τοῦ Πέτρου, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ Ἐπίσκοποι, καὶ οὕτως, οὐ λαμβάνουσιν οἱ Ἐπίσκοποι τὴν ἀποστολικὴν διαδοχὴν ἐμμέσως ἀπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Ῥώμης, ἀλλ' ἀμέσως ἀπὸ τῶν προηγησαμένων ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις Ἀποστόλων καὶ τῶν διαδόχων αὐτῶν. ἰδὲ ἀνωτέρω κεφαλαίῳ δεκάτῳ ὀκτὼ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Φιρμιλιανοῦ πρὸς τὸν ἅγιον Κυπριανὸν περὶ τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς.

ΒΙΒΛΙΟΝ Α΄. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ΄.

Περὶ τῆς Βασιλείας Μαξιμιανοῦ τοῦ διώκτου τῶν Χριστιανῶν, καὶ τοῦ Θηβαΐου Λεγεῶνος.

Εἶχεν ἐκλελεγμένον ὁ Μαξιμιανὸς τὸν Θηβαῖον Λεγεῶνα, ὅστις περιεῖχεν ἓξ χιλιάδας καὶ ἑξακοσίους ἑξηκονταὲξ ἀνδρείους στρατιώτας, οὓς ἔπρεπεν ἐμαθήτευσεν ὁ Ζάμβας εἰς τὴν χριστιανικὴν θεοσέβειαν, ὅτι ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν Παλαιστίνην παρεχείμαζον οἱ νέοι οὗτοι, ἵνα δύνωνται ὅτι τάχιστα ἀντιμάχεσθαι τοῖς Πάρθοις καὶ Πέρσαις, ὅτε ἐνεωτέριζον φησὶν ὁ Ὀρόσιος, ὥστε λοιπὸν περισσοὶ Χριστιανοὶ εὑρίσκοντο εἰς τὰ στρατεύματα τῶν Ῥωμαίων ἐμπιστευόμενοι, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐκ ἤθελον θυσιάσαι εἰς τὰ εἴδωλα αὐτῶν, ὅλοι ἐχρημάτισαν μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ ἐνδοξότατοι. καὶ ὁ Μαξιμιανὸς ἤρξατο μισεῖν τοὺς Χριστιανοὺς καὶ βασανίζειν αὐτοὺς ὡς λέγει ὁ Εὐτρόπιος, ὅστις γράφει, καὶ τὸ κλῆμα ἦν τὸ στέμμα αὐτῶν καὶ ἡ σημαία, ἤτοι τὸ φλάμπουρον αὐτῶν.

ΒΙΒΛΙΟΥ Α΄. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Κ΄. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β΄.

Περὶ τῆς Μαρκελίνου Πάπα Ῥώμης εἰδωλολατρείας ἐπὶ Διοκλητιανοῦ Βασιλέως τοῦ διώκτου τῶν Χριστιανῶν, καὶ τῆς διὰ μαρτυρίου σωτηρίας αὐτοῦ, ἐξ οὗ πασίδηλον ὅτι σφάλλει ὁ Ῥώμης.

Ἐπὶ Διοκλητιανοῦ ὁ Πάπας Ῥώμης Μαρκελῖνος, διὰ τὸ βιασθῆναι αὐτὸν εἰς τὸ κατακοπῆναι ξίφεσι γυμνοῖς, φοβηθεὶς ἐθυσίασεν εἰς τὰ Ἑλλήνων εἴδωλα, πρᾶγμα μυρίων ὀδυρμῶν ἄξιον. ἐπεσκέψατο ὅμως αὐτὸν Θεός, ἐπειδὴ μετ' ὀλίγον καιρὸν γενομένης Συνόδου ὀκταγυπεντήκοντα Ἐπισκόπων εἰς τὴν Σινόεσσαν πόλιν τῆς Ἰταλίας, τρέχει πρὸς αὐτὴν ὁ Μαρκελῖνος ἐνδεδυμένος σάκκον, καὶ ἔχων εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ σποδόν. καὶ τοῦ μὲν θρόνου ἀπελαύνεται, ἱκανῶς δὲ παρηγορηθείς, ἀπῆλθεν εἰς τὸν Διοκλητιανόν, καὶ ποιεῖ τὴν καλὴν ὁμολογίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ὅθεν καὶ ἀποκεφαλίζεται, καὶ λαμβάνει τὸν Στέφανον τοῦ μαρτυρίου. Σὺ δὲ σημείωσαι πρῶτον, πῶς καὶ Τοπικὴ Σύνοδος προέχει τοῦ Ῥώμης, καὶ κρίνει καὶ διακρίνει τὸν Ῥώμης. δεύτερον, ὅτι ἰδοὺ καὶ Ῥώμης Ἐπίσκοπος εἰδωλολάτρης, καὶ οἴχεται τῶν ὑπερηφάνων τὸ ἀξίωμα ὅτι ὁ Πάπας Ῥώμης οὐχ ἁμαρτάνει. ἐπειδὴ οὐ μόνον ἥμαρτεν ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐσχάτην ἦλθεν ἀσέβειαν, θυσιάσας τοῖς μὴ φύσει οὖσι Θεοῖς. καίπερ καὶ λέγουσιν οἱ ἀδελφοὶ Λατῖνοι, ὅτι ἡ Σύνοδος οὐ κατέκρινε τὸν Μαρκελῖνον, καθότι μήτε ἔκρινεν, ἀλλὰ ἀφῆκεν αὐτὸν ἵνα κριθῇ μόνος αὐτός. ἀλλ' ἐρωτητέον αὐτοὺς δύο τινά, πρῶτον, εἰ ἐκεῖνος ἤθελον, ἐδύνατο εἶναι Πάπας πάλιν ὁ εἰδωλολατρήσας; καὶ πῶς ὁ Πάπας λοιπὸν ἀναμάρτητος; δεύτερον, ἡ Σύνοδος ἐκείνη τίνος Πάπα τῷ ὁρισμῷ ἠθροίσθη; οὕτω λοιπὸν καταγέλαστος ὁ Παπισμός, καθότι καὶ τὸ βάρος τῆς δόξης αὐτοῦ ἀπὸ μηδαμινοῦ μίτου κρέμαται τῆς ἀσχημοσύνης. ἀλλά τινες τῶν παπιστῶν λέγουσιν, ὅτι οὐκ ἔστι τοῦτο ἀλήθεια ὅτι δηλαδὴ ὁ Μαρκελῖνος ἐθυσίασεν εἰς τὰ εἴδωλα. ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἠρνήθη ἐξωτερικῶς καὶ οὐκ ἐσωτερικῶς, καὶ ἐπειδὴ οὐκ ἐκ καρδίας, οὐ νομίζομεν αὐτὸν ἡμαρτηκέναι. Ἀλλὰ ῥητέον πρὸς μὲν τὸ πρῶτον, ὅτι ἀρκεῖ πρὸς μαρτυρίαν ὁ ἁγιώτατος Πάπας Δάμασος ἐν ᾧ γράφει περὶ τῶν Παπῶν, λέγει γοῦν ὅτι ὁ Μαρκελῖνος ἐπέμφθη εἰς τὸν ναὸν τῆς Βεσίας, καὶ ἐθυσίασε τῷ Διΐ, τουτέστιν ὁ Πάπας τῆς Ῥώμης Μαρκελῖνος Πάπας ὤν, διώρισεν ἀπὸ καθέδρας ὅτι ὁ Ζεὺς ἐστὶ Θεός. τοῦτο βεβαιοῦται καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τῆς πρώτης ἣν ἔπεμψε Νικόλαος ὁ Πάπας πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Μιχαήλ. πρὸς δὲ τὸ δεύτερον, ἰδὲ βιβλίου ὀκτὼ κεφάλαιον δέκατον ἕβδομον, φανερὸν οὖν ἐκ τούτων ὅτι ὁ Πάπας Μαρκελῖνος ἠρνήθη τὸν ζῶντα Θεόν, καὶ προσεκύνησε τὸν διάβολον. καὶ συνάγεται ἀναμφιβόλως, ὅτι οὐκ ἐκ τῶν προσώπων ἡ πίστις. καὶ ἐματαιώθησαν κἀνταῦθα ἀναντιρρήτως οἱ Λατῖνοι.

ΒΙΒΛΙ'ΟΥ Α'. ΚΕΦΑΛΑΙ'ΟΥ Κ'. ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ ἐν ποίῳ ἔτει τῆς Βασιλείας αὐτῶν ὁ Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς τὸν φρικωδέστατον κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμὸν ἐκίνησαν, καὶ ὧν ἐποίησαν κακῶν, καὶ τίσι πάθεσιν ἐτελεύτησαν, καὶ περὶ προοιμίων τῆς ἀρχῆς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ τῆς κατὰ Μαξεντίου νίκης αὐτοῦ, καὶ ὅτι περὶ τὴν πίστιν ἠμέλησε, καὶ διὰ τίνων ἀνεκλήθη. καὶ περὶ τῆς αἰτίας τῆς λέπρας αὐτοῦ, καὶ τοῦ καθαρισμοῦ, καὶ τῆς γνώμης Κωδινοῦ περὶ τῆς ἀναιρέσεως Κρίσπου καὶ Φαύστης.

Τῷ ἐνδεκάτῳ ἔτει Διοκλητιανοῦ, αὐτὸς, καὶ ὁ Μαξιμιανὸς Ἑρκούλιος διωγμὸν μέγαν καὶ φρικωδέστατον κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἤγειραν, καὶ πολλὰς μυριάδας μαρτύρων διὰ πολλῶν εἰδῶν βασάνων ἐποίησαν. τῷ δὲ δεκάτῳ τρίτῳ ἔτει ὁ στρατοπεδάρχης Βετήριος ἤλαυνε τοὺς εἰς τὴν στρατείαν Χριστιανοὺς στρατιώτας. τῷ δὲ δεκάτῳ ὀγδόῳ, ὁ Μαξιμιανὸς Γαλέριος πεισθεὶς εἴς τινα γόητα Θεότεκνον, ἔθυεν εἰς τοὺς Δαίμονας, καὶ ἐλάμβανε χρησμοὺς, καὶ ἐξήγειρε καὶ ἕτερον πόλεμον, καὶ μετέγραψε τὰ ἅγια Εὐαγγέλια εἰς γελοῖα, καὶ διεμοίρασεν αὐτὰ εἰς τὰ σχολεῖα ἵνα ἀναγινώσκωσιν αὐτὰ τὰ παιδία τῶν Ἑλλήνων διὰ παίγνια. εἶτα ἀφ' οὗ ὁ Μαξιμιανὸς ἔλαβε τὴν Βρεττανίαν, καὶ ὑπέταξε τὴν Δύσιν, ὁ δὲ Διοκλητιανὸς τὰς συγχύσεις αἵπερ ἦσαν εἰς τὴν Ἀνατολὴν κατέπαυσε, τρόπον τινὰ δι' εὐχαριστίαν εἰς τὰ εἴδωλα, ἐκίνησαν διωγμὸν μέγαν κατὰ τῶν Χριστιανῶν, τόσον ὥστε εἰς τὸν δέκατον ἔνατον χρόνον τῆς Βασιλείας τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐγένετο πρόσταγμα ἵνα κρημνίζωνται αἱ Ἐκκλησίαι ὅσαι εὑρίσκονται εἰς τὴν Ἀνατολὴν, καὶ ὅσαι εἰς τὴν Δύσιν, ἵνα καύσωσι τὰ βιβλία τῆς ἁγίας γραφῆς ἕως οὗ γένωνται τέφρα, τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ Διδασκάλους, καὶ τοὺς λοιποὺς Ἄρχοντας καὶ ἀρχομένους Χριστιανοὺς ἵνα ἀποκλείσωσιν αὐτοὺς πείνῃ καὶ δίψῃ, καὶ ἔπειτα ἀναγκάσωσιν αὐτοὺς θυσιάσαι τοῖς ἀψύχοις εἰδώλοις, καὶ ὅστις αὐτῶν οὐ θυσιάζει, πρῶτον βασανίζεσθαι, καὶ ἔπειτα ἀποκτένεσθαι, καὶ ὅσοι τῶν Χριστιανῶν εἶχον ἀξίωμα, ὑστεροῦν αὐτὸ ἀπ' αὐτῶν, καὶ ὅσοι Χριστιανοὶ ἦσαν αἰχμάλωτοι, ἐγένετο δόγμα ἵνα μὴ λαμβάνωσιν ἐλευθερίαν. καὶ οἱ στρατιῶται ὅσοι ἦσαν Χριστιανοὶ, ἢ αὐτοὺς θυσιάσαι τοῖς μιαροῖς εἰδώλοις, ἢ ἀποκτένεσθαι. εἰς δὲ τὴν Φρυγίαν μίαν ὁλόκληρον πόλιν τῶν Χριστιανῶν κατέκαυσαν, οἵτινες διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ Αὐδούκτου ἐδέχθησαν ἥδιστα τὸν διὰ Χριστὸν θάνατον. Σημείωσαι, ὅτι ὁ Διοκλητιανὸς κατὰ τὸν Θεοφάνη καὶ τὸν Εὐτρόπιον νικήσας Πέρσας καὶ Αἰγυπτίους, οὐ προσαγορεύεσθαι, ἀλλὰ προσκυνεῖσθαι διετάξατο ὑπὸ τῶν Συγκλητικῶν. καὶ τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ χρυσίῳ καὶ μαργαρίταις καὶ λίθοις τιμίοις πρῶτος ἐκαλλώπισεν. ἀλλὰ θείᾳ παραχωρήσει παραιτησάμενος τὴν Βασιλείαν, κακῶς ἐτελεύτησεν. ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ Γαλέριος πανωλεθρίαν τῶν Χριστιανῶν προστάξας, μάλιστα διὰ τὴν πλεονεξίαν αὐτοῦ, κρατηθεὶς ὅμως ὑπὸ ἰσχυρῶν πόνων, ἔγραψεν ὑπὲρ Χριστιανῶν, ἀλλὰ γενόμενος ὑγιὴς, εἰργάζετο πάλιν τὰ πρῶτα, ὅθεν ἠκολούθησαν λιμοὶ, ἀνομβρίαι, καὶ ἄλλα δεινά. ἐγένετο οὖν ὁ Μαξέντιος εἰς τὴν Ῥώμην, ἀλλὰ τῷ σημείῳ τοῦ Σταυροῦ νικᾷ καὶ φθείρει αὐτὸν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τῷ ὀκτῷ ἔτει τῆς Βασιλείας αὐτοῦ. τὰ αὐτὰ ἔπαθε καὶ ὁ Μαξιμῖνος Γαλέριος εἰς τὴν Ἀνατολὴν, καὶ ἀφ' οὗ ἐφόνευσεν ὅλους τοὺς μάγους καὶ μάντεις, ἀνῆψε φλὸξ εἰς τὰ ἐντόσθια αὐτοῦ, καὶ τυφλωθεὶς ἐτελεύτησε, καθὼς Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς ἰδιωτεύσαντες κακοὶ κακῶς ἀπώλοντο. Περὶ δὲ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου σημειοῖ Μιχαὴλ ὁ Γλυκᾶς, ὅτι ὅτε κατὰ Μαξεντίου ἐστράτευσεν, εἶδε τὸν ἐν τῷ Οὐρανῷ Σταυρὸν καὶ ἐνίκησεν, εἶτα ῥαθυμήσας ἐλθεῖν εἰς τὴν εὐσέβειαν, καὶ κατ' ἐχθρῶν ὁρμήσας ἡττᾶται, καὶ εἰς τὸν ὄνειρον αὐτοῦ εἶδε πῶς ἐκτύπησέ τις αὐτὸν εἰς τοὺς μυκτῆρας, καὶ ἔτρεξεν αἷμα, καὶ ἐξυπνήσας, ηὗρεν εἰς τὴν σινδόνα αὐτοῦ Σταυρὸν κεχαραγμένον αἵματι. καὶ λοιπὸν μεταμεληθεὶς εἰς τὴν ἀμέλειαν αὐτοῦ, νικᾷ πάλιν τοὺς ἐχθροὺς, εἶτα ὑπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Φαύστης, ἥτις ἦν θυγάτηρ τοῦ Μαξιμιανοῦ, δελεασθεὶς, κλίνει εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν, καὶ ἐπιστρέφει αὐτὸν πάλιν ὁ Θεὸς εἰς τὴν χριστιανωσύνην διὰ τῆς λέπρας, καθότι ἐλεπρώθη, καὶ συνεβούλευσαν αὐτῷ οἱ ἱερεῖς τοῦ Διὸς ἀπὸ τοῦ Καπετωλίου ἵνα σφάξῃ τόσα βρέφη, καὶ ὅτε ἐστὶ τὸ αἷμα αὐτῶν ἔτι θερμὸν ἵνα λουθῇ, καὶ ὑγιαίνει. συναχθέντων οὖν τῶν βρεφῶν εἰς σφαγὴν, ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος τὸν θρῆνον τῶν μητέρων, εἶπεν, ὅτι ἡ ἰατρεία μου ἐστὶν ἄδηλος, καὶ κάλλιόν ἐστιν ἵνα πάσχω ἐγὼ μόνος ἢ ἵνα κλαίωσι τοσοῦτοι γονεῖς. ὅθεν εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον αὐτοῦ τοὺς Ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον, καὶ εἶπον αὐτῷ ἵνα κράξῃ τὸν Πάπαν Σίλβεστρον, καὶ ἐκεῖνος ἰατρεύει αὐτόν. καὶ λοιπὸν ἐξυπνήσας, καὶ φωνήσας τὸν ἱερέα, καὶ βαπτισθεὶς, ὑγιὴς ἐγένετο, καὶ ἐπαγιώθη εἰς τὴν εὐσέβειαν. λέγει δὲ ὁ Κωδινὸς ὅτι διαβολῇ τῆς Φαύστης ἀνεῖλεν Κωνσταντῖνος τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κρίσπον, καὶ ἐλεγξάσης αὐτὸν τῆς ὁσίας μητρὸς αὐτοῦ Ἑλένης διὰ τὸν ἄδικον φόνον, ἐνήστευσε τεσσαράκοντα ἡμέρας κλαίων καὶ ὀδυρόμενος, καὶ συγχώρησιν αἰτῶν παρὰ Θεοῦ. ἀλλ' ὑποβάλλεται αὕτη ἡ γνώμη ὡς ῥηθήσεται κατωτέρω.

ΒΙΒΛΊΟΥ Α΄. ΚΕΦΑΛΑΊΟΥ Κ΄. ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ Δ΄.

Περὶ τοῦ πότε ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνεῖλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κρίσπον καὶ Φαῦσταν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, πρὸ τοῦ βαπτισθῆναι, ἢ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι.

Οὐ δύναμαι μὴ ἀποδεῖξαι ψεύδει τὸν Καρδινάλιν Βαρώνιον, ἀποσκορακίζει γὰρ ἀπὸ τοῦ καταλόγου τῶν ἁγίων τὸν ἰσαπόστολον Κωνσταντῖνον, εἰς ἀραχναῖα τινὰ ἐθνικὰ ὑφάσματα ἐπιστηριζόμενος. διότι οὐ φαίνεται λαμπρῶς πότε ἄρα ἐφόνευσε τὴν Φαῦσταν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Κρίσπον ὁ Βασιλεύς, πρὸ τοῦ βαπτίσματος, ἢ μετὰ τὸ βάπτισμα, ὡς ἀμφέβαλλε καὶ ὁ Σουΐδας. ἡ κοινὴ γνώμη τῶν ἐκκλησιαστικῶν φαίνεται ὅτι πρὸ τοῦ βαπτίσματος ταῦτα συνέβησαν. ὅθεν εἰς τὸν ἀργυροῦν Ἀνδριάντα ἐπέγραψε, τῷ ἠδικημένῳ υἱῷ μου. διότι εἰ ταῦτα συνέβησαν μετὰ τὸ βάπτισμα, καθὼς φέρει τὸν Κάλλιστον μάρτυρα, ὅστις θέλει ὅτι καὶ ὁ Κρίσπος ἐβαπτίσθη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐζήτησεν ἂν ἀπὸ τοσούτων ἁγιωτάτων Πατέρων, οὓς προσεκαλέσατο ὅπως ἁγιάσωσι καὶ εὐλογήσωσι τὴν πόλιν αὐτοῦ, ἵνα λάβῃ προτιμότερον συγχώρησιν τοῦ τοσούτου μιάσματος, ἐπειδὴ χωρὶς συντριβῆς ἐπιπόνου τῆς καρδίας, καὶ χωρὶς μυστικῆς ἐξαγορεύσεως οὐ συγχωροῦνται τὰ τοιαῦτα. οὐ φαίνεται ὅμως πώποτε ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ζητῆσαι τοιαύτην συγχώρησιν.

ΒΙΒΛΊΟΥ Α΄. ΚΕΦΑΛΑΊΟΥ Κ΄. ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ Ε΄.

Περὶ τοῦ ὅτι ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἅγιός ἐστι, καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ ἑορτάζεται, εἰ καὶ μόλις Οὐρβανὸς ὁ ὄγδοος συνέθετο εἰς τοῦτο, καὶ τί τὸ αἴτιον.

Εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ῥώμης Οὐρβανοῦ τοῦ ὀγδόου ἐζητήθη εἰ ἔδει ἑορτάζεσθαι τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καθότι πρὸς τὰ μέρη τῆς Καλαβρίας ἐφαίνετο ναὸς παλαιὸς τοῦ ἁγίου, καὶ μόλις ἐδυνήθη ὁ Πάπας εἰπεῖν τὸ ναί, ἀλλ' εἰ ἕως τοῦ Οὐρβανοῦ οὐκ ἦν γνώριμος διὰ ἅγιος ὁ ἰσαπόστολος Κωνσταντῖνος εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὡς ὅτι ἔφερε τάχα τὰ σκῆπτρα εἰς Βυζάντιον, καὶ εἶχον εἰς αὐτὸν οἱ ἐν τῷ χρίσματι Πάπαι πάθος, ὁ ἅγιος ὑπῆρχε πάντοτε ἅγιος καὶ ἰσαπόστολος, ὅτι οὕτω καλεῖ ἡ γνῶσις καὶ ἡ πατροπαράδοτος δόξα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὰ πρακτικὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ μὴ εἴπῃ τις, οὕτω γράφουσι τινές, ὅτι εὐθὺς ἀκούει ὡς εἰσὶ ταῦτα λόγια σπερμολόγων ἀνδρῶν; καὶ ὡς ἐχθροὶ τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ζηλόφθονοι ἐξέμεσαν ταῦτα, ἀλλ' ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος πάντοτε ἐστάθη στερεὸς κατὰ τὸ ἐπώνυμον, καὶ δικαίως κράζεται ὑπὸ τοῦ Θεοδωρήτου νέος Ζοροβάβελ, μᾶλλον δὲ ἀσυγκρίτως καὶ τοῦ Ζοροβάβελ ὑπέρτιμος, ὡς ἂν δι' αὐτοῦ γεγονημένος τοῦ στολισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῆς ἀνακαινίσεως τῆς ἡμῶν ἐλευθερίας, ἵνα μὴ λέγω ἁπλῶς καὶ τῆς σωτηρίας ἡμῶν τῆς νέας Ἱερουσαλὴμ τῆς ἐπικλήσεως. ἐρρέτω ἡ ἅμιλλα ἡ μεσιτεύσασα διὰ τὸν δικέφαλον Ἀετόν; διὰ τὰ σκῆπτρα τῆς αὐτοκρατορικῆς μοναρχίας, καὶ διὰ τὸ ἄφρον παπᾶτον ὅπερ ἔφερε τὴν ὑστέραν ἀνάγκην εἰς τὴν Χριστιανωσύνην.

ΒΙΒΛΊΟΥ Α΄. ΚΕΦΑΛΑΊΟΥ Κ΄. ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ ς΄.

Περὶ διαφορῶν καὶ γνωμῶν πολλῶν ποῦ ἐβαπτίσθη ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ παρὰ τίνων, καὶ περὶ τῶν ἐν Ῥώμῃ καὶ Ἀρελάτῳ Συνόδων.

Οἱ θέλοντες δεῖξαι ὅτι ἐβαπτίσθη ὁ μέγας Κωνσταντῖνος εἰς Νικομήδειαν, φασίν, ἐπειδὴ ἐπὶ Μιλτιάδου Ῥωμαίων Ἐπισκόπου ἤθροισεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος εἰς τὴν Ῥώμην καὶ εἰς τὴν Ἀρελατησίων πόλιν δύο Συνόδους τοπικάς, ἐν αἷς ἦσαν καὶ Ἄρχοντες βασιλικοὶ τρεῖς, καὶ ὁ Συρακούσης Ἐπίσκοπος Χρῆστος, καὶ Καικιλιανὸς Ἐπίσκοπος Καρθαγένης μετὰ εἴκοσιν Ἀφρικανῶν Ἐπισκόπων, καὶ ἄλλοι τινὲς Ἐπίσκοποι ἀπὸ Γαλλίας, καὶ ἄλλων τόπων; ὡς λεπτότατα ἱστορεῖ ὁ Εὐσέβιος εἰς τὸ δέκατον βιβλίον αὐτοῦ, εἶτα ἀπῆρεν ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑσπερίων, καὶ ὁ Σίλβεστρος ἐγένετο Ῥώμης ἀπόντος αὐτοῦ, συμπεραίνουσιν ἐκ τούτων, ὅτι ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐβαπτίσθη εἰς Νικομήδειαν. ἀλλ' οἱ θέλοντες δεῖξαι ὅτι ἐβαπτίσθη εἰς Ῥώμην ὑπὸ τοῦ Πάπα Σιλβέστρου ὁ ἅγιος, λέγουσιν, ὅτι ἐπὶ Σιλβέστρου ἔλαβε τὴν Ῥώμην ὁ Κωνσταντῖνος, εἶτα μετὰ τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα συμβάντα, ἐγένετο Χριστιανός, κἄπειτα ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Σιλβέστρου. οὐκ ἀληθεύουσιν ὅμως οἱ τοιοῦτοι, ἐπειδὴ ὁ Κωνσταντῖνος εἰ οὐκ ἐξουσίαζε τῆς Ῥώμης πρὸ τῆς Πατριαρχίας τοῦ Σιλβέστρου, πῶς ἐκέλευε τῷ Πάπᾳ Μιλτιάδῃ καὶ τοῖς εἰς τὴν Ῥώμην Ἄρχουσι καὶ τοῖς Ἀφρικανοῖς καὶ Σικελοῖς ἵνα ἀθροίσωσι Σύνοδον εἰς τὴν Ῥώμην; καὶ εἰ οὐκ ἦν ὁ Κωνσταντῖνος Χριστιανὸς πρὸ τοῦ Σιλβέστρου, πῶς πρὸ τοῦ Σιλβέστρου ἤθροιζε Σύνοδον ὑπὲρ τῆς ἁγίας τῶν Χριστιανῶν πίστεως, ἣν καὶ ἐκθειάζει εἰς ἐκεῖνα τὰ προστάγματα; εἰς ἐκεῖνο δὲ ὅπερ λέγουσιν οἱ αὐτοί, ὅτι εἰ μὴ ἦν βεβαπτισμένος, πῶς ἐδέχετο τὰ μυστήρια, ῥητέον

ὅτι

ὅτι καὶ ὁ Κωνστάντιος ὅστις ἦν εὐλαβέστατος εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐβαπτίσθη. ὡς δὲ οὗτος ἔζη εἰς τὸν χριστιανισμὸν, οὕτω καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. μήποτε δὲ ἀλήθειά ἐστιν ἐκεῖνο ὅπερ λέγει ὁ ἅγιος Θεοφάνης εἰς τὸ χρονικὸν αὐτοῦ, ὅτι δηλαδὴ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου εἰς τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην, αἱ δὲ διατάξεις αὐτοῦ πρὸς Μιλτιάδην, καὶ αἱ Σύνοδοι ἐκεῖναι εἰσὶ πεπλασμέναι ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν, ἢ ἵνα ψέξωσι τὸν ἅγιον Βασιλέα ὡς ἀβάπτιστον, ἢ ἵνα φανῇ ὅτι ἐβαπτίσθη ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν εἰς Νικομήδειαν, καὶ οὕτως ἀπατήσωσι τινὰς ὡς καὶ ἠπάτησαν. ἀλλ' ἀντίκεινται εἰς τὴν γνώμην τοῦ Θεοφάνους Αὐγουστῖνος καὶ ὁ Ὀπτᾶτος λέγοντες, ὅτι οἱ Ἐπίσκοποι οἱ ἀπὸ μέρους τοῦ Δονάτου προσῆλθον εἰς Κωνσταντῖνον τὸν Βασιλέα, ὅστις προσέταξε τῷ Ῥώμης Μιλτιάδῃ καὶ ἐθεώρησε τὴν ὑπόθεσιν μετὰ Δεκαεννέα Ἐπισκόπων Συνόδου, ἐν ᾗ Συνόδῳ ἐκρίθη ὑπὸ πάντων ἀθῶος ὁ Καικιλιανός. τῶν δὲ Δονατιστῶν δόντων ἀναφορὰν δευτέραν εἰς τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, ἠθροίσθη ἐκείνου τῇ προστάξει δευτέρα Σύνοδος εἰς τὸ φρούριον Ἀρελάτον εἰς τὰς Γαλλίας, ἐν ᾗ πάλιν κατακριθέντες οἱ Δονατισταὶ, κατέφυγον εἰς τὸν Βασιλέα, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀνακαλοῦσι τὴν κρίσιν, ὅστις μόνος ἀκούσας τῆς ὑποθέσεως, ἐδικαίωσε τὸν Καικιλιανόν. λέγει δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ὀπτᾶτος βιβλίῳ πρώτῳ καὶ δευτέρῳ κατὰ Παρμενιανοῦ, ὁ δὲ Αὐγουστῖνος ἐπιστολῇ ἑκατοστῇ ἑξηκοστῇ ὀγδόῃ καὶ ἀλλαχοῦ, οὐ δυνατὸν δὲ τοὺς τοιούτους ἁγίους ψεύδεσθαι, καὶ μάλιστα ἀρχαίους ὄντας. τί οὖν ῥητέον, ἢ ὅτι ἀληθέστεροι περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ὅ, τε Εὐσέβιος καὶ Σωκράτης καὶ Σωζόμενος, καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ Θεοδώρητος, ἀρχαῖοι ὄντες καὶ περὶ τῶν ἀρχαίων καὶ ἔγγιστα αὐτῶν γράφοντες, καὶ μηδέποτε ὡς οὐκ ἀληθεῖς περὶ αὐτῆς ὑπό τινος τῶν μετ' αὐτοὺς ἀρχαίων συγγραφέων ἐλεγχθέντες, καὶ μάλιστα οὐ κατὰ πάροδον, ἀλλ' ἐπιμελημένως καὶ μετὰ πολλῶν τῶν περιστατικῶν ταύτην ἱστοροῦντες. πρὸς ἐκεῖνα δὲ ἅπερ ἐπιλέγουσιν οἱ ἀνωτέρω εἰρημένοι πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ, ὅτι ἐν Ῥώμῃ ἐβαπτίσθη ὁ Κωνσταντῖνος, ἤτοι τὰ θαύματα, τὰς εἰκόνας Πέτρου καὶ Παύλου, καὶ τὰ ἐκ τοῦ μὴ καθήκοντος ἐπιχειρήματα, ἤγουν εἰ ἦν ἀβάπτιστος ἠκολούθη τὰ δεῖνα καὶ τὰ δεῖνα ἄτοπα, ῥητέον, περὶ μὲν τοῦ τρίτου, ὅτι εἴρηται ἀνωτέρω καὶ τὸν Κωνστάντιον εὐλαβέστατον ὄντα, ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις τῆς ζωῆς αὐτοῦ βαπτισθῆναι: καὶ οὐδεὶς περὶ τούτου ἐνεκάλεσεν αὐτῷ, οὕτω φροντιστέον καὶ περὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. περὶ δὲ τοῦ δευτέρου, ὅτι ὁ Εὐσέβιος βιβλίῳ ἑβδόμῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ ὀγδόῳ λέγει, Πέτρου καὶ Παύλου, καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ Χριστοῦ διὰ χρωμάτων ἐν γραφαῖς σωζομένας ἱστόρησεν, ἤτοι εἶδεν εἰκόνας, οὐ μὴν συνάγεται ἐκ τούτου βαπτισθῆναι ἐν Ῥώμῃ τὸν Βασιλέα τὸν μέγαν, διότι ἦσαν εἰκόνες τῶν Ἀποστόλων ἐν τῷ τότε καιρῷ, ὅπου γε ὅτι ἦσαν εἰκόνες καὶ ἐπὶ τῶν Ἀποστόλων, ἐμαρτύρησαν καὶ ἄλλοι, καὶ μάλιστα ἅγιοι, καὶ ἴδε κατωτέρω βιβλίου ἑβδόμου κεφάλαιον δεύτερον. ἀλλ' οὐδὲν προσεγένετο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔργον, ἀλλ' ἢ μόνον ἡ εἴδησις ὅτι ἦσαν εἰκόνες. πρὸς δὲ τὸ πρῶτον ῥητέον, ὅτι οὐκ ἀρνούμεθα γεγονέναι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θαύματα, καὶ μείζονα ὧν λέγουσιν οἱ διαληφθέντες γεγονῆσθαι ἐπὶ Σιλβέστρου, ταῦτα ὅμως τὰ ἐπὶ Σιλβέστρου διὰ τὸ βάπτισμα τοῦ Κωνσταντίνου ψευδέστατά εἰσιν, εἰ δὲ ὁ λόγος ὁ περὶ τοῦ ἐν Ῥώμῃ βαπτίσματος τοῦ Κωνσταντίνου ἀρχαῖος, καὶ ὑπὸ τοῦ ὁμολογητοῦ Θεοφάνους, καὶ ἄλλων τοιούτων ἱερέων ἀνδρῶν εἰρημένος, ἀλλ' ὅμως ὢν πλάσμα τὸ πρῶτον, μετὰ δὲ ταῦτα ὑπὸ προσλήψεως εἰρημένος, οὐ βοηθεῖται ὑπὸ τῆς ἀρχαιότητος. ὡς καὶ τὸ φημιζόμενον θέσπισμα τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, καὶ ἐκεῖνο, ὅτι ἀπῆλθεν εἰς Ῥώμην Τηριδάτης ὁ τῆς Ἀρμενίας Βασιλεὺς σὺν τῷ ἁγίῳ Γρηγορίῳ, καὶ ἐκεῖνο, ὅτι ἐν τῇ ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Σιλβέστρου δευτέρᾳ Συνόδῳ συμπαρῆσαν Κωνσταντῖνος καὶ Ἑλένη, καὶ ἐκεῖνο, ὅτι συναπῆλθε τῇ ἁγίᾳ Ἑλένῃ ὁ Σίλβεστρος ἀπὸ Ῥώμης εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐκεῖνο, ὅτι συνυπέστρεψαν ἄμφω ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ῥώμην. ὡς οὖν ταῦτα ψευδῆ, οὕτω καὶ τὰ περὶ Σιλβέστρου καὶ Κωνσταντίνου ἱστορούμενα πεπλασμένα εἰσὶ, καὶ μηδὲ μιᾶς ἀληθείας ἐχόμενα. εἰ δὲ καὶ λέγει ὁ Θεοφάνης ὅτι ἐν τῇ Ῥώμῃ αὐτῷ κατ' ἐκεῖνον καιρῷ εὑρίσκετο ὁ βαπτιστὴρ ἐν ᾧ ἐβαπτίσθη ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ῥητέον ὅτι μᾶλλον πιστεύομεν Θεοδωρήτῳ καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν ἀρχαιοτέρων ἢ Θεοφάνει, καὶ μάλιστα λέγουσιν ἅπερ ἐναυλα ἦσαν ἐν τοῖς ὠσὶν αὐτῶν. προσεπιλέγουσιν οἱ αὐτοὶ, ὅτι εἰ δώσομεν βεβαπτίσθαι τὸν Κωνσταντῖνον ἐν Νικομηδείᾳ, πάντως ἐβάπτισεν αὐτὸν ὁ Νικομηδείας Εὐσέβιος, ὃς ἦν Ἀρειανὸς, καὶ ἔσται τοῦτο εἰς καύχημα τοῖς Ἀρειανοῖς, ἐγκαυχωμένοις ὅτι ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀπέθανεν Ἀρειανός. ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι οὐ μέλει ἡμῖν περὶ ὧν καυχῶνται οἱ Αἱρετικοὶ, οἵτινες ἀεὶ ψεύδονται καὶ συκοφαντοῦσι τοὺς ἁγίους, ἀλλὰ τίς ἐστιν ἡ ἀλήθεια ζητοῦμεν μαθεῖν. δεύτερον, ὅτι ὁ Καισαρείας Εὐσέβιος τὸ βάπτισμα καὶ τὸν θάνατον τοῦ ἁγίου μετὰ πολλῶν τῶν περιστατικῶν ἱστορήσας, οὐκ εἶπεν ὅτι ἐβαπτίσθη ἐν Νικομηδείᾳ, ἀλλ' ἐν προαστείῳ τῆς Νικομηδείας. τρίτον, ὅτι οὐ λέγει τὸν Νικομηδείας Εὐσέβιον βαπτίσαι τὸν ἅγιον, οὔτε μὴν ὅλως μνήμην ποιεῖται αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος συγκαλέσας τοὺς Ἐπισκόπους κοινῶς αὐτοῖς διηλέχθη περὶ τοῦ βαπτίσματος, καὶ ὅτι οὐκ ἐβαπτίσθη πρότερον, ὅτι ἐβούλετο ἀπελθεῖν καὶ βαπτισθῆναι ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ. οἱ δὲ Ἐπίσκοποι κοινῶς τὰ νόμιμα τελοῦντες, θεσμοὺς ἐπλήρουν θείους, καὶ τῶν ἀπορρήτων μετεδίδοσαν, ὅσα χρὴ προδιαστειλάμενοι. τὸ δὲ ὅσα χρὴ, δηλοῖ τὸ οὐχ ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε βαπτισθῆναι, ἀλλὰ κατηχηθέντα ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων, τὰ περὶ τοῦ βαπτί-

πίσματος δηλονότι, ὡς ὁ Σωζόμενός φησι βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ ἐσχάτῳ. οὐκ ἦν δὲ ἡ τότε προσκολληθήσασα τῷ Βασιλεῖ κατὰ τὸ εἰκὸς κοινότης τῶν Ἐπισκόπων αἱρετική, ἀλλ' ἡ ὀρθόδοξος καὶ ὁμόπιστος αὐτῷ, καὶ μάλιστα οἱ ἔγκριτοι τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει παρευρεθέντων Ἐπισκόπων ἦσαν οἱ ἀκολουθήσαντες αὐτῷ. ἔστι δὲ εἰπεῖν καὶ τοῦτο, ὅτι Νικομηδείας Εὐσέβιος ἀπὸ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐκλήθη Ἀρειανὸς, καὶ εἰ ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Νικομηδείας Εὐσεβίου ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ἔγραψεν ἂν τοῦτο Εὐσέβιος εἰς κατήχησιν αὐτοῦ, ἀλλ' οὐκ ἔγραψεν, ἐπειδὴ οὐκ ἐβάπτισεν αὐτὸν ὁ Εὐσέβιος, ἀλλ' ἡ κοινότης τῶν ὀρθοδόξων Ἐπισκόπων ὡς εἴρηται.

ΒΙΒΛΙΟΝ Α. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ.

Περὶ τοῦ θεσπίσματος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου πρὸς τὸν Ῥώμης ὅτι δείκνυται διὰ πολλῶν καὶ λαμπρῶν ἀποδείξεων εἶναι ὅλου πλάσμα καὶ περιφανέστατον ψεῦδος, ἢ ἐν πᾶσι διεφθαρμένον, καὶ περὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐθίμων καὶ ἱματισμῶν τοῦ Ῥώμης.

Τὸ θέσπισμα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅπερ σημειοῖ εἰς τὸν ὄγδοον Τίτλον τοῦ Νομοκανόνος τοῦ Φωτίου ὁ Βαλσαμὼν, καὶ ἐνίοτε καὶ ὁ Βλάσταρις τοῦτο λέγει, φασὶν ὅτι καὶ ὁ Φώτιος, οὐκ οἶδα εἰ καί τις ἄλλος, οἱ περιποιούμενοι ὅμως αὐτὸ καὶ προβάλλοντες Λατῖνοι, πῆ μὲν ἐναγκαλίζονται αὐτὸ ἡδέως, ὡς ὅτι διὰ τοῦ πεπλασμένου Γενναδίου Σχολαρίου τιθέασιν αὐτὸ εἰς τὰ πρακτικὰ τοῦ ἐν Φλωρεντίᾳ συνεδρίου, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ πρώτου Τόμου τοῦ συνοδικοῦ κατέταξαν αὐτὸ, καὶ πολλοῖς σχολίοις σπουδάζουσι συνιστᾶν ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ὡς καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς. πῆ δὲ γενναίως αὐτὸ ἀποστρέφονται, καθότι τὴν ἐξουσίαν τοῦ Πάπα οὐ θέλουσι μήτε ὑπὸ Βασιλέων εἶναι, μήτε ὑπὸ Κανόνων, ἀλλ' ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Πέτρου. ὅτι δὲ πλάσμα ἐστὶ καὶ περιφανέστατον ψεῦδος τὸ θέσπισμα τοῦτο, ἢ ὅλως διεφθαρμένον, πρόδηλον, πρῶτον, ὅτι ἄλλως γράφεται ὑπὸ τοῦ Βαλσαμῶνος, ἄλλως ὑπὸ τοῦ Σχολαρίου, καὶ ἄλλως ὑπὸ τοῦ Βλασάρεως. δεύτερον, ὅτι οὐδεὶς ἱστορικὸς, οὔτε ἐκκλησιαστικὸς, οὔτε αὐτοὶ τῶν Λατίνων οἱ ἀρχαῖοι ἱστορικοὶ, καὶ μάλιστα οἱ περὶ τῶν Παπῶν συγγραψάμενοι, Δάμασος δηλονότι ὁ Πάπας, Λιμπεράτος, Ἀναστάσιος, Πλάτινας καὶ οἱ λοιποὶ τοιοῦτοι τούτου ἐμνημόνευσαν. τρίτον, ὅτι οὔτε ἐν ταῖς διαφοραῖς ἃς εἶχον οἱ Πάπαι μετὰ τῶν τῆς Ἀνατολῆς Πατριαρχῶν τοῦτο προεβάλλοντο, καθὼς τυχὸν ἐμάχετο ὁ Ἰούλιος μετὰ τῶν Εὐσεβιανῶν, ὁ Δάμασος καὶ ἄλλοι μετὰ Φλαβιανοῦ τοῦ Ἀντιοχείας, καὶ Φίληξ καὶ Σιμπλίκιος καὶ ἄλλοι μετὰ Ἀκακίου, Εὐθυμίου καὶ Μακεδονίου τῶν Κωνσταντινουπόλεως Πατριαρχῶν, καὶ ὁ Ἀγαπητὸς μετὰ τοῦ Ἀνθίμου, καὶ ὁ Βιγίλιος μετὰ τοῦ Μηνᾶ ἀντικαθήρουντο, καὶ ὁ Διάλογος μετὰ τοῦ Νηστευτοῦ διὰ τὴν οἰκουμενικὴν προσηγορίαν, καὶ ὕστερον ὁ Φώτιος μετὰ Νικολάου καὶ Ἀδριανοῦ. τέταρτον, ὅτι μήτε εἰς Σύνοδον ἢ Τοπικὴν, ἢ Οἰκουμενικὴν ἠξιώθη λόγου, ἐπειδὴ εἰς τὴν ἐν Σαρδικῇ Κανόνας ἐξέθεντο οἱ Δυτικοὶ περὶ τοῦ Πάπα, καὶ εἰς Καρθαγένην Κανόνας πλαστοὺς ὡς τάχα ὑπάρχουσι τῆς ἐν Νικαίᾳ προεβάλλοντο, τοῦ δὲ τοιούτου θεσπίσματος οὐδὲ μίαν μνείαν, ὥστε ἡ τετάρτη Σύνοδος τὰ δευτερεῖα βεβαιοῦσα τῇ Κωνσταντινουπόλεως, εἶπεν ὅτι τὰ πρωτεῖα εἶχεν ἡ Ῥώμη ἀπὸ τῶν Πατέρων, οὐκ ἀπὸ τοῦ θεσπίσματος, οὕτως εἴρηκε καὶ ἡ ἐν Τρούλλῳ, καὶ μετὰ τὸ σχίσμα, ὅτε ἐπὶ τοῦ Μονομάχου καὶ Ἀλεξίου καὶ Μανουὴλ τῶν Κομνηνῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου ἔσειον τοὺς κώδωνας τῆς παπικῆς καινοτομίας οἱ Πάπαι, καὶ δὴ καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς Φλωρεντινῆς συναγωγῆς, ὅτε ὑπετίθετο ὁ κολοφὼν τῆς ἀσεβείας, οὐδεὶς λόγος τοῦ θεσπίσματος. πέμπτον, μήτε ὁ Ἰουστινιανὸς γράφων ἐν πολλοῖς καὶ διὰ πολλῶν περὶ τῶν πρεσβείων τῶν Ἐκκλησιῶν, μήτε ὁ Βασιλίσκος μαχόμενος τοῖς πρεσβείοις τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, μήτε ὁ Φωκᾶς συνιστῶν τὸ πρωτεῖον τοῦ Πάπα, μήτε ὁ Μακεδὼν Βασίλειος μαινόμενος κατὰ τοῦ Φωτίου, μήτε ὁ σοφὸς Λέων κολακεύων τὸν Ῥώμης Θεόδωρον διὰ τὴν τετραγαμίαν ἐμνήσθησαν τοῦ θεσπίσματος. ἕκτον, ὅτι διορίζει ἐκεῖνο ὅπερ οὐ διώρισε Σύνοδος, καὶ γὰρ οὐ δύναται Βασιλεὺς ἄνευ συνοδικῆς ἀποφάσεως ἀξίωμά τι δοῦναι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅθεν ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας, ὡς σημειοῖ ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὸν δέκατον ἕβδομον Κανόνα τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, ἔλεγε περί τινων ζητούντων ἵνα ἀναβιβάσῃ Ἐπισκοπὴν εἰς Μητρόπολιν, ὅτι τοῦ Βασιλέως ἱσταμένου μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ τρόμου, εἰ ἔστιν ἄνθρωπος ὁ Βασιλεὺς, καθεζομένου δὲ τοῦ ἱερέως, πῶς δύναται ὁ ἱστάμενος τῷ καθεζομένῳ χαρίσασθαι ὑψηλότερον θρόνον; καὶ τοῦτο οὐ μόνον ἐπὶ Μητροπολιτῶν καὶ Ἀρχιεπισκόπων γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἱερέως πτωχοῦ καὶ ζευγηλατοῦντος, καὶ ποιμαίνοντος. ὥσπερ καὶ ὁ ἐν ἁγίοις μέγας Συμεὼν

εἴδων

εἰδὼν ὁ θρυλλούμενος. λέγομεν λοιπὸν ὅτι εἰ ἡ συνήθεια ἔδωκεν ἵνα προβιβάζωσι τινὰς Ἐπισκόπους εἰς Μητροπόλεις οἱ Βασιλεῖς, ἀλλὰ καὶ τοῦτο διὰ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μάλιστα ὅπου γίνεται Μητροπολίτης οἷοι οἱ Μητροπολῖται, ἐμὴν καὶ ἐξωλόντι καὶ ἀλλότριον τῶν Κανόνων δύναται δοῦναι, ἐπεὶ εἴ τινας ἔχουσιν οἵτε Πατριάρχαι καὶ Μητροπολῖται τάξεις καὶ στάσεις, ἔχουσιν αὐτὰς ἀπὸ τῶν Κανόνων, οὐκ ἀπὸ Νεαρῶν καὶ θεσπισμάτων, οἵτινες ἕπονται τοῖς Κανόσι, καὶ οὐ τὸ ἀνάπαλιν. ὅθεν ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς νομοθετῶν διὰ τὰ πρεσβεῖα τῶν Ἐκκλησιῶν Ῥώμης νέας τε καὶ παλαιᾶς, οὐκ εἶπε θεσπίζομεν ἢ αὐτὸς ἐξ οἰκείας αὐθεντείας, ἢ ἀπὸ τοῦ θεσπίσματος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀλλὰ κατὰ τοὺς ὅρους τῶν ἁγίων πατέρων, τόσον ὥστε θέλων εἰπεῖν διὰ τὴν αὐτονομίαν τοῦ Ἀχρείδος, οὐκ ἐδυνήθη τελειῶσαι τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ, πλὴν εἰ μὴ εἶπε, κατὰ τὰ διορισθέντα ὑπὸ τοῦ Πάπα Βιγιλίου, καὶ διὰ τοῦτο ἡ τρίτη Σύνοδος εἰς τὸν ὄγδοον αὐτῆς Κανόνα κρατοῦσα πάντα τὰ ἐξ ἔθους ἀρχαῖα διατυπωθέντα τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐπήγαγεν, εἰ δέ τις μαχόμενον τύπον (ἤγουν θέσπισμα, Νεαρὰν) τοῖς νῦν ὡρισμένοις κομίσει, ἄκυρον εἶναι τοῦτον. καὶ εἰς τὴν τετάρτην πρᾶξιν αὐτῆς ἡ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος ὁρίζει, οἱ πραγματικοὶ τύποι ἀργείτωσαν, οἱ Κανόνες κρατείτωσαν, καὶ ἴδε βιβλίου τετάρτου, κεφαλαίου πρώτου, Παράγραφον δέκατον ἕκτον, καίγε αὐτὸς ὁ Ἰουστινιανὸς ἐν τῇ ἑκατοστῇ τριακοστῇ τρίτῃ Νεαρᾷ διατάττων τὰ προνόμια τῶν Ἐκκλησιῶν, λέγει εἶναι αὐτὰ βέβαια, καὶ οἱ τοῖς Κανόσιν ἐναντιούμενοι πραγματικοὶ τύποι ἀκυρούσθωσαν. ὁ αὐτός, θεσπίζομεν τάξιν Νόμου ἐπέχειν τοὺς ἁγίους ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνας τοὺς ὑπὸ τῶν ἁγίων τεσσάρων Συνόδων ἐκτεθέντας ἢ βεβαιωθέντας, τῶν γὰρ εἰρημένων ἁγίων τεσσάρων Συνόδων τὰ δόγματα καθάπερ τὰς θείας γραφὰς φυλάττομεν. πλάσμα λοιπὸν τὸ θέσπισμα, καθότι καὶ παράνομον. ἕβδομον, ὅτι ἐστὶ καὶ ἀσυνήθες, καθότι μηδεὶς Αὐτοκράτωρ περί τινος θεσπιζόμενος εἶπεν ὅτι ὁρίζει μετὰ τῆς Συγκλήτου καὶ μετὰ τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ μόνος. καὶ νῦν πῶς ὁ τοσοῦτος Αὐτοκράτωρ περὶ τοῦ Ῥώμης διορίζει μετὰ Συγκλήτου καὶ μετὰ λαοῦ; ὄγδοον, ὅτι περιέχει βλασφημίαν ἐσχάτην, οὐκ ἦν δὲ βλασφημιῶν θεσπιστὴς ὁ μέγας καὶ ἅγιος Κωνσταντῖνος, ἄπαγε. λέγει γὰρ τὸ θέσπισμα, ὅτι ὁ ἅγιος Πέτρος φέρει πρόσωπον τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν, ὅπερ ἐὰν ἐννοῇ ὁ συγγραφεὺς ὅτι εἶχε τοιοῦτον ἀξίωμα ὁ μακάριος Πέτρος ὡς εἶχον καὶ οἱ Ἀπόστολοι, ἴσως τοῦτο δόξοι φορητὸν, εἰ δὲ μοναρχικῶς, ποῦ εἶπεν τοῦτο ἡ γραφή; ἔνατον, ὅτι λέγει πῶς ἔδωκεν ὁ Κωνσταντῖνος τῷ Πάπᾳ Ῥώμης ἵνα ἔχῃ μείζονα ἐξουσίαν εἰς τὴν γῆν παρὰ τοὺς Βασιλεῖς, ὅπερ εἰ ἐνόησεν ἵνα καθὸ Ἐπίσκοπος ἔχῃ ὁ Πάπας τοιαύτην ἐξουσίαν εἰς τὰ πνευματικὰ, ἔχουσι καὶ οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι πάντες τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν. ὁ γὰρ Χρυσόστομος ἐξηγούμενος περὶ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου καὶ Φλαβιανοῦ Ἀντιοχείας, λέγει περὶ Φλαβιανοῦ, Ἄρχων ἐστὶ καὶ οὗτος, καὶ Ἄρχων ἐκείνου (ὁ Πατριάρχης τοῦ Βασιλέως) σεμνότερος, καὶ γὰρ αὐτὴν τὴν βασιλικὴν κεφαλὴν οἱ ἱεροὶ Νόμοι ταῖς τούτου φέροντες χερσὶν ὑπέταξαν. ἔχει καὶ στέφανον ὁ Φλαβιανὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κείμενον, λόγῳ τρίτῳ περὶ Ἀνδριάντων. ἴδε καὶ ἀνωτέρω κεφαλαίου ἑνδεκάτου Παράγραφον ἕκτον. εἰ δ' ὡς κοσμικὸς, τίς κοινωνία σαρκὶ καὶ πνεύματι; καὶ πῶς οὐ προέβαλε τὸ θέσπισμα αὐτὸ ὅτε κατεφρονεῖτο καὶ ἐξωρίζετο καὶ ἐβιάζετο καὶ ἐξουσιάζετο ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίου ὁ Πάπας Λιβέριος; περὶ οὗ ἔγραψε τῷ Ἐπάρχῳ Ῥώμης καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς αὐτὸν, καὶ ἐλθόντα εἶπεν αὐτὸν οὐχὶ μείζονα, ἢ ἴσον Βασιλέων, ἢ πρῶτον Ἐπίσκοπον, ἀλλὰ τί; διὰ τὸ εἶναί σε Ἐπίσκοπον τῆς ἡμετέρας πόλεως, καὶ, ποσὸν μέρος τῆς Οἰκουμένης εἶ; ὅτε καὶ Ἐπίκτητός τις Ἐπίσκοπος εἶπεν, οὐ κριμάτων ἐκκλησιαστικῶν ἀντιποιούμενος ὁ Λιβέριος τὸν λόγον ποιεῖται, ἀλλὰ τοῖς ἐν Ῥώμῃ Συγκλητικοῖς καυχήσασθαι ὡς συλλογισάμενος τὸν Βασιλέα. καὶ ὁ Δάμασος ὅτε περὶ τοῦ Ἀντιοχείας Φλαβιανοῦ παρεκρούετο ὑπὸ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, καὶ ὁ Ἰννοκέντιος ὅτε ζητῶν ἀνάκλησιν τοῦ Χρυσοστόμου κατεφρονεῖτο ὑπὸ τοῦ Ἀρκαδίου, καὶ ἐδιώκοντο ἀμεταστρεπτὶ οἱ Λεγάτοι αὐτοῦ, καὶ Λέων ὁ ἁγιώτατος ὅτε μὴ εἰσακουόμενος ὑπὸ τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου ἔβαλε μεσίτας τὸν Βασιλέα τῆς Δύσεως Οὐαλεντιανὸν καὶ Πλακιδίαν καὶ Εὐδοκίαν τὰς Βασιλίσσας, καὶ ὅτε εἰς οὐδὲν ἐλογίζετο γράφων καὶ μαχόμενος διὰ τὰ βεβαιωθέντα ὑπὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου πρεσβεῖα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὅτε Σιμπλίκιος, Φίληξ, Γελάσιος, Ἀναστάσιος, καὶ Σύμμαχος οἱ Πάπαι ἐμάχοντο Ζήνωνι καὶ Ἀναστασίῳ τοῖς Βασιλεῦσι, πῶς οὐ προέβαλον τὸ θέσπισμα; εἰ ἐστι τοῦ Πάπα ἡ ἐξουσία ὑπὲρ τοὺς Βασιλεῖς, καὶ μὴ ὡς Ἐπισκόπου ὁμοίου τοῖς ἄλλοις Ἐπισκόποις, ἀλλ' ὡς ὄντος τινὸς ἑτέρου ἀξιώματος, διατί ὁ Πάπας Ἰωάννης ἐγονάτιζεν ἔμπροσθεν Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκός; διατί ὁ Λιβέριος Πάπας κρίνεται ὑπὸ Βελισαρίου, καὶ μάλιστα ὑπὸ Ἀντωνίνης τῆς γυναικὸς Βελισαρίου ἐξορίζεται; καὶ διατί ἄγεται δέσμιος ὁ Βιγίλιος εἰς Κωνσταντινούπολιν, κακοπαθεῖ, ἐξορίζεται, καταφρονεῖται; ποῦ ἦν τὸ θέσπισμα ὅτε μαχόμενος ὁ Διάλογος μετὰ τοῦ Νηστευτοῦ διὰ τὴν οἰκουμενικὸς προσηγορίαν, κατεφρονεῖτο ὑπὸ τοῦ Μαυρικίου; καὶ εἰ εἶχε τοιαύτην ἐξουσίαν ὁ Πάπας, πῶς ὁ μετὰ Διάλογον καὶ Σαβῖνον Βονιφάτιος ἐπενόει ἑαυτῷ καταποντισμοῦ ῥήματα, ταὐτὸν εἰπεῖν τοῦ ἑωσφόρου τὰ ἀποφθέγματα; πῶς ὁ Πάπας Μαρτῖνος δεσμεῖται καὶ ἐξορίζεται εἰς Χερσῶνα; καὶ τὸν Κώνσταντα ἀπελθόν-

-τα εἰς Ῥώμην προϋπαντᾷ ἕως ἔξω τῆς πόλεως ὁ Πάπας Βιταλιανὸς, καὶ ὁ Ἀγάθων πῶς ἔγραφεν ἑαυτὸν δοῦλον εἰς τὸν Πωγωνᾶτον, καὶ Ἀδριανὸς ὁ πρῶτος, ἰδὲ τὸν τόπον, πῶς ἔγραφε τῷ Ταρασίῳ περὶ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης, ποῦ ἦν εἰς ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τὸ θέσπισμα; οὐδαμοῦ. ὥστε πλάσμα ἐστὶ καὶ προφανὴς μῦθος. δέκατον, ὅτι λέγει εἶναι τὸν Ῥώμης κεφαλὴν τῶν τεσσάρων Πατριαρχικῶν θρόνων, τριχῶς καταψευδόμενον, πρῶτον, ὅτι τότε ἡ Κωνσταντινούπολις οὐκ ἦν Πατριαρχεῖον. δεύτερον, ὅτι τότε ἐλέγοντο οἱ Πατριάρχαι Ἐπίσκοποι, καὶ τὸ ὄνομα Πατριάρχης ἐστὶν ὑστερογενὲς, καὶ τὸ δὴ γελοῖον, ὅτι μήπω ἡ Κωνσταντινούπολις ἦν ἐκτισμένη ὡς αὐτὸ τὸ θέσπισμα μαρτυρεῖ περὶ τὸ τέλος αὐτοῦ. ἑνδέκατον, ὅτι λέγει πῶς αὐτὸ ἐστὶ πρὸς θεραπείαν τοῦ Θεοῦ καὶ στερέωσιν τῆς πίστεως, ἵνα κρίνηται παρ' αὐτοῦ ἤγουν τοῦ Πάπα. ὅπερ ἀντίκειται ἁπλῶς τῇ γραφῇ, τοῖς Κανόσι, καὶ τῇ συνηθείᾳ. τῇ μὲν γραφῇ, ὅτι ἡ ἐσχάτη ψῆφος ἐστὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου. τοῖς δὲ Κανόσι, τῷ τριακοστῷ τετάρτῳ καὶ τῷ τριακοστῷ ἑβδόμῳ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ τῷ πέμπτῳ καὶ ἕκτῳ καὶ ἑβδόμῳ τῆς ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῷ δευτέρῳ καὶ τρίτῳ τῆς δευτέρας Συνόδου, καὶ τῷ εἰκοστῷ ὀγδόῳ τῆς ἐν Χαλκηδόνι, καὶ τῷ τριακοστῷ ἕκτῳ τῆς ἐν Τρούλλῳ, καὶ πολλοῖς ἄλλοις. τῇ δὲ συνηθείᾳ, διότι, πρῶτον μὲν ὅτι ὅτε ὁ Πάπας ἔκρινε περὶ τοῦ βαπτίσματος, κατεφρονήθη συνοδικῶς ὑπὸ τῶν Ἀφρικανῶν καὶ Αἰγυπτίων καὶ Ἀνατολικῶν. ὅτε περὶ τοῦ Πάσχα, κατεφρονήθη ὑπὸ τῶν Ἀσιανῶν. ὅτε ἐδικαίωσεν Ἀθανάσιον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν, κατεφρονήθη ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν. ὅτε ἐζήτει μόνος ἵνα κρίνῃ Φλαβιανὸν Ἀντιοχείας, καὶ Ἀκάκιον, καὶ Εὐθύμιον, καὶ Μακεδόνιον, καὶ Νηστευτὴν, καὶ Φώτιον, εἰς οὐδὲν ἐλογίσθη. ὅτε ὁ Βιγίλιος ἤρνησε τὸν Μηνᾶν, ἠρνήθη καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ Μηνᾶ. ὅτε τὸν Φώτιον ἐκάθηρεν, ἀντεκαθηρέθη. ὅτε δὲ αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἔκριναν περὶ τούτων καὶ τῶν τοιούτων, ὅλα εἰς ὅλον τὸν περίγειον κόσμον ἐβεβαιώθησαν, καὶ ἦσαν καὶ βεβαιωμένα, εἰ μὴ ἔσχιζεν αὐτὰ ὁ καλότυχος Πάπας τὴν Ἐκκλησίαν. εἶτα ὁ Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος ἔκρινε τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου καὶ τὸν Ἄρειον, καὶ ὁ Κύριλλος τὸν Νεστόριον, καὶ ὁ Κελεστῖνος Πάπας τὸν αὐτὸν Νεστόριον, οἱ Ῥώμης Ἐπίσκοποι, Ἰωάννης, Θεόδωρος, Μαρτῖνος καὶ Ἀγάθων συνοδικῶς ἔκρινον καὶ κατέκρινον τοὺς Μονοθελήτας, καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος συνοδικῶς πρῶτος κατέκρινε τοὺς αὐτοὺς, ἀλλ' οὐδὲν συνεπέραινον, ἕως οὗ αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἔκριναν, ἃς ἤθροισαν καὶ ἐβεβαίωσαν οἱ Βασιλεῖς, καὶ ποῦ τοῦ Ῥώμης ἡ ἐξουσία τοῦ κρίνειν; ἰδὲ πόσοι Πάπαι ἐκρίθησαν οὐ μόνον ὑπὸ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἀλλὰ καὶ ἰδίων. καὶ οἱ Κωνσταντινουπολῖται ἐξετάζουσι τὰ συνοδικὰ τοῦ Μαρτίνου. καὶ λοιπὸν ὅταν οἱ Πάπαι κρίνωνται ὑπὸ κοινῶν καὶ ἰδίων Συνόδων, ὅταν αἱ κρίσεις αὐτῶν ἀποβλέπωσιν εἰς Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ὅταν αἱ ἐπιστολαὶ αὐτῶν ἀναψηλαφῶνται, ἐξετάζωνται, κρίνωνται ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὅταν οἱ Πάπαι εἰδωλολατρῶσι, κρίνωνται, ἀνακρίνωνται, δικαιῶνται, καθαιρῶνται, ἀναθεματίζωνται, ἀποβάλλωνται, διώκωνται, βλασφημῶνται, εἰς οὐδὲν λογίζωνται, πῶς εἰσὶ κριταὶ τοῖς αὐτοὺς ἀποβαλλομένοις, κατακρίνουσι, καὶ εἰς οὐδὲν λογιζομένοις; δεύτερον δὲ, ὅτι μήτε ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐπεκράτησεν εἶναι τὸν Πάπαν κριτὴν καθόλου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπειδὴ ὅτι ὥρισε ἵνα κριθῇ ὁ Καρθαγένης Καικιλιανὸς εἰς τὴν Ῥώμην ἐπὶ Μιλτιάδου Πάπα, δῆλον, οὐ μὴν δὲ ἵνα αὐτὸν κρίνῃ ὁ Ῥώμης. ἔτι οὐ τὸν Πάπαν ὥρισαν ἵνα κρίνῃ Ἄρειον καὶ Ἀρειανοὺς, ἀλλὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον ἤθροισε. καὶ ποῦ ἦν τότε, ὅτι ὁ Ῥώμης κριτὴς ὅτε οἱ Πατέρες ἐδίδασκον ἀφ' ὧν ἐδιδάσκετο καὶ ὁ Ῥώμης; οἱ Πατέρες διελέγοντο κοινῶς, καὶ οὐχὶ ὁ τοῦ Ῥώμης, καὶ μᾶλλον οἱ Πατέρες διώρισαν καὶ ἐξέθεντο τὸ Σύμβολον, καὶ τοὺς ἀθετοῦντας αὐτοὶ εἶπον ὅτι ἀναθεματίζει οὐχ ὁ Ῥώμης, ἀλλ' ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία. αἱ αὐτῶν ἐπιστολαὶ ἦσαν οὐκ ἀπὸ τοῦ Ῥώμης, ἀλλ' ἀπὸ τῆς μεγάλης Συνόδου. ἡ βεβαιότης ἦν οὐ τοῦ Ῥώμης, ἀλλὰ τοῦ Βασιλέως. καὶ οὐ μόνον οὐκ ἔκρινεν ὁ Ῥώμης, ἀλλὰ καὶ μήτε ἠρωτᾶτο, καὶ πρὸς τούτοις κατεφρονεῖτο, καὶ ἰδὲ τὰ κατὰ Ἄρειον, Θεόγνιν, Εὐσέβιον καὶ τοὺς λοιποὺς τοιούτους πῶς ἀθῷοι ἐγένοντο, ἐλάμβανον τὰς Ἐπαρχίας αὐτῶν ἃς εἶχον πρὸ τοῦ καθαιρεθῆναι, ἐξορίζεται ὁ Ἀντιοχείας Εὐστάθιος, ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος, καὶ ἀντεισάγονται Αἱρετικοί. ἰδὲ τὰ ἐν Τύρῳ, τὰ ἐν Ἱερουσαλὴμ, τὰ ἐν Ἀντιοχείᾳ, Σιρμίῳ, Μεδιολάνῳ, Ῥώμῃ, Ἀριμίνῳ, Σελευκείᾳ, Κωνσταντινουπόλει, Φιλιππουπόλει, Σαρδικῇ πεπραγμένα, ἐν οἷς οὐδεὶς λόγος τοῦ Ῥώμης, μάλιστα οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀντιλέγουσι τῷ Ῥώμης, καὶ οἱ ἐν Φιλιππουπόλει καθαιροῦσι τὸν Ἰούλιον, εἰ οὖν ἐστι τὸ θέσπισμα ἀληθὲς, διατί οὐκ ἐνήργησε μήτε ἐπὶ Κωνσταντίνου, μήτε ἐπὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ; ἀλλ' οὐκ ἐκράτησε, ψευδὲς ἄρα. δωδέκατον, ὅτι ἐστὶ παράλογον, καθότι λέγει ἵνα τιμᾶται ἀσυγκρίτως ὁ Ῥώμης, διότι ἐκεῖ ὁ Πέτρος ἐσταυρώθη, καὶ τὸ ποτήριον ἔπιε τοῦ θανάτου. εἰ γὰρ μὴ ἐκ τῶν Κανόνων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θανάτου τῶν ἁγίων ἐτιμῶντο οἱ θρόνοι, δίκαιον ἦν, ἢ μᾶλλον εἶτεν ἀναγκαιότατον ἵνα προτιμᾶται ἀσυγκρίτως ὁ Ἱεροσολύμων. βλέπομεν ὅμως καὶ οὐ τιμᾶται ἡ Ἔφεσος διὰ τὸν Ἐπιστήθιον, οὔτε αἱ Πάτραι διὰ τὸν Ἀνδρέαν, οὔτε ἡ Ἱεράπολις διὰ τὸν Φίλιππον, ἢ ἄλλαι πόλεις διὰ τὸν ἐν ἐκείναις τῶν Ἀποστόλων θάνατον, ἀλλ' ἐκεῖ ἐστὶν ἡ προτίμησις, ὅπου ἡ Ἐκκλησία διὰ Κανόνων Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὥρισεν, ὥστε παράλογον

λογον τὸ χριστὸν θέσπισμα, εἰ καὶ ἐνταῦθα καταβέβληται αὐτὸ δι᾽ ἑαυτοῦ, ὅτι λέγει καὶ διὰ τὸν Παῦλον προτιμᾶσθαι τὸν Ῥώμης, ἀλλὰ κατὰ Παῦλον καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι, καὶ ἔδει προτιμᾶσθαι ὅπου κἀκεῖνοι ἀπέθανον, ὅπερ οὐ γίνεται, ἢ ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔσφαλε μὴ τιμῶσα τοὺς Ἀποστόλους, ἢ τὸ θέσπισμα καταφρονεῖ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ᾽ ἡ Ἐκκλησία οὐ σφάλλει, λαλεῖ γὰρ διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἄρα ἁμαρτάνει τὸ θέσπισμα. δέκατον τρίτον, ψεύδεται, ὅτι λέγει τὸν Σίλβεστρον καθολικὸν Πάπαν, ὅπερ καθολικὸς Πάπας, ὑστερογενὲς ὄνομα καὶ οὐκ ἀρχαῖον. δέκατον τέταρτον, ὅτι ἐστὶν ἄνομον, καθότι δίδωσι τῷ Πάπᾳ ἐνδύματα ἐξωτερικά, καὶ ἐθνικοῖς ἴδια, καὶ κατὰ διάμετρον ἀντικείμενα τοῖς ἀποστολικοῖς ἐνδύμασιν, ὅθεν ἡ Ἐκκλησία διὰ πολλῶν, καὶ διὰ τοῦ δεκάτου ἕκτου Κανόνος τῆς Οἰκουμενικῆς ἑβδόμης Συνόδου καταργεῖ τὰ τοιαῦτα, ὥστε ἢ αἱ Σύνοδοι σφάλλουσι τὰ τοιαῦτα κωλύουσαι, ἢ τὸ θέσπισμα, τὰ τοιαῦτα δωρούμενον, ἀλλ᾽ αἱ Σύνοδοι ἐννόμως λαλοῦσιν, ἄρα τὸ θέσπισμα ἄνομον, καὶ ὁ Ῥώμης κόκκινα φορῶν καὶ ἀλλόκοτα καὶ ἀνοίκεια Ἐπισκόποις, ἄνομος. προξενοῦσι γὰρ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ βίαν καὶ ἐξωτερικὰς παιδείας, ἅπερ καὶ οἱ ἔξω σοφοὶ εἶχον ἀποτρόπαια, γράφει γὰρ ὁ Ἰσοκράτης Διονυσίῳ, πρόπομποι καὶ ῥαβδοῦχοι καὶ κήρυκες καὶ θρόνων ὑψηλοτάτων ἐπιτεύξεις, φιλοσοφίας εἰσὶν ἀχλύς. ἀλλὰ μὴν τοιαῦτα ποιεῖ ὁ Πάπας καὶ οἱ περὶ αὐτόν, λαβόντες ταῦτα οὐκ ἀπὸ τοῦ Κωνσταντίνου, ἀλλὰ περιποιησάμενοι Παύλου τοῦ Σαμοσατέως ὡς εἴρηται ἀνωτέρω τὴν μιαρὰν δίαιταν, καὶ ἀνακαινίσαντες τῶν Εἰκονομάχων τὸ γυναικῶδες. εἶτα καὶ τῶν Καρδηναλίων τὰ κόκκινα εἰσὶ προχθεσιναὶ καινοτομίαι, καὶ πῶς τὰ χθεσινὰ εἰσὶν ἀρχαῖα τοῦ Βασιλέως δωρήματα; ὅθεν μεμπτέος ὁ λέγων, ὅτι ὁ Κηρουλλάριος διὰ τὰ κοκκινοβαφῆ πέδιλα ἀπέβαλε τὸ τοῦ Ῥώμης μνημόσυνον, ὅτι τοῦτο γὰρ φλυαρία, ἴδε κατωτέρω βιβλίου ὀγδόου κεφάλαιον δέκατον πέμπτον. ὅτι λέγει πῶς ὁ Κωνσταντῖνος ἔσυρε τὸν ἵππον τοῦ Σιλβέστρου, κρατῶν τὸν χαλινὸν αὐτοῦ. ἀλλὰ καὶ τοῦτο προφανὴς φλυαρία. δέκατον ἕκτον, ὅτι ἔδωκε τὴν Ῥώμην καὶ Ἰταλίαν καὶ ἄλλας χώρας ἵνα ἔχωσιν αὐτὰς εἰς τὸν αἰῶνα ὁ Σίλβεστρος καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐκ τῆς σατανικῆς καρδίας ἐξεβλήθη τὸ ψεῦδος. εἰ γὰρ τοῦτο ἦν ἀληθές, πῶς ὁ Κωνσταντῖνος ἐποίησε Βασιλέα Ἰταλίας, καὶ τῆς κάτω Γαλλίας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κώνσταντα, καὶ πῶς ἀπῆλθον ἐκεῖ καθολικὸς Βασιλεὺς ὁ Κωνστάντιος; ὁ μέγας Θεοδόσιος, ὁ Οὐαλεντιανός, ὁ Γρατιανός, ὁ Ὀνώριος καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Οὐαλεντιανός, καὶ καθεξῆς πῶς ἕως Αὐγουστούλου ἦσαν Αὐτοκράτορες τῆς Ῥώμης, καὶ ἐν Ῥώμῃ; καὶ πῶς ὅτε ὁ Ἰουστινιανὸς λαβὼν ἀπὸ τῶν Γότθων τὴν Ἰταλίαν εἶχον αὐτήν, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον αὐτὴν ἕως τῆς ἀνταρσίας Λέοντος τοῦ τρίτου καὶ Κάρλου; οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μετ᾽ ἐκείνους ἦσαν τῶν Ῥωμαίων Ἔξαρχοι εἰς τὴν Ἰταλίαν ἕως τῶν Κομνηνῶν, ὥστε κρατῆσαι τὴν Ἐξαρχίαν ἔτη ἑκατὸν ἑξηκοντατέσσαρα. ἢ οὖν οἱ Βασιλεῖς αὐτοὶ κατεφρόνησαν τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ἢ τὸ θέσπισμα ἐστὶ πλάσμα, ἀλλὰ μὴν οὐκ ἔστι τὸ πρῶτον, ἄρα τὸ δεύτερον. εἰς ἐκεῖνο δὲ ὃ λέγει ὁ Βαλσαμών, ὅτι ὁ ἅγιος Κύριλλος παρὰ τοῦ Πάπα ἔλαβεν ἵνα φορῇ τὸν χρυσὸν Λῶρον, καὶ ὅτι καθήμενος μετὰ τοῦ Λώρου ἔκρινε τὸν Νεστόριον, ἐστὶ μῦθος, καὶ ἡ μαρτυρία ἡ τοῦτο βεβαιοῦσα ἐστὶ πλάσμα, ἡ γὰρ τοῦ Κελεστίνου ἐπιστολὴ τὸν τόπον τοῦ Κελεστίνου δίδωσι τῷ ἁγίῳ Κυρίλλῳ, οὐ μὴν καὶ Λῶρον λέγει ἢ πέδιλα, ἢ χαλινοὺς καὶ ἄλλας τοιαύτας ἐθνικὰς φλυαρίας. καὶ ἐκεῖνο δὲ ὅπερ λέγει ὁ αὐτός, ὅτι ὁ Χαρτοφύλαξ Κωνσταντινουπόλεως ἱππάζετο εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγίων Νοταρίων τὸν Πατριαρχικὸν ἵππον, ὑποστρέφοντος ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἰς ἣν ἀπήρχετο ἔφιππος τοῦ Πατριάρχου, δηλονότι κατά τινα ἰδιότητα τοῦ ὀφφικίου αὐτοῦ, φαμὲν ὅτι εἰ ἐγίγνετο, οὐ μὴν κατὰ μίμησιν τῶν Καρδηναλίων, ἐπεὶ εἰ ἦν τοῦτο, χρεία ἦν ὅλοι οἱ κληρικοὶ ἵνα φορῶσι τοιαῦτα. εἶτα εἴρηται καὶ ῥηθήσεται, ὅτι τῶν κληρικῶν τὰ ἐξηλλαγμένα ἐνδύματα εἰσὶ προχθεσινά. πρὸς τούτοις πότε ἐφόρει ὁ Χαρτοφύλαξ τὴν μίτραν, καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Βαλσαμῶνος αὐτὴν οὐκ ἐφόρει; καὶ τί ἦν τὸ κωλῦον ἐπεὶ πάντοτε αὐτὴν ἐφόρει καὶ οὐ τότε; ὥστε ταῦτα πάντα μῦθοι, καὶ ἂν μυρίοι λέγωσιν αὐτά, ἀλλ᾽ ὡς μὴ κείμενα παρὰ τῇ γραφῇ καὶ τοῖς Κανόσι καὶ τῇ παραδόσει τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, εἰς οὐδὲν λογίζονται. ὅθεν ἀξιοτίμητος δοκεῖ ὁ τὸ σχολεῖον τοῦτο παρεγγράψας οὕτινι νομίμῳ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν διαφώνησιν ταύτην ἣν ποιεῖ ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὸ θέσπισμα, ἑρμηνεύων τὸν δωδέκατον Κανόνα τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου, εἰπών, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ αὐτὸς ὁ Πάπας ἀνώτερος ἔμεινεν ἀνακρίσεως πρὸ τοῦ τυραννῆσαι τὴν καθ᾽ αὐτὸν Ἐκκλησίαν, καθὼς φασὶν οἱ ἱστορικοί, νῦν δὲ τούτου ἀπέτυχεν, εἰς τὴν τυραννίδα τὴν Ἀρχιερωσύνην μεταγαγών. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ θεσπίσματος, ὅσον προσῆκεν εἰς τὸ παρόν. προσθετέον ὅτι σημειοῖ ὁ Βίνιος ἀληθὲς εἶναι τὸ θέσπισμα, πλὴν ἀποφάσκει ὅτι οὐκ ἔχει ὁ Πάπας τὸ πρωτεῖον ἀπὸ τῶν βασιλικῶν διπλωμάτων, καὶ φησίν, ὅτι τοῦτο δῆλόν ἐστιν ἀπὸ τοῦ ἔχειν τοὺς πρὸ τοῦ Σιλβέστρου Πάπας τὰ αὐτὰ προνόμια τοῦ Σιλβέστρου. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων δῆλόν ἐστι τοὺς ἀρχαίους Πάπας μὴ φρονῆσαι περὶ ἑαυτῶν ὅτι εἰσὶν Αὐτοκράτορες καὶ ἀναμάρτητοι καθόλου Ἐπίσκοποι ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ. δεύτερον, ὅτι τὰ τοιαῦτα ἔξαλλα ἐνδύματα καὶ οἱ ἔξαλλοι Τίτλοι οὔτε τοῖς μετὰ τὸν Σίλβεστρον Πάπαις ἦσαν γνωστά,

μετὰ δὲ τὸ σχίσμα ἔπλασαν ὅτι ἔχουσι δύο μαχαίρας, τὴν μίαν πνευματικήν, καὶ τὴν ἑτέραν ἐξωτερικήν, τουτέστι περιεποιήσαντο ἑαυτοῖς ἐξουσίαν τυραννικήν, ἣν καὶ ἐμόρφωσαν μεθ' ὧν ἔχουσιν νῦν τυραννικῶν ἐνδυμάτων τε καὶ ἠθῶν, παρανομοῦντες εἰς τὸν Θεὸν, εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅθεν δικαίως Ἀντίχριστοί εἰσι καὶ καλοῦνται. τρίτον, ὅτι ἀληθές ἐστι μὴ ἔχειν αὐτοὺς παρὰ τῶν βασιλικῶν διπλωμάτων τὸ πρωτεῖον, ἔχειν ὅμως αὐτοὺς αὐτὸ οὐχ ὡς βούλονται, ἀλλὰ μόνῃ τῇ τάξει, καὶ παρὰ τῶν Κανόνων, καὶ οὐ παρὰ τοῦ Χριστοῦ ἢ τοῦ Πέτρου.

ΒΙΒΛΊΟΝ Α'. ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Περὶ τῆς Μίτρας ἣν ἱερουργοῦντες φοροῦσιν οἱ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας Πατριάρχαι, καὶ ὅτι τὸ μιτροφορεῖν καινοτομία καὶ ἐφεύρεμα τῶν Ῥώμης Ἐπισκόπων. καὶ περὶ τοῦ τί Μίτρα, Τιάρα, Πῖλος, Διάδημα, Ταινία, Στέφανος, Καμηλαύκιον, Κίδαρις καὶ Πέταλον.

Ὅτι δὲ καὶ τὸ μιτροφορεῖν ἐφεύρεμα τῶν Ἐπισκόπων Ῥώμης ἐστὶ, καὶ καινοτομία, δῆλον. ἵνα δὲ γένηται σαφὴς οὗτος ὁ λόγος, ῥητέον καθολικωτέρῳ λόγῳ περὶ αὐτοῦ. τοίνυν Κιδάρει ἐχρῶντο ἀντὶ Διαδήματος οἱ τῶν Ἑῴων Βασιλεῖς, λέγει Φίλων ὁ Ἰουδαῖος ἐν τῷ τρίτῳ λόγῳ περὶ Μωϋσέως, ἣν καὶ Τιάραν καὶ Πῖλον ἐκάλουν. οἱ δὲ ἀρχαῖοι τῶν Ῥωμαίων Βασιλεῖς ἐχρῶντο Διαδήματι. οὐ λέγω τὸ Στέμμα ὅπερ ἐστὶν ἔνδυμα ὕστερον ἐξευρημένον, ἀλλὰ τὸν ἐπὶ κεφαλῆς χρυσὸν, ἢ καὶ ἐκ λίθων τιμίων κατεσκευασμένον Στέφανον, ὃν οἱ καθεξῆς Βασιλεῖς μιμούμενοι τοὺς ἀρχαίους Ἡγεμόνας ἐφόρουν. οἱ μεταγενέστεροι δὲ θέμενοι ἐπὶ τοῦ Στεφάνου Κίδαριν διάλιθον, ὠνόμασαν τὸ πᾶν Κορώναν, οὕτω καλέσαντες ἀπὸ τῆς κορυφῆς καὶ ἀκρωρείας τῆς Κιδάρεως, ἥντινα καὶ οἱ μεταγενέστεροι Πατριάρχαι φορέσαντες, ὠνόμασαν Μίτραν, κατὰ μίμησιν τάχα ἧς ἐφόρουν ὁ Ἀαρὼν καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ. Μίτρα ἐστὶ κυρίως κατὰ τὸ μέγα Ἐτυμολογικὸν ὁ ἀπὸ φασκίας καὶ ὠαρίων γενόμενος Στέφανος, ἐν καταχρήσει δὲ πᾶς Στέφανος Μίτρα λέγεται. καὶ τὸ Διάδημα κατὰ τὸν Σουΐδαν Μίτρα λέγεται. ἀπὸ τῆς Μίτρας δὲ τὸ συνημμένον, ἤτοι Μίτρα καὶ Κίδαρις, Μίτρα λέγεται. ἐπέκειτο δὲ ἐπὶ τῆς Ἀαρωνίτιδος Μίτρας χρυσοῦς Στέφανος, τουτέστι χρυσοῦν Πέταλον, ὅπερ ὑπογράφων ὁ Φίλων ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ φησί, χρυσοῦν Πέταλόν ἐστιν, ὡσανεὶ Στέφανος, τέσσαρας ἔχων γλυφὰς ὀνόματος τοῦ τετραγραμμάτου δηλονότι, Μίτρα δὲ ἦν ὑπ' αὐτῷ, τοῦ μὴ ψαύειν ἐπὶ κεφαλῆς τὸ Πέταλον. τὴν Μίτραν καὶ τὸ ἐπ' αὐτῆς Πέταλον ὁρίζεται ὁ μέγας Κύριλλος ἐν τῷ δωδεκάτῳ λόγῳ περὶ τῆς ἐν πνεύματι λατρείας λέγων, Μίτρα ἡ ἐν μετώποις χρυσοῦν ἔχουσα Ψέλλιον (Ψέλλιον εἰπὼν ὅλον τὸν χρυσοῦν Στέφανον καὶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ Πέταλον) ἀρχῆς ἂν εἴη καὶ Βασιλείας σύμβολον. Πῖλος καὶ Τιάρα καὶ Ταινία καὶ Κίδαρις καὶ Διάδημα καὶ Στέφανος λέγονται Μίτρα κοινότερον, καὶ ἔτι Καμηλαύκιον. λέγει γὰρ ὁ Θεοφάνης, ὅτι Ἴλλος Νάγιστρος ὁ τυραννήσας ἐπὶ Ζήνωνος Καμηλαύκιον ἐφόρει. καὶ ὅτι Τώτιλας ὁ Ῥὴξ Γότθων ὃν κατέφθειρεν ὁ Ναρσῆς ἐφόρει καμηλαύκιον, ὅπερ ὁ Ναρσῆς ἔστειλεν εἰς Βυζάντιον. ἰδιαίτερον ὅμως Μίτρα λέγεται ἡ Κίδαρις ἡ ἔχουσα ἐν τῇ βάσει αὐτῆς Μίτραν, ἢ ἐπάνω τῆς Μίτρας κεῖται ἐν μετώποις ἄκροις τὸ χρυσοῦν Ψέλλιον τὸ καὶ Πέταλον. καθότι διὰ τὸ Ψέλλιον λέγεται τὸ τοιοῦτον ἔνδυμα τῆς κεφαλῆς Μίτρα, ὅπερ εἰ οὐκ ἔχει, οὐ λέγεται Μίτρα, ὅσον κατὰ τὴν ἐν τῇ γραφῇ τοῦ μεγάλου Ἀρχιερέως Μίτραν. τὸ Πέταλον ἦν χρυσοῦν ἐπάνω τῆς Μίτρας, τὸ δὲ λοιπὸν καὶ ἀνώτερον, ἦν Κίδαρις ἀπὸ βύσσου πεποιημένη, ὡς λέγεται κεφαλαίῳ εἰκοστῷ ὀγδόῳ τῆς Ἐξόδου, ὁ δὲ βύσσος πανίον ἐστὶ λεπτὸν, ὡς Ἰεζεκιὴλ κεφαλαίῳ τεσσαρακοστῷ τετάρτῳ, Κιδάρεις λινοῦς ἕξουσιν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. ἔστι δὲ ἡ Κίδαρις κατὰ τὸν αὐτὸν Κύριλλον ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ περικεφάλαιος τῶν ἱερέων κόσμος ἐκ βύσσου γεγονώς. ἐφόρουν οὖν οἱ μὲν ἱερεῖς τὰς Κιδάρεις ὡς ἡ Ἔξοδος κεφαλαίῳ εἰκοστῷ ὀγδόῳ, καὶ Κιδάρεις ποιήσεις αὐτοῖς εἰς τιμὴν καὶ δόξαν. ἡ δὲ τοῦ Ἀρχιερέως ἐλέγετο Μίτρα ἰδιαίτερον ὡς εἴρηται. ὅτι ἡ μὲν Κίδαρις μόνη οὐκ ἐλέγετο Μίτρα, ἡ δὲ Μίτρα μετὰ τοῦ Πετάλου καὶ τῆς Κιδάρεως ἐλέγετο Κίδαρις, ὡς εἰς Λευϊτικὸν κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἕκτῳ λέγεται περὶ τοῦ Ἀαρὼν, καὶ Κίδαριν λινῆν περιθήσεται. καὶ Ζαχαρίας κεφαλαίῳ τρίτῳ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ἀρχιερέως, καὶ ἐπίθετε Κίδαριν καθαρὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ ὁ μέγας Κύριλλος ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ λέγει, τὸ μὴ ἀφαιρεῖσθαι τῆς κεφαλῆς τὴν Κίδαριν, τῆς ἱερωσύνης τὸ ἀναπόβλητον ὑπεμφαίνειεν ἄν. ὅτι δὲ ἀρχῆς καὶ Βασιλείας ἐστὶ σύμβολον ἡ Ἀρχιερατικὴ Μίτρα, μαρτυρεῖ ὁ Φίλων ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ λέγων, Κίδαριν δὲ ἀντὶ Διαδήματος ἐπιτίθησι τῇ κεφαλῇ (ὁ Ἀρχιερεύς) δικαιῶν τὸν ἱερωμένον τῷ Θεῷ, καθ' ὃν χρόνον ἱερᾶται προφέρειν ἁπάντων καὶ μὴ μόνον ἰδιωτῶν, ἀλλὰ καὶ Βασιλέων. καὶ Βαροὺχ κεφαλαίῳ πέμπτῳ, ἔνδυσαι Ἰερουσαλὴμ τὴν εὐ-

πρέ-

πρέπειαν τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ δόξης, ἐπίθου τὴν μίτραν ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου τῆς δόξης τοῦ αἰωνίου. καὶ Ἰεζεκιὴλ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ ὀκτώ. καταβήσονται ἀπὸ τῶν θρόνων αὐτῶν πάντες οἱ ἄρχοντες, καὶ ἀφελοῦνται τὰς μίτρας ἀπὸ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν. καὶ ὁ Σαρὰχ, καύχημα ἡμῆς, ἔργον ἰσχύος. σημειῶσαι δὲ, ὅτι προφέρει ὁ Ἀρχιερεὺς τῶν βασιλέων κατὰ τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν καὶ τὰς ἀρετάς, ὡς εἴρηται ἐν τῷ ἀνωτέρω κεφαλαίῳ, οὐ μὴν κατά τινα ἐξουσίαν ἐξωτερικὴν ὡς νομίζει ὁ Ῥώμης.

ΒΙΒΛΙΟΥ Α'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΚΒ'. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β'.

Περὶ τῆς Ἀαρωνίδος μίτρας τῆς μετελθούσης εἰς Χριστὸν, ἣν ἐφόρουν ὁ Ἐπιστήθιος καὶ ὁ Ἀδελφόθεος Ἰάκωβος ὁ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ Ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων κατασταθείς.

Ὁ Ἐπιστήθιος Ἰωάννης ἐφόρει τὸ χρυσοῦν πέταλον κατὰ Κλήμεντα τὸν Στρωματέα, ὡς λέγει ὁ Ἐφέσου Πολυκράτης παρ' Εὐσεβίῳ εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἱστορικὸν, βιβλίῳ πέμπτῳ, κεφαλαίῳ εἰκοστῷ τετάρτῳ, ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ Ἀδελφόθεος Ἰάκωβος, ὡς λέγει ὁ ἱερὸς Ἐπιφάνιος αἱρέσει κατὰ Ναζωραίων, ἱεράτευσε κατὰ τὴν παλαιὰν ἱερωσύνην, ὡς ἱστόρησαν Εὐσέβιος καὶ Κλήμης καὶ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ τὸ πέταλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐξῆν αὐτῷ φέρειν, καθὼς οἱ προειρημένοι ἀξιόπιστοι ἄνδρες ἐμαρτύρησαν. εἴρηται δὲ ὅτι τὸ πέταλον κεῖται ἐπὶ τῷ μετώπῳ τῆς μίτρας, ἄλλα ἔκειντο ὑπὸ τὴν κίδαριν, καὶ ταῦτά ἐστιν ἡ μίτρα ἣν ἐφόρει ὁ Ἀαρὼν, καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ, ὥστε τὸν Ἐπιστήθιον καὶ τὸν Ἀδελφόθεον φοροῦντας τὸ χρυσοῦν πέταλον, ἀναγκαίως πεφορηκέναι πᾶσαν τὴν Ἀαρωνίδα μίτραν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν. λέγει δὲ ὁ Ἐπιφάνιος ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ὅτι οἱ ὕστατοι βασιλεῖς τῶν Ἑβραίων ἦσαν ἐκ γένους βασιλικοῦ καὶ ἀρχιερατικοῦ, ἐπὶ δὲ τοῦ Χριστοῦ ἀλλόφυλος βασιλεύσας ὁ Ἡρώδης, οὐκέτι οἱ ἀπὸ τοῦ Δαβὶδ διάδημα ἐπέθηκαν. ὅθεν μετέπεσεν ἡ βασιλικὴ καθέδρα ἐπὶ Χριστὸν, ὃς ἐστι βασιλεὺς ὡς ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, καὶ ὡς τοῦ Θεοῦ φύσει Υἱός. ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ ἱερατικὸν εἰς τὸν Χριστὸν μετέπεσε, καὶ ἐστιν Ἀρχιερεὺς, καὶ Ἀρχιερέων πρύτανις, καὶ διὰ τοῦτο τὸν Ἀπόστολον Ἰάκωβον Ἀρχιερέα Ἱεροσολύμων κατέστησεν. ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Ἰάκωβος καὶ ὡς πρῶτος Ἀρχιερεὺς ὑπὸ Χριστοῦ κατασταθεὶς, καὶ ἱερατεύσας κατὰ τὴν παλαιὰν ἱερωσύνην ἐφόρει τὸ χρυσοῦν πέταλον, ἀναγκαίως μετέδωκε τὸ μιτροφορεῖν καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν Ἐπισκόποις τῶν Ἱεροσολύμων. ὅθεν ὁ Ἱεροσολύμων Θεοδόσιος ἔπεμψε δῶρα τῷ Κωνσταντινουπόλεως Ἰγνατίῳ τοῦ Ἀδελφοθέου τὸν ποδήρη, τὴν ἐπωμίδα, καὶ τὴν μίτραν, ὡς ἱστορεῖ Δαβὶδ ὁ Παφλαγὼν ἐν τῷ βίῳ τούτου τοῦ Ἰγνατίου, καὶ Μιχαὴλ ὁ Σύγκελλος ἐν τῷ ἐγκωμίῳ τοῦ αὐτοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΥ Α'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΚΒ'. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γ'.

Ὅτι διὰ ταπείνωσιν ὁ Σίλβεστρος φασὶν οἱ παπισταὶ μὴ δεξάμενος τὸν βασιλικὸν στέφανον, ἐδέξατο τὸν λῶρον. καὶ περὶ τοῦ τί λῶρος καὶ παπαλήθρα.

Λέγουσιν οἱ σχολαστικοὶ τῶν παπιστῶν, ὅτι ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ὡς γράφει ἐν τῷ θεσπίσματι, δέδωκε τῷ Σιλβέστρῳ τὸ διάδημα, ἤτοι τὸν βασιλικὸν στέφανον, καὶ ἄλλα τινὰ κοσμήματα τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος, καὶ ὥρισεν ἵνα Σίλβεστρος ὁ καθολικὸς Ἐπίσκοπος, καὶ πάντες οἱ ὀρθόδοξοι αὐτοῦ διάδοχοι καὶ Ἐπίσκοποι φορῶσι τὸ διάδημα καὶ τὸν στέφανον ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ καὶ μαργάρων πολυτίμων. ἐπειδὴ δὲ ὁ μακάριος Σίλβεστρος εἶχε στέφανην ἀπὸ τῶν τριχῶν αὐτοῦ, τὴν καὶ παπαλήθραν καλουμένην, ἧς τὸ μὲν ἄνωθεν ἐδήλου τὸν ἀκάνθινον στέφανον, τὸ δὲ κάτωθεν, τοῦ μακαρίου Πέτρου τὴν κουρὰν, κηρυχθέντος ὑπὸ τῶν ἀπειθούντων τῷ κηρύγματι, οὐκ ἤθελεν ὑπὸ εὐλαβείας δέξασθαι τὴν χρυσῆν ἐκείνην στέφανην, διὸ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ταῖς ἰδίαις χερσὶ τὸν χρυσοῦν λῶρον ἐθηκεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ὅθεν ἕως τοῦ νῦν ὁ Πάπας τῆς Ῥώμης οὐ μόνον ἐν τῷ ναῷ, ἀλλὰ καὶ περιάγων φορεῖ τὸν χρυσοῦν λῶρον καὶ τὰ βασιλικὰ ὑποδήματα. τούτῳ συνίστησι καὶ Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης γράφων, τινὲς φασὶ παρὰ τοῦ πρώτου ἐν βασιλεῦσι Κωνσταντίνου τὸ μιτροφορεῖν ἐσχηκέναι τὸν Ῥώμης, καὶ ἐν τῷ χρυσοβούλλῳ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου τοῦτο γέγραπται, ὅτι τὸ στέμμα τῆς βασιλείας παρεῖχε τῷ θείῳ Σιλβέστρῳ ἅτε δὴ πνευματικῷ πατρὶ, τὴν ἱερωσύνην τιμῶν. ἐπειδὴ δὲ οὐ κατεδέξατο διὰ ταπείνωσιν, τὸν λῶρον ἠνάγκασε λαβεῖν τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. ἔστι δὲ λῶρος ὡς λέγεται τῷ σχολιαστῇ ἐν τῷ πέμπτῳ ἄθλει τῶν Ὀλυμπίων τοῦ Πινδάρου, ἀνάδημα τῇ κεφαλῇ χρυσῷ καὶ λίθοις πεποικιλμένον.

ΒΙΒΛΙΟΥ Α'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΚΒ'. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ'.

Περὶ

Περὶ ὧν οἱ παπισταὶ ἐπιλέγουσιν ὅτι διὰ τὸ γενέσθαι τὸν Κύριλλον Τοποτηρητὴν τοῦ Πάπα Κελεστίνου τοὺς Ἀλεξανδρείας Ἐπισκόπους τὸ μιτροφορεῖν ἔχειν, καὶ τὸ λέγεσθαι κριτὰς τῆς Οἰκουμένης.

Ἐπιλέγουσιν οἱ αὐτοί, ὅτι διὰ τὸ μὴ ἀπελθεῖν αὐτὸν τὸν ἴδιον Ῥώμης Κελεστῖνον εἰς τὴν τρίτην Σύνοδον, ποιῆσαι δὲ τὸν Κύριλλον Τοποτηρητὴν αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ὁ Κύριλλος εἰς παράστασιν τοῦ φέρειν τὸ δίκαιον τοῦ Κελεστίνου, ἐκάθισεν ἐν τῇ Συνόδῳ φορῶν ἐπὶ κεφαλῆς τὸν χρυσοῦν λῶρον, καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας φημίζεται τῆς Οἰκουμένης κριτής, ὡσανεὶ Οἰκουμενικοῦ Ἐπισκόπου Τοποτηρητής, καθῄρας οἰκουμενικὸν πρόσωπον τὸν Νεστόριον ἐν Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ. ἀλλὰ καὶ ὁ Θεσσαλονίκης λέγει Κύριλλον τὸν μέγαν ἀπὸ τῆς τρίτης Συνόδου λαβεῖν τὸ ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔνδυμα, δι᾽ ἀσθένειαν ζητήσαντα τοῦτο. ἕτεροι δὲ λέγουσι παρὰ τοῦ Πάπα λαβεῖν τοῦτο, τὸν τόπον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς τρίτης Συνόδου ἐσχηκότα. Νικηφόρος δὲ ὁ Κάλλιστος βιβλίῳ δεκάτῳ τετάρτῳ, κεφαλαίῳ τεσσαρακοστῷ τετάρτῳ φησί, τὸ ἐπίθεμα τῆς Μίτρας, καὶ τὴν τοῦ Πάπας προσηγορίαν, καὶ τὸ κριτὴς τῆς Οἰκουμένης ἔλαβεν ὁ ἅγιος Κύριλλος ἀπὸ τοῦ Ῥώμης Κελεστίνου, Τοποτηρητὴς ἐκείνου χρηματίσας.

ΒΙΒΛΙΟΥ Α΄. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΚΒ΄. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε΄.

Περὶ ὧν οἱ παπισταὶ συμπεραίνουσιν ἐκ τῶν εἰρημένων, λέγοντες τοὺς μετὰ Κωνσταντῖνον Βασιλεῖς δεδωκέναι τοῖς Πατριάρχαις καὶ τὸ μιτροφορεῖν καὶ τὰς ἄλλας ἀρχικὰς τιμάς.

Δοκεῖ ἐκ τῶν εἰρημένων ἀκόλουθον, φασὶν οἱ αὐτοί, ὅτι οἱ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου διάδοχοι Αὐτοκράτορες Κωνσταντινουπόλεως, τοὺς μετὰ τὸν Πάπαν ἄκρους προέδρους, ἤτοι τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας βασιλικοῖς ἀξιώμασι καὶ ἀρχικαῖς τιμαῖς ἐμεγάλυναν. ὅθεν καὶ τὸ μιτροφορεῖν αὐτοῖς δεδώκασιν, οὐκ ἀπᾷδον πρᾶγμα ποιήσαντες, ὡς ἔστι δῆλον ἐκ τοῦ Ἐπιστηθίου καὶ τοῦ Ἀδελφοθέου, καὶ δὴ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῷ λόγῳ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς φυγῆς τοῦτο βεβαιοῖ λέγων, διὰ τοῦτο χρίει τὸν Ἀρχιερέα, καὶ περιβάλλει τὸν Ποδήρη, καὶ περιτίθησι τὴν Κίδαριν, καὶ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα προσφέρουσιν οἱ τοῖς Ἐπισκόποις βουλόμενοι χαρίζεσθαι, ὅτι δικαίως φοροῦσι τὰς Μίτρας, ἃς αὐτοὶ καὶ Κορώνας καλοῦσιν, ἱεροσυλοῦντες τῆς βασιλείας τὸ ἀξίωμα.

ΒΙΒΛΙΟΥ Α΄. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΚΒ΄. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ς΄.

Ἔλεγχος κατὰ παπιστῶν ὅτι οὔτε Ἀποστόλοις ἢ πατράσι τὸ μιτροφορεῖν ἦν, καὶ παράθεσις τοῦ παλαιοῦ Ἀρχιερέως καὶ τῶν τῆς χάριτος, καὶ ὅτι τὸ ἀσκεπὲς ἱερουργεῖν ἐντολὴ Κυρίου, καὶ Κίδαρις Ἀρχιερέων ἡ τοῦ Πνεύματος χάρις.

Οὔτε οἱ Ἀπόστολοι, οὔτε οἱ ἀποστολικοί, οὔτε οἱ μετὰ ταῦτα Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐμιτροφόρουν. βοῶσι γὰρ οἱ Θεολόγοι, ὅτι ὁ παλαιὸς Ἀρχιερεὺς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς Κίδαριν εἶχεν, ἀλλ᾽ ἀνυπόδητος ἦν, καὶ λύειν τὸ ὑπόδημα ἐκ τῶν ποδῶν ἐκελεύετο, καθότι ἀτελὴς ἦν, καὶ περὶ τὴν σκιὰν ἐστρέφετο, καὶ σκιᾷ λατρεύων, καὶ τὴν πτέρναν τηρούμενος, καὶ θνήσκων ἐκρατεῖτο ὑπὸ τοῦ Ἅδου. ἡμεῖς δὲ ἐνδεδυμένοι μὲν τοὺς πόδας, τὴν κεφαλὴν δὲ ἀπαρακάλυπτον ἔχοντες, ὅτι ἡμῖν δέδοται πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ τὰ ἄνω φρονεῖν ἐδιδάχθημεν, ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθε Χριστός, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ὃν καὶ τιμῶντες, ἀπαρακάλυπτοι τὰς κεφαλὰς προσευχόμεθα, οὕτω γὰρ καὶ τὴν χειροτονίαν ἐλάβομεν, καὶ ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἥτις καὶ τοῖς Ἀποστόλοις ἐπεκάθισε, Κίδαρις ἡμῖν ἐστιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς: καὶ κατὰ τὸν μέγαν Διονύσιον οὐ Μίτραν ἡμεῖς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς χειροτονούμενοι λαμβάνομεν, ἀλλὰ τὸ Εὐαγγέλιον. τὸν Χριστὸν οὖν ἔχοντες κεφαλήν, ἀπαρακαλύπτῳ κεφαλῇ προσευχόμεθα, ὃ καὶ μᾶλλον ἐστὶ θειότατον.

ΒΙΒΛΙΟΥ Α΄. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΚΒ΄. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ζ.

Ἔλεγχος κατὰ τῶν παπιστῶν διὰ πολλῶν μαρτύρων ὅτι τὸ Δῶρον χρήσασθαι ἢ Μίτραν τὸν Σίλβεστρον ψευδές ἐστι, καὶ περὶ τοῦ ὁποία ἦν ἡ τοῦ Ἐπιστηθίου καὶ Ἀδελφοθέου Μίτρα καὶ τὰ κατ᾽ αὐτήν, καὶ ὅτι τὸ παρὰ τοῦ Ῥώμης λαβεῖν τὸν Κύριλλον τὸ μιτροφορεῖν καὶ τὸ κριτὴν λέγεσθαι τῆς οἰκουμένης πλάσμα ἐστί, καὶ περὶ τοῦ πόθεν ἔχει ὁ Ἀλεξανδρείας τὸ κριτὴς τῆς οἰκουμένης, καὶ περὶ τῆς περιγραφῆς τῆς Μίτρας τοῦ Ῥώμης, ὑφ᾽ ἧς τοῦ βάρους Παῦλος ὁ δεύτερος ἀποπληξίᾳ κακῶς ἐτελεύτησε.

Ῥητέον πρῶτον, ὅτι ἐπειδὴ τὸ θέσπισμα τοῦ Κωνσταντίνου ἐστὶ πλάσμα, ψευδὴς ὁ περὶ τοῦ χρυσοῦ δώρου λόγος. δεύτερον, εἰ καὶ ἦν ἀληθὲς τὸ θέσπισμα, οὐ συνάγεται ἀπὸ τούτου τὸ μιτροφορεῖν τοὺς Ἐπισκόπους, λέγει γὰρ ὁ Πλάτινας ὅτι τοῦ χρυσοῦ καὶ μαργαροσυνθέτου Διαδήματος, ὅπερ συνεχώρησεν ὁ Κωνσταντῖνος φορεῖν τὸν Σίλβεστρον, καταφρονῶν ὁ Σίλβεστρος ὡς ἄπρεπον εἰς ἱερωμένην κεφαλὴν, εὐχαριστεῖτο φορεῖν τὴν μίτραν κατὰ τὴν συνήθειαν. καὶ εἰ καὶ εἰς τοῦτο οὐκ ἀληθεύει ὁ Πλάτινας, λέγων ὅτι ὁ Σίλβεστρος ἐφόρει λευκὴν μίτραν κατὰ τὴν συνήθειαν, ἐπειδὴ ὁ ἅγιος

παρ' αὐτοῦ Βασιλεὺς καὶ Πατριάρχης, ἵνα λέγηται κριτὴς τῆς Οἰκουμένης, ἵνα φορῇ ὅμως Μίτραν ἢ Διάδημα οὐκ εἶπε τοῦτο ὁ ταῦτα ἱστορήσας Λογοθέτης, οὐκ εἶπε τοῦτο ἄλλος τις, οὐκ ἔστιν ἀρχαῖον. εἰ δὲ καὶ ὁ Θεσσαλονίκης καὶ ὁ Κάλλιστος λέγουσιν ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ Ἀλεξανδρείας ἐμιτροφόρει, ἐννοεῖται ὁ λόγος ὅτι πρὸ πολλῶν ἤδη χρόνων, οὐ μὴν καὶ ἀνέκαθεν. ὄγδοον, οἱ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχαι οὐκ ἐμιτροφόρουν, περὶ γὰρ αὐτῶν λέγει ὁ Ἀντιοχείας Θεόδωρος ὁ Βαλσαμὼν ἐν τῇ περὶ Πατριαρχῶν μελέτῃ ὅτι ἐφόρουν Σάκκον καὶ Στιχάρια μετὰ ποταμῶν,

τοῦ ἀποκηρυχθῆναι καὶ ἀποδιωχθῆναι τῆς Ἐκκλησίας τὸν Παῦλον. ἕβδομον φησί, τούτους ἀποστραφέντες ἀγαπητοὶ καὶ ὁμόψυχοι ἀδελφοί, σύμψηφοι γίνεσθε κατὰ τῆς μανιώδους αὐτῶν τόλμης, καθ' ὁμοιότητα τῶν ἀγανακτησάντων συλλειτουργῶν ἡμῶν, καὶ ἐπιστειλάντων μοι κατ' αὐτῶν, καὶ τῷ Τόμῳ συνυπογραψάντων, τοῦτο μὲν πάσης Αἰγύπτου καὶ Θηβαΐδος, τοῦτο δὲ Λιβύης καὶ Πενταπόλεως καὶ Συρίας, καὶ ἔτι Λυκίας καὶ Παμφυλίας, Ἀσίας καὶ Καππαδοκίας καὶ τῶν ἄλλων περιχώρων, ὧν καθ' ὁμοιότητα καὶ παρ' ὑμῶν δέξασθαι πέποιθα. πολλῶν γάρ μοι βοηθημάτων πρὸς τοὺς βλαβέντας πεπορισμένων, καὶ τοῦτο εὕρηται λυσιφάρμακον τοῦ ὑπ' αὐτῶν ἀπατηθέντος λαοῦ, πειθομένων, καὶ ταῖς τῶν συλλειτουργῶν ἡμῶν συγκαταθέσεσιν εἰς μετάνοιαν διὰ τούτου ἔρχεσθαι σπουδαζόντων. καὶ σημείωσαι ὅτι διὰ τῆς ἀγανακτήσεως καὶ συμψηφίσεως καὶ συνυπογραφῆς καὶ συμφωνίας τῶν ἁπανταχοῦ προϊσταμένων τῆς Ἐκκλησίας καταβάλλονται αἱ Αἱρέσεις, καὶ διορθοῦνται οἱ ἠπατημένοι, οὐ διὰ μόνου τοῦ Ῥώμης, ἐπειδὴ ἐνταῦθα οὐδὲ μίαν μνήμην αὐτοῦ, ἢ τῆς παρρησίας ἢ τῆς Συνόδου αὐτοῦ ὁ Ἀλεξανδρείας ἐποιήσατο. ὥστε οὐ μόνον οὐκ ἔστιν ὁ Πάπας Ἄρχων τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλ' οὐδὲ συμπεριλαμβάνεται ἐν τοῖς Ἄρχουσι τῶν Ἐκκλησιῶν πάντοτε, καὶ μάλιστα ἐν τοιούτοις μεγάλοις, καὶ τέως εἰπεῖν μεγίστοις πράγμασι.

ΒΙΒΛΙΟΥ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Β'. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ι'.

Ἔτι ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ Ἐπισκόπους, καὶ παρ' ἄλλων Πατριαρχῶν καὶ Συνόδων δείκνυται εἶναι τὸν Ῥώμης τῆς μερίδος τῶν Αἱρετικῶν, καὶ οὔτε ἐπὶ τῶν Συνόδων, οὔτε μείζονα Ἡγεμόνα τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἡγεμόνων εἶναι, ἀλλὰ δὴ καὶ κοινότερον.

Καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ Ἐπισκόπους, ἥτις κεῖται Σωκράτους βιβλίῳ πρώτῳ κεφαλαίῳ τρίτῳ τοῦτο αὐτὸ δείκνυται, πρῶτον, ὅτι οὐ γράφει μόνῳ τῷ Ῥώμης, ἀλλὰ τοῖς ἁπανταχοῦ, ἕνα γὰρ τῶν ἁπανταχοῦ ἐγίνωσκε τὸν Ῥώμης, ἀλλ' οὐ κατὰ πάντων τῶν Ἐπισκόπων Ἐπίσκοπον. δεύτερον, ὅτι γράφει τοῖς ἁπανταχοῦ ταῦτα, ἐντολῆς οὔσης ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς τηρεῖν τὸν σύνδεσμον τῆς ὁμονοίας καὶ εἰρήνης, ἀκόλουθόν ἐστι γράφειν ὑμῖν καὶ σημαίνειν ἀλλήλοις τὰ παρ' ἑκάστοις γινόμενα, ἵνα εἴτε πάσχῃ, εἴτε χαίρῃ ἓν μέλος, ἢ συμπάσχωμεν, ἢ συγχαίρωμεν ἀλλήλοις. καὶ σημείωσαι, ὅτι τοῦτό ἐστι τὸ αἴτιον, δι' ὃ ἔγραφον ὁ Ῥώμης Κορνήλιος τῷ Ἀντιοχείας Φαβίῳ κατὰ Ναυάτου, καὶ ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ πρὸς Δάμασον, καὶ τοὺς Δυτικοὺς Ἐπισκόπους, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος, καὶ ὁ Ἰούλιος πρὸς Εὐσεβιανοὺς καὶ Αἰγυπτίους ὑπὲρ Ἀθανασίου, καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Μάξιμος πρὸς Αἰγυπτίους καὶ Λίβυας περὶ τοῦ αὐτοῦ, ὁ Δάμασος πρὸς Παυλῖνον καὶ τοὺς Ἀνατολικούς, ὁ Χρυσόστομος πρὸς τὸν Ῥώμης καὶ ἄλλους, ὁ μέγας Κύριλλος καὶ ὁ Κελεστῖνος πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς ἄλλους κατὰ Νεστορίου, ὁ Φλαυϊανὸς πρὸς τὸν Ῥώμης Λέοντα κατὰ Εὐτυχοῦς, ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννης ὁ Καππάδοξ πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων Ἰωάννην καὶ τὸν Τύρου Ἐπιφάνιον, ὁ Κωνσταντινουπόλεως Μηνᾶς καὶ ὁ Ῥώμης Ἀγαπητὸς πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων Πέτρον, ὁ μέγας Ταράσιος πρὸς τὸν Ῥώμης Ἀδριανὸν καὶ πρὸς τοὺς Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς, καὶ αἱ Σύνοδοι πᾶσαι καὶ οἱ ἔγκριτοι τῶν Πατέρων πρὸς διαφόρους. οἱ δὲ παπισταὶ τὰς μὲν τῶν ἄλλων τοιαύτας ἐπιστολὰς παρέρχονται, μόνας δὲ τὰς πρὸς τὸν Ῥώμης ἢ παρὰ τοῦ Ῥώμης προτείνουσι, καὶ τοῦτο, οὐχ ἵνα φυλάττηται ὁ σύνδεσμος τῆς ὁμονοίας καὶ εἰρήνης, καὶ καταβάλλωνται οἱ ἐπανιστάμενοι τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ συμπάσχωσι τοῖς πάσχουσι, καὶ τοῖς χαίρουσι συγχαίρωσι, ὃν τρόπον ἔγραψαν τὰς ἐπιστολὰς οἱ συγγράψαντες, ἀλλ' ἵνα συστήσωσι μοναρχικὸν ἐν τῇ Ῥώμῃ ἀξίωμα, ὅθεν δόλιοι ἀεὶ καὶ ἐθελοκακοῦργοι ἀποδεικνύονται παρὰ τῶν προτιμώντων ἀεὶ τὴν ἀλήθειαν τοῦ ψεύδους. τρίτον φησίν, ὅτι ὁ Νικομηδείας Εὐσέβιος νομίσας ἐπ' αὐτῷ κεῖσθαι τὰ τῆς Ἐκκλησίας, προΐσταται τῶν ἀποστατῶν, ἤτοι τῶν Ἀρειανῶν, καὶ γράφειν ἐπεχείρησε πανταχοῦ συνιστῶν αὐτούς, ὅθεν ἀνάγκην ἔχον, εἰδὼς τὸ ἐν τῷ Νόμῳ γεγραμμένον μηκέτι μὲν σιωπῆσαι, ἀναγγεῖλαι δὲ πᾶσιν ὑμῖν, ἵνα γινώσκητε τούς τε ἀποστάτας γινομένους, καὶ τὰ τῆς Αἱρέσεως αὐτῶν δύστηνα ῥημάτια, καὶ ἐὰν γράφῃ Εὐσέβιος, μὴ προσέχετε. καὶ σημείωσαι ὅτι οὐ πρὸς τὸν Ῥώμης ἔγραψεν ὁ Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ πρὸς πάντας τοὺς Ἐπισκόπους τὰ τῆς Αἱρέσεως, οὐδὲ τῷ Ῥώμης ἔγραψε τοῦ ἐπιτρέψαι τοῖς Ἐπισκόποις μὴ προσέχειν Εὐσεβίῳ, ἀλλ' αὐτὸς ἔγραψε μόνος κατὰ τὸ ἔθος τῆς Ἐκκλησίας, καὶ οὐχ ἑνί, ἀλλὰ τοῖς πολλοῖς, καὶ οὐκ ἄλλως τοῖς δεῖνοις ὡς δῆθεν προέχουσι, καὶ ἄλλως τοῖς δεῖνοις ὡς ὑφειμένοις, ἀλλ' ἐξίσου πᾶσι. καὶ γὰρ Αἱρετικῶν ἐστιν ἐφεύρεμα τὸ ἐθέλειν ἄρχειν τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ γὰρ ὁ Εὐσέβιος διὰ τὸ διατρίβειν τὸν Βασιλέα ἐν Νικομηδείᾳ, ἐνόμιζεν ἐπ' αὐτῷ κεῖσθαι τὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἤτοι ἄρχειν τῶν Ἐκκλησιῶν. τὸν δὲ Νεστόριον καὶ αὐτὸν τοιούτῳ πάθει ἑαλωκότα μαρτυρῶν, ἐλέγχει ὁ μέγας Κύριλλος, καὶ ἴδε κατωτέρω βιβλίου τρίτου, κεφαλαίου δεκάτου πέμπτου Παράγραφον εἰκοστὸν ἔνατον. τοιαῦτα ἐνόμιζε καὶ Παῦλος ὁ Σαμοσατεύς· καὶ ἴδε ἀνωτέρω ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ τὸν τρόπον· καὶ λοιπὸν ἐπει-

ἐπειδὴ οἱ Πάπαι νομίζουσιν ἐπ᾽ αὐτοῖς κεῖσθαι τὰ τῆς Ἐκκλησίας πρώτοις καὶ μόνοις, ὅ ἐστιν ἀσέβημα Παύλου, Εὐσεβίου καὶ Νεστορίου, κοινωνοὶ δήπου εἰσὶ καὶ τῆς τούτων μερίδος. τέταρτον, φησὶν ὁ Ἀλεξανδρείας, ἡμεῖς μετὰ τῶν κατ᾽ Αἴγυπτον Ἐπισκόπων καὶ τῆς Λιβύης ἐγγὺς ἑκατὸν ὄντων συνελθόντες, ἀνεθεματίσαμεν, οἱ δὲ περὶ Εὐσέβιον προσεδέξαντο. καὶ ἡμεῖς αὐτήκοοι τῆς ἀσεβείας αὐτῶν γενόμενοι, ἀνεθεματίσαμεν καθὰ προείπομεν τοὺς τοιούτους, ἀποδείξαντες αὐτοὺς ἀλλοτρίους τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ πίστεως. ἐδηλώσαμεν οὖν καὶ τῇ ὑμετέρᾳ θεοσεβείᾳ, ἵνα μή τινας ἐξ αὐτῶν, εἰ προπετεύσαιντο καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν, μὴ προσδέξησθαι, μήτε Εὐσεβίῳ, ἢ ἑτέρῳ τινὶ γράφοντι περὶ αὐτῶν πεισθῆτε. πρέπει γὰρ ἡμᾶς Χριστιανοὺς ὄντας, πάντας τοὺς κατὰ Χριστοῦ λέγοντάς τε καὶ φρονοῦντας ὡς θεομάχους καὶ φθορέας τῶν ψυχῶν ἀποστρέφεσθαι, καὶ μηδὲ καὶ χαίρειν τοῖς τοιούτοις λέγειν, ἵνα μήποτε καὶ ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν κοινωνοὶ γενώμεθα, ὡς παρήγγειλεν ὁ μακάριος Ἰωάννης. καὶ σημείωσαι τὸ αὐτὸ, ἤτοι Σύνοδον ἀθροίσας, καὶ κρίνας τὸν Ἄρειον καὶ τὴν Αἵρεσιν καὶ τοὺς ὀπαδοὺς αὐτοῦ ὁ Ἀλέξανδρος, οὐκ ἠρώτησεν, οὔτε σύμβουλον ἐχρήσατο τὸν Ῥώμης Ἐπίσκοπον, οὔτε παρ᾽ αὐτοῦ βεβαίωσιν ἐζήτησε τῆς Συνόδου αὐτοῦ, οὔτε ἔγραψεν αὐτῷ πρώτῳ ἢ μόνῳ, ἀλλ᾽ ἐξίσου καὶ ὡσαύτως ἔγραψε πρὸς τοὺς Ἡγεμόνας τῶν Ἐκκλησιῶν διὰ τὸ αὐτὸ αἴτιον, ἤτοι διὰ τὸν σύνδεσμον τῆς εἰρήνης καὶ τὴν συμφωνίαν τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ τοῦ ἢ συμπάσχειν, ἢ συγχαίρειν ἀλλήλοις, πρὸς καθαίρεσιν μὲν τῶν Αἱρέσεων, βοήθειαν δὲ τῆς πίστεως. καὶ σημείωσαι τὸ αὐτὸ, ὅτι οὔτε ἐπὶ τῶν Συνόδων, οὔτε βεβαιωτὴς τῶν Συνόδων ὁ Ῥώμης, οὔτε μείζων Ἡγεμὼν τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἡγεμόνων, ἀλλ᾽ εἷς τῶν Ἡγεμόνων καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν δύναμιν, ἀλλ᾽ οὔτε πρῶτος ἢ μόνος κριτὴς τῶν Αἱρέσεων. πέμπτον, ὅτι ὑπέγραψαν ἐν τῇ ἐπιστολῇ Πρεσβύτεροι τριακοντάδυο, Διάκονοι εἰκοσιέξ, οἵτινες καὶ σύμψηφοι ἐγένοντο. καὶ σημείωσαι ὅτι σύμψηφοι ἐγένοντο τοῖς Ἐπισκόποις οἱ Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι, οὐ τὸ ἀνάπαλιν, ὡς νῦν ποιοῦσιν οἱ μετὰ τὸ σχίσμα Ἐπίσκοποι Ῥώμης, προτιμῶντες τοὺς Πρεσβυτέρους καὶ Διακόνους καὶ Ἀναγνώστας τῶν Ἐπισκόπων, διὰ τὸ εἶναι τάχα Καρδηνάλεις, ὅθεν ἀληθῶς φησιν ὁ Φιρμιλιανὸς γράφων πρὸς τὸν Κυπριανὸν, ὅτι οὐ φυλάττεται ἐν Ῥώμῃ τὰ πάτρια καὶ τὰ ἀρχαῖα, ἀλλὰ τὰ καινὰ καὶ νεοπρεπῆ.

ΒΙΒΛΙΟΥ Β΄. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Β΄. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΑ΄.

Ἔτι ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου πρὸς Ἀλέξανδρον Ἀλεξανδρείας καὶ Ἄρειον δηλοῦται μὴ ὑπάρξαι τὸ τοιοῦτον μοναρχικὸν ἀξίωμα τοῦ Ῥώμης τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἀλλ᾽ οὔπω ἀκουστὸν γεγονέναι.

Καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς, ἣν ἔγραψεν ὁ Βασιλεὺς Ἀλεξάνδρῳ καὶ Ἀρείῳ, ἥτις κεῖται παρ᾽ Εὐσεβίῳ εἰς τὸν βίον Κωνσταντίνου, καὶ Σωκράτους βιβλίῳ πρώτῳ κεφαλαίῳ τετάρτῳ, καὶ Γελασίου λόγῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ τετάρτῳ τὸ αὐτὸ δηλοῦται, ἔπεμψε γὰρ ἐκείνοις ὁ Βασιλεὺς τὴν ἐπιστολὴν μεμφόμενος αὐτοῖς τὴν διχοστασίαν, οὐδὲ μίαν δὲ ἐποίησε μνήμην τοῦ Ἐπισκόπου Ῥώμης. ἔπεμψε δὲ μετὰ τῆς ἐπιστολῆς Ὅσιον τὸν Ἐπίσκοπον Κουδρούβης, οὐκ ἐπιταγῇ ἢ καὶ εἰδήσει τοῦ Πάπα, ἀλλ᾽ ἐξ ἰδίας αὐθεντείας, καὶ οὐ διὰ τὸ εἶναι Λεγάτον ἢ ἄνθρωπον τοῦ Ῥώμης, ἀλλὰ διὰ τὸ εἶναι ὁμολογητὴν ἐνάρετον, καὶ φίλον αὐτοῦ, ὡς ὁ Εὐσέβιος λευκότατα διαλαμβάνει, ἢ διὰ τὸ εἶναι ἐπ᾽ ἀγχινοίᾳ περιβόητον, ὥς φησι Θεοδώρητος λόγῳ πρώτῳ κεφαλαίῳ ἑβδόμῳ. οὐκ ἄρα ἦν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῷ τότε καιρῷ οὔτε καὶ ἀκουστὸν τὸ τοῦ Ῥώμης μοναρχικὸν ἀξίωμα. ταῦτα πάντα συνάγεται ἀριδηλότατα καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἐπιστολῶν τοῦ Βασιλέως εἰς διαφόρους, καὶ ἰδὲ ταύτας ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ἁγίας Συνόδου.

ΒΙΒΛΙΟΥ Β΄. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Β΄. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τῆς λεγομένης Συνόδου τρίτης ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Σιλβέστρου, ἣν προσφέρουσιν οἱ παπισταὶ καὶ τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον παρόντα, καὶ τὸν Σίλβεστρον εἰπόντα, τῷ ἰδίῳ στόματι βεβαιῶ τὴν ἐν Νικαίᾳ, δείκνυται ὅμως ἐνταῦθα φανερῶς ψευδεπίπλαστος, καὶ τὸ βδελυρὸν ἀξίωμα τῆς μοναρχίας κατεστραμμένον.

Καὶ ἐνταῦθα εἰσάγουσι τινὲς τῶν παπιστῶν ὅτι ἐγένετο ἐπὶ Σιλβέστρου ἐν Ῥώμῃ Σύνοδος τρίτη, παρόντος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐν ᾗ συνῆλθον Ἐπίσκοποι διακόσιοι ἑβδομήκοντα πέντε, καὶ διετάχθη ἐν αὐτῇ ἵνα ἡ παροῦσα ἐν Νικαίᾳ Σύνοδος ἔχῃ τὸ κῦρος, εἶπε γὰρ ὁ Σίλβεστρος περὶ αὐτῆς ὅτι τῷ ἡμετέρῳ στόματι βεβαιοῦμεν αὐτήν. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι οἱ παπισταὶ οὐ μόνον φθορεῖς τῶν συγγραμμάτων τῶν ἁγίων εἰσὶν, ἀλλὰ καὶ ῥᾳδιουργοὶ, ψευδεπίπλαστα εἰσάγοντες πρὸς ἀπάτην τῶν ἁπλουστέρων. δεύτερον, τοῦτο τὸ τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον μετὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον ἀπεληλυθέναι εἰς Ῥώμην, ταυτόν ἐστι τῇ ὑποστάσει τῆς Σφιγγὸς καὶ τοῦ Τραγελάφου. τρίτον, ὅτι

οἱ συλλέξαντες τὰς Συνόδους, πρώτην Σύνοδον καταλέγουσιν ἐν Ῥώμῃ τὴν ἐπὶ Μιλτιάδου, τῇ προσαγῇ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου γεγενημένην, καὶ δευτέραν τὴν ἐπὶ Ἰουλίου κατὰ τῶν Εὐσεβιανῶν, ἐπὶ Σιλβέστρου δὲ οὐδὲ μίαν γενέσθαι Σύνοδον καταγράφουσι, ψευδεπίπλαστος ἄρα καὶ ἡ παροῦσα Σύνοδος, καὶ μόνοι ἐγέννησαν ταύτην οἱ παπισταί. τέταρτον, ὑποθεμένοις ἀληθὲς εἶναι τὸ τὸν Σίλβεστρον εἰπεῖν τῷ ἡμετέρῳ στόματι βεβαιουμένη, οὐδὲν γενικὸν ἢ ἀναμάρτητον εἰσάγει ἀξίωμα, ἀλλὰ συγκατάθεσιν μόνον καὶ συμφωνίαν, ὡς ἐποίησαν πάντες οἱ Πατριάρχαι καὶ Μητροπολῖται ἐν ταῖς ἀποδοχαῖς τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ ἴδε ἀνωτέρω βιβλίου πρώτου, κεφαλαίου δεκάτου ἑβδόμου Παράγραφον δευτέραν, καὶ κατωτέρω ἐν πολλοῖς. πέμπτον, ὅτι δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, μάρτυς πάλιν ἡ παροῦσα Σύνοδος, λέγει γὰρ εἰπεῖν τὸν Σίλβεστρον, εἰ ἀρέσκει, ἵνα γράψωσιν οἱ πατέρες ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ χειρὶ πρὸς βεβαίωσιν. καὶ σημειῶσαι ὅτι τὸ εἰ ἀρέσκει, οὐ πρῶτον τινὰ ἀπολελυμένως εἰσάγει, οὐδ' ἀξίωμα αὐτοκρατορικὸν παρίστησιν, ἀλλ' ἀδελφικὴν σύμπνοιαν μαρτυρεῖ καὶ ὁμοφωνίαν, καὶ ἐπιμαρτυρεῖ, ὅτι ὃν τρόπον ἐβεβαίωσεν ὁ Σίλβεστρος τῷ ἰδίῳ στόματι, οὕτως οἱ πατέρες ἐβεβαίωσαν τῇ ἰδίᾳ ὑπογραφῇ. καὶ προσεπιμαρτυρεῖ, ἀτελῆ ὑπάρχειν ἄνευ τῆς τῶν πατέρων ἐνυπογράφου βεβαιώσεως τὴν τοῦ Σιλβέστρου διὰ τοῦ στόματος βεβαίωσιν, καὶ οὕτω κἀνταῦθα καταστρέφεται τὸ βδελυρὸν τῆς μοναρχίας ἀξίωμα.

ΒΙΒΛΙΟΝ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ πόσους Κανόνας ἐξέθετο ἡ ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικὴ πρώτη ἁγία Σύνοδος, καὶ τῆς ἐξηγήσεως τοῦ ἕκτου Κανόνος αὐτῆς, καὶ ὅτι ἐξέθους αἱ τῶν Πατριαρχῶν ὑπεροχαὶ καὶ τιμαί, καὶ περὶ τῶν ὁρίων τῶν Πατριαρχῶν.

Εἴκοσι Κανόνας ἐξέθετο ἡ παροῦσα ἁγία Σύνοδος, περὶ ὧν ἁπάντων ἐνταῦθα οὐδεὶς ἡμῖν λόγος, περὶ μέντοι τοῦ ἕκτου καὶ ἑβδόμου τῶν συμβαλλόντων τῷ σκοπῷ τῆς παρούσης πραγματείας ῥητέον τινά, καὶ πρῶτον περὶ τοῦ ἕκτου. ἡ ἔννοια τοίνυν τοῦ Κανόνος τούτου ἐστὶ τοιαύτη. ὡς ὁ Χριστός, καὶ οἱ Ἀπόστολοι Πατριάρχας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ οὐκ ἐποίησαν, ἀλλὰ μόνον Ἐπισκόπους. ἐπεὶ δὲ ἐν ἑκάστῃ Ἐπαρχίᾳ ἦσαν διάφοροι Ἐπίσκοποι, ὡρίσθη ὑπὸ τοῦ τριακοστοῦ τετάρτου ἀποστολικοῦ Κανόνος, ἵνα ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Μητροπόλεως ἑκάστης Ἐπαρχίας εὐταξίας καὶ φυλακῆς τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ παραδεδομένων χάριν, ἔχῃ προτίμησιν τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων, ὥστε εἶναι αὐτὸν πρῶτον καὶ κεφαλήν. καὶ ταῦτα μὲν ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ Ἐκκλησίᾳ ἐγίγνετο. ἐπεὶ δὲ τῶν μεγίστων πόλεων τῶν ὑπερεχουσῶν τῶν ἄλλων πόλεων οἱ Ἐπίσκοποι, οἷον ἡ Ῥώμη, ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἡ Ἀντιόχεια καὶ ἡ Ἱερουσαλήμ, διαφόρων ἕνεκα αἰτιῶν ἐν ὥρᾳ χρείας, ἢ ἀνάγκης ἐνήργουν πολλὰ καὶ ἐν ἑτέραις Ἐπαρχίαις, καὶ κατ' ὀλίγον τοῦτο νομισθὲν μὴ εἶναι ἐνέργειαν παρανομίαν, ἀλλὰ δικαίως γινομένην, ἡ τοιαύτη συνέχεια τῶν ἐνεργειῶν κατέστησεν εἰς ἔθος, ὥστε τοὺς Ἐπισκόπους τούτους ὡς ἀπὸ νομίμου καὶ κανονικοῦ αἰτίου ἐξουσιάζειν τῶν περὶ αὐτοὺς Ἐπαρχιῶν τε καὶ διοικήσεων, ἤτοι τὸν μὲν Ῥώμης, πάσης Δύσεως, τὸν δὲ Ἀλεξανδρείας, ἀπὸ Ῥινοκουρούρων ἕως ὁρίων τῆς Τριπόλεως καὶ τῆς ἐπέκεινα Οἰκουμένης, τὸν δὲ Ἀντιοχείας, τῶν Ἀνατολικῶν, ἤτοι ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν Ἰσαυρίαν Ταύρου ἕως Περσίας καὶ Ἰβηρίας καὶ τῶν ἐπέκεινα, καὶ τὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ εἰς Παλαιστίνην, Φοινίκην καὶ Ἀραβίαν. τὸ ἔθος οὖν τῆς τιμῆς προεξένησεν ἐν ἑκάστῳ τῶν Ἐπισκόπων τούτων ἐν ταῖς πέριξ αὐτῶν Ἐπαρχίαις τιμὴν καὶ ἐξουσίαν. πότε δὲ προσεγένετο ἑκάστῃ τοιαύτῃ πόλει τὸ ἔθος τοῦτο, ἄδηλόν ἐστι.

ΒΙΒΛΙΟΥ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Γ'. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β'.

Περὶ Μελιτίου Λυκοπόλεως τοῦ συγχέαντος τὰ τοῦ Ἀλεξανδρείας προνόμια, καὶ τῆς Συνόδου ταύτης ἐν τῷ ἕκτῳ Κανόνι ταῦτα ἀνανεωσάσης, καὶ, ὥστε τὸν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον, καὶ τὰ ἑξῆς, ὁρισάσης.

Τό, ὥστε τὸν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν τὴν ἐξουσίαν, ταὐτόν ἐστι τῷ, ἑκάστου ἔθνους οἱ Ἐπίσκοποι, κατὰ τὸν τριακοστὸν τέταρτον Κανόνα τῶν Ἀποστόλων, ὀφείλουσι γινώσκειν ἐκεῖνον, ὃς ἐν αὐτοῖς ἐστι πρῶτος, καὶ νομίζειν ὡς κεφαλήν, καὶ μηδὲν πράττειν παρὰ τὴν ἐκείνου γνώμην πράττειν, ἀλλ' ἕκαστος ἐκεῖνα πραττέτω, ὅσα τῇ ἰδίᾳ ἐπιβάλλει παροικίᾳ. εἴθισται δέ, ὥστε τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ

οἱ συλλέξαντες τὰς Συνόδους, πρώτην Σύνοδον καταλέγουσιν ἐν Ῥώμῃ τὴν ἐπὶ Μιλτιάδου, τῇ προσαγῇ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου γεγονημένην, καὶ δευτέραν τὴν ἐπὶ Ἰουλίου κατὰ τῶν Εὐσεβιανῶν, ἐπὶ Σιλβέστρου δὲ οὐδὲ μίαν γενέσθαι Σύνοδον καταγράφουσι, ψευδεπίπλαστος ἄρα καὶ ἡ παροῦσα Σύνοδος, καὶ μόνοι ἐγέννησαν ταύτην οἱ παπισταί. τέταρτον, ὑποθεμένοις ἀληθὲς εἶναι τὸ τὸν Σίλβεστρον εἰπεῖν τῷ ἡμετέρῳ στόματι βεβαιοῦμεν, οὐδὲν γενικὸν ἢ ἀναμάρτητον εἰσάγει ἀξίωμα, ἀλλὰ συγκατάθεσιν μόνον καὶ συμφωνίαν, ὡς ἐποίησαν πάντες οἱ Πατριάρχαι καὶ Μητροπολῖται ἐν ταῖς ἀποδοχαῖς τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ ἴδε ἀνωτέρω βιβλίου πρώτου, κεφαλαίου δεκάτου ἑβδόμου Παράγραφον δευτέραν, καὶ κατωτέρω ἐν πολλοῖς. πέμπτον, ὅτι δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, μάρτυς πάλιν ἡ παροῦσα Σύνοδος, λέγει γὰρ εἰπεῖν τὸν Σίλβεστρον, εἰ ἀρέσκει, ἵνα γράψωσιν οἱ πατέρες ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ χειρὶ πρὸς βεβαίωσιν. καὶ σημείωσαι ὅτι τὸ εἰ ἀρέσκει, οὐ πρῶτόν τινα ἀπολελυμένως εἰσάγει, οὐδ᾽ ἀξίωμα αὐτοκρατορικὸν παρίστησιν, ἀλλ᾽ ἀδελφικὴν σύμπνοιαν μαρτυρεῖ καὶ ὁμοφωνίαν, καὶ ἐπιμαρτυρεῖ, ὅτι ὃν τρόπον ἐβεβαίωσεν ὁ Σίλβεστρος τῷ ἰδίῳ στόματι, οὕτως οἱ πατέρες ἐβεβαίωσαν τῇ ἰδίᾳ ὑπογραφῇ. καὶ προσεπιμαρτυρεῖ, ἀτελῆ ὑπάρχειν ἄνευ τῆς τῶν πατέρων ἐνυπογράφου βεβαιώσεως τὴν τοῦ Σιλβέστρου διὰ τοῦ στόματος βεβαίωσιν, καὶ οὕτω κἀνταῦθα καταστρέφεται τὸ βδελυρὸν τῆς μοναρχίας ἀξίωμα.

ΒΙΒΛΙΟΝ Β΄. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ τοῦ πόσους Κανόνας ἐξέθετο ἡ ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικὴ πρώτη ἁγία Σύνοδος, καὶ τῆς ἐξηγήσεως τοῦ ἕκτου Κανόνος αὐτῆς, καὶ ὅτι ἐξ ἔθους αἱ τῶν Πατριαρχῶν ὑπεροχαὶ καὶ τιμαί, καὶ περὶ τῶν ὁρίων τῶν Πατριαρχῶν.

Εἴκοσι Κανόνας ἐξέθετο ἡ παροῦσα ἁγία Σύνοδος, περὶ ὧν ἁπάντων ἐνταῦθα οὐδεὶς ἡμῖν λόγος, περὶ μόνου τοῦ ἕκτου καὶ ἑβδόμου τῶν συμβαλλόντων τῷ σκοπῷ τῆς παρούσης πραγματείας ῥητέον τινά, καὶ πρῶτον περὶ τοῦ ἕκτου. ἡ ἔννοια τοίνυν τοῦ Κανόνος τούτου ἐστὶ τοιαύτη. ὡς ὁ Χριστός, καὶ οἱ Ἀπόστολοι Πατριάρχας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ οὐκ ἐποίησαν, ἀλλὰ μόνον Ἐπισκόπους. ἐπεὶ δὲ ἐν ἑκάστῃ Ἐπαρχίᾳ ἦσαν διάφοροι Ἐπίσκοποι, ὡρίσθη ὑπὸ τοῦ τριακοστοῦ τετάρτου ἀποστολικοῦ Κανόνος, ἵνα ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Μητροπόλεως ἑκάστης Ἐπαρχίας εὐταξίας καὶ φυλακῆς τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ παραδεδομένων χάριν, ἔχῃ προτίμησιν τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων, ὥστε εἶναι αὐτὸν πρῶτον καὶ κεφαλήν. καὶ ταῦτα μὲν ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ Ἐκκλησίᾳ ἐγίγνετο. ἐπεὶ δὲ τῶν μεγίστων πόλεων τῶν ὑπερεχουσῶν τῶν ἄλλων πόλεων οἱ Ἐπίσκοποι, οἷον ἦν ἡ Ῥώμη, ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἡ Ἀντιόχεια καὶ ἡ Ἱερουσαλήμ, διαφόρων ἕνεκα αἰτιῶν ἐν ὥρᾳ χρείας, ἢ ἀνάγκης ἐνήργουν πολλὰ καὶ ἐν ἑτέραις Ἐπαρχίαις, καὶ κατ᾽ ὀλίγον τοῦτο νομισθὲν μὴ εἶναι ἐνέργειαν παρανομίαν, ἀλλὰ δικαίως γινομένην, ἥτε αὕτη συνέχεια τῶν ἐνεργειῶν κατέστησεν εἰς ἔθος, ὥστε τοὺς Ἐπισκόπους τούτους ὡς ἀπὸ νομίμου καὶ κανονικοῦ αἰτίου ἐξουσιάζειν τῶν περὶ αὐτοὺς Ἐπαρχιῶν τε καὶ διοικήσεων, ἤτοι τὸν μὲν Ῥώμης, πάσης Δύσεως, τὸν δὲ Ἀλεξανδρείας, ἀπὸ Ῥινοκουρούρων ἕως ὁρίων τῆς Τριπόλεως καὶ τῆς ἐπέκεινα Οἰκουμένης, τὸν δὲ Ἀντιοχείας, τῶν Ἀνατολικῶν, ἤτοι ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς Ἰσαυρίας Ταύρου ἕως Περσίας καὶ Ἰβηρίας καὶ τῶν ἐπέκεινα, καὶ τὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ εἰς Παλαιστίνην, Φοινίκην καὶ Ἀραβίαν. τὸ ἔθος οὖν τῆς τιμῆς προεξένησεν ἐν ἑκάστῳ τῶν Ἐπισκόπων τούτων ἐν ταῖς πέριξ αὐτῶν Ἐπαρχίαις τιμὴν καὶ ἐξουσίαν. πότε δὲ προσεγένετο ἑκάστῃ τοιαύτῃ πόλει τὸ ἔθος τοῦτο, ἄδηλόν ἐστι.

ΒΙΒΛΙΟΥ Β΄. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Γ΄. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β΄.

Περὶ Μελιτίου Λυκοπόλεως τοῦ συγχέαντος τὰ τῆς Ἀλεξανδρείας προνόμια, καὶ τῆς Συνόδου ταύτης ἐν τῷ ἕκτῳ Κανόνι ταῦτα ἀνανεωσάσης, καὶ, ὥστε τὸν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον, καὶ τὰ ἑξῆς, ὁρισάσης.

Τό, ὥστε τὸν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν τὴν ἐξουσίαν, ταὐτόν ἐστι τῷ, ἑκάστου ἔθνους οἱ Ἐπίσκοποι, κατὰ τὸν τριακοστὸν τέταρτον Κανόνα τῶν Ἀποστόλων, ὀφείλουσι γινώσκειν ἐκεῖνον, ὃς ἐν αὐτοῖς ἐστι πρῶτος, καὶ νομίζειν ὡς κεφαλήν, καὶ μηδὲν παρὰ τὴν ἐκείνου γνώμην πράττειν, ἀλλ᾽ ἕκαστος ἐκεῖνα πραττέτω, ὅσα τῇ ἰδίᾳ ἐπιβάλλει παροικίᾳ. εἴθισται δέ, ὥστε τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ

καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει Ἐπισκόπους ἔχειν πρῶτον ἐν ἑαυτοῖς τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ μηδὲν πράττειν αὐτοὺς τῆς ἐκείνου γνώμης. ὅθεν ὁ Ἐπιφάνιος φησὶν Αἱρέσει ἑξηκοστῇ πρώτῃ, τοῦτο γὰρ ἔθος ἐστὶ τὸν ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ Ἀρχιεπίσκοπον πάσης τε τῆς Αἰγύπτου καὶ Θηβαΐδος, Μαρεώτου τε καὶ Λιβύης, Ἀμμωνιακῆς, Μαρεώτιδός τε καὶ Πενταπόλεως ἔχειν τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν. ταύτῃ τῇ ἐξουσίᾳ χρώμενος καὶ Πέτρος Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπος καὶ μάρτυς, καθεῖλε Μελίτιον Ἐπίσκοπον Λυκοπόλεως ἐν Θηβαΐδι, ὡς μαρτυρεῖ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ ἀπολογίᾳ λέγων, Πέτρος παρ' ἡμῖν πρὸ μὲν τοῦ διωγμοῦ γέγονεν Ἐπίσκοπος, ἐν δὲ τῷ διωγμῷ καὶ ἐμαρτύρησεν, οὗτος Μελίτιον ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου λεγόμενον Ἐπίσκοπον ἐπὶ πολλαῖς ἐλεγχθέντα παρανομίαις καὶ θυσίᾳ, ἐν κοινῇ Συνόδῳ τῶν Ἐπισκόπων καθεῖλε. σημειοῖ ἔτι ὁ αὐτὸς ἅγιος, ὅτι πρὸ τοῦ Πέτρου διὰ τὸ ἐν Πενταπόλει τῆς ἄνω Λιβύης τινὰς τῶν Ἐπισκόπων τὴν γνώμην Σαβελλίου παραδέξασθαι, καὶ ἐς τοσοῦτον ἰσχῦσαι τὰ ἐκείνου νόθα δόγματα, ὥστε μόλις κηρύττεσθαι τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις. γνοὺς τοῦτο Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρείας, ἀπέστειλε πρέσβεις πρὸς αὐτοὺς ἵνα μετακαλέσωνται τούτους πρὸς τὴν ὀρθὴν τῆς Ἐκκλησίας δόξαν, φησὶ γάρ, τοῦτο μαθὼν Διονύσιος, αὐτὸς γὰρ εἶχε τὴν μέριμναν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐκείνων, πέμπει καὶ συμβουλεύει τοῖς αἰτίοις παύσασθαι τῆς κακοδοξίας. ἐκ τούτων δὲ δῆλον γίνεται, ὡς ὁ Ἀλεξανδρείας οὐ μόνον εἶχεν ἐξουσίαν ἐξ ἀρχαίου ἔθους διοικεῖν τὰ ἐκκλησιαστικὰ τῶν ἐκεῖσε Ἐπαρχιῶν, ἀλλὰ καὶ καθαιρεῖν Ἐπισκόπους καὶ Μητροπολίτας τοὺς ἐν ἐκείνῳ τῷ κλίματι ὄντας. ὁ Μελίτιος μέντοι καθαιρεθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀλεξανδρείας, ἐπεχείρησε βιάσασθαι τὸ τοιοῦτον ἀρχαῖον ἔθος, τολμήσας ἄλλους Ἐπισκόπους ἐν τῇ τοῦ Ἀλεξανδρείας Διοικήσει χειροτονῆσαι, ὅθεν ἡ ἐν Νικαίᾳ Σύνοδος ἀνανεοῦσα τὸ ἀρχαῖον ἔθος, καὶ αὖθις ἐπιβεβαιοῖ τὸν Ἀλεξανδρείας ἔχειν τὴν ἐξουσίαν πάντων τῶν ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν ἐξελάβοντο οἱ ἐξ Αἰγύπτου Ἐπίσκοποι τὸν παρόντα Κανόνα ἐν τῇ ἐν Χαλκηδόνι Συνόδῳ, καὶ ὅρα ἐκεῖ ἐν τῇ τετάρτῃ πράξει.

ΒΙΒΛΙ'ΟΥ Β΄. ΚΕΦΑΛΑΙ'ΟΥ Γ΄. ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Γ΄.

Ὅτι ὁ Ἀντιοχείας καὶ πρὸ τῆς Συνόδου ταύτης εἶχε τὰ πατριαρχικὰ προνόμια.

Ἐπειδὴ ὁ Ἀντιοχείας εἶχεν ἐν πολλαῖς Ἐπαρχίαις τὴν αὐτὴν τιμὴν καὶ ἐξουσίαν, ἣν εἶχεν ὁ Ἀλεξανδρείας ἐν Αἰγύπτῳ, ἐπιβεβαιοῦσα ἡ Σύνοδος αὐτῷ, ὅπερ εἶχε καὶ αὐτὸς ἐξ ἔθους, ὥρισε σώζεσθαι τὰ πρεσβεῖα καὶ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν. ἀλλὰ φασί τινες τὸν Ἀντιοχείας μὴ ἐσχηκέναι ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἀνατολῆς πρὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου τὴν ἐξουσίαν, ἣν εἶχεν ὁ Ἀλεξανδρείας ἐν Αἰγύπτῳ. Ἀλλὰ ῥητέον ὅτι ἀληθῶς ἀπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἔλαβον οἱ Πατριαρχικοὶ θρόνοι μείζονα ἐξουσίαν ἐν ταῖς ἰδίαις ἐνορίαις, καὶ τελεωτάτην μετὰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι, οὐ μὴν καὶ πρότερον εἶχον ἐξουσίαν πλήρη ἐν αὐταῖς, καὶ μάρτυς ὁ Πάπας Ἰννοκέντιος ὁ πρῶτος, ὃς γράφων πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Ἀλέξανδρον φησὶν ὅτι ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἐκκλησία κατέστη εἰς τὴν αὐτῆς διοίκησιν, οὐκ ἐπί τινα Ἐπαρχίαν ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου. καὶ σημειῶσαι ὅτι οὐ λέγει ἐκ τοῦ Κανόνος τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἐγένετο ὁδὸς δι' ἧς ὁ Ἀντιοχείας εἰς διοίκησιν ἦλθε, καὶ διὰ τοῦτο λέγεται ὅτι κατέστη ὑπ' αὐτῆς ἐπὶ διοίκησιν, τοῦτο γὰρ βίαιον καὶ ἐμπαθές ἐστιν, ἀλλ' ὅτι κατέστη ἤτοι ἐβεβαιώθη ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου εἰς Διοίκησιν, οὐκ ἐπί τινα Ἐπαρχίαν. ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ Ἱερωνύμου πρὸς Παμμάχιον κατὰ τοῦ Ἱεροσολύμων Ἰωάννου, ἀποκρίθητί μοι πρὸς τὸν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον τί ἡ Παλαιστίνη ἀνήκει; ἂν μὴ σφάλλομαι. τοῦτο ἐκεῖ διορίζεται ἵνα ἡ Καισάρεια ὑπάρχῃ Μητρόπολις Παλαιστίνης, καὶ ἡ Ἀντιόχεια πάσης Ἀνατολῆς. οὕτως ἔχει ἐννοεῖσθαι τὸ σφάλλομαι περὶ τῆς Καισαρείας ὅτι αὕτη ἐστὶ τῆς Παλαιστίνης Μητρόπολις. ἔνθα γὰρ ἔσφαλεν ὁ Ἱερώνυμος, ἐκεῖ εἶπεν εὐλαβούμενος τῶν μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ σοφῶν καθηγεμόνων τὸν ἔλεγχον, οὐ περὶ τῆς Ἀντιοχείας, ἥτις ἦν ἀπὸ τοῦ ἔθους ἀναμφίβολος τῆς Ἀνατολῆς Μητρόπολις, ἀποκατέστη δὲ εἰς Διοίκησιν ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ, ἐπειδὴ ἐκείνη ἐβεβαίωσεν αὐτῇ τὸ ἔθος. ἀλλὰ καὶ ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐν τῷ δευτέρῳ αὐτῆς Κανόνι φησί, τοὺς δὲ τῆς Ἀνατολῆς Ἐπισκόπους τὴν Ἀνατολὴν μόνην διοικεῖν, φυλαττομένων τῶν ἐν τοῖς Κανόσι τοῖς κατὰ Νίκαιαν πρεσβείων τῇ Ἀντιοχέων Ἐκκλησίᾳ. Ἀνατολὴν δὲ ἐνταῦθα εἶπε, τὰς ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου ἕως τοῦ Ταύρου Ἐπαρχίας, καὶ τὴν καθεξῆς Ἀνατολήν, πρεσβεῖα δὲ τῆς Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας εἶπε, τὰς ἀπὸ τῆς Τραχείας Κιλικίας διοικήσεις ἕως Περσίας καὶ Ἰβηρίας. φυλαττομένων εἶπεν, ἤγουν φυλάττεσθαι, τὴν οὖσαν δηλαδὴ ἐξουσίαν, οὐ γεννησομένην τινὰ ἐξολοκλήρου καὶ ἀπὸ καινοῦ. ὅθεν μαχομένης τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας τῷ Ἀντιοχείας Φλαυϊανῷ, εἰσάγει ὁ Θεοδώρητος τὸν μέγαν Θεοδόσιον λέγοντα, τοῖς ἐν Ῥώμῃ, καὶ τῆς Ἑῴας αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Φλαυϊανοῦ προεδρείας ἀντέχονται, πρὸς δέ, τὴν Ἑῴαν καὶ τὴν Ἀσιανὴν ἅπασαν καὶ Ποντικήν, καὶ μέντοι καὶ τὴν Θρᾳκικὴν κοινωνοῦσας ἔχει καὶ

συνημμένας, καὶ τὸ Ἰλλυρικὸν δὲ ἅπαν ἐκεῖνον ὑπὸ τὸν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν Ἐπισκόπων Ἡγούμενον, λόγῳ πέμπτῳ, κεφαλαίῳ εἰκοστῷ τρίτῳ, διὸ καὶ Ἀκάκιον τὸν Βεῤῥοίας ὡς ὑπ᾽ αὐτὸν ὄντα Μητροπολίτην, ἔπεμψεν εἰς Ῥώμην πρεσβευτὴν ὁ Φλαβιανός. ὁ αὐτὸς Θεοδώρητος φησίν, ὅτι ὁ Ἀντιοχείας Δόμνος συνέδριον συνεκρότησεν, ἵνα κρίνῃ Ἐπισκοπόν τινα ἐγκαλούμενον ἐπ᾽ ἐγκλήμασιν, ἐπιστολῇ τεσσαρακοστῇ τρίτῃ. ὁ αὐτὸς γράφει ὅτι ἐκαλεῖτο εἰς Σύνοδον ὑπὸ Ἰωάννου καὶ Δόμνου τῶν Ἀντιοχείας Ἐπισκόπων καὶ ἀπείχετο, εὐλαβούμενος δηλαδὴ τῆς παρακοῆς τοῦ ἰδίου προέδρου τὰ ἐπιτίμια, ἐπιστολῇ ὀγδοηκοστῇ πρώτῃ. καὶ ὁ Βεῤῥοίας Ἀκάκιος γράφει πρὸς τὸν ἅγιον Κύριλλον, καὶ ἐπαινῶν τὸν Ἀντιοχείας Ἰωάννην νεωστὶ χειροτονηθέντα ὡς τοῦ θρόνου ἄξιον ὄντα, ἐπήγαγεν, ὡς μέγα ἐπ᾽ αὐτῷ φρονεῖν καὶ σεμνύνεσθαι πάντας τοὺς τῆς Ἀνατολῆς Ἐπισκόπους, ἔχοντας δηλονότι τοιοῦτον Ἡγούμενον. καὶ ὁ Ἰννοκέντιος ἐν τῇ εἰρημένῃ πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν Ἀντιοχείας ἐπιστολῇ φάσκει, οὕτω τοιγαροῦν λογιζόμεθα ἀγαπητὲ ἀδελφέ, ἵνα ὥσπερ τοὺς Μητροπολίτας κατ᾽ ἰδιάζουσαν αὐθεντείαν βαθμοῦ, οὕτω καὶ τοὺς λοιποὺς χωρὶς τῆς σῆς ἐκδόσεως καὶ γνώμης μὴ ἐάσῃς Ἐπισκόπους χειροτονεῖσθαι. ἀλλὰ δὴ καὶ Ἰωσὴφ ὁ Αἰγύπτιος ἐν τῇ παραφράσει τούτου τοῦ ἕκτου Κανόνος τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου φησίν, οὕτω καὶ πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἀντιοχείας ἀποτείνεται, ἵνα αὐτὸς ἔχῃ προεδρείαν ἐπὶ πάσας τὰς αὐτοῦ Ἐπαρχίας, καὶ ὦσιν ὑπὸ τὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν ἑκατὸν πεντήκοντα καὶ τρεῖς Ἐπίσκοποι καὶ Μητροπολῖται, διότι ἐστὶ Πρόεδρος τῆς Ἐπαρχίας τῶν Περσῶν καὶ Ἀνατολῆς. τοῦτο παριστῶσιν ἐν πολλοῖς καὶ διὰ πολλῶν καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς τρίτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

ΒΙΒΛΙΟΥ Β΄. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Γ΄. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ Δ΄.

Περὶ σαφηνείας τοῦ, ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ Ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθες, καὶ ἀναιρέσεως τῶν ἃς διεφθαρμένως οἱ Πάπαι καὶ παπισταὶ ὑπὲρ τῆς μοναρχίας τοῦ Ῥώμης καὶ τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας τοῦ ἕκτου Κανόνος προσφέρουσι παρεξηγήσεων.

Ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ Ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθές ἐστιν. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθὴς καὶ ἀδιάφθορος Κανὼν τῆς Συνόδου. οἱ δὲ ἐξηγηταὶ ὅσοι ἐμπαθῶς καὶ διὰ συμφέρον τῶν καινοτομιῶν αὐτῶν ἑρμηνεύουσι, διαφόρως αὐτὸν καὶ προφέρουσι, καὶ γὰρ ἕκαστος πρὸς τὴν ἑαυτοῦ γνώμην βιάζεται ἐκλαβεῖν, καὶ μάλιστα οἱ ἀπὸ τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. ὅθεν ὁ Πάπας Φίληξ πρὸς Ἀκάκιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως διαφερόμενος, διαφθαρέντα προήνεγκεν, ἔφη γὰρ τὸν Ῥώμης Ἐπίσκοπον ἐν ἑκάστῃ Συνόδῳ τὸ κῦρος ἔχειν ὡς ὁ Κανὼν βούλεται τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, καὶ ἴδε τὸν τόπον κατωτέρω βιβλίου τετάρτου, κεφαλαίου δεκάτου Παραγράφῳ τρίτῳ. καὶ πρὸ αὐτοῦ Πασχασῖνος ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Πάπα Λέοντος ἐν τῇ ἐν Χαλκηδόνι Συνόδῳ ἀντεστραμμένως προσέφερεν εἰπών, ἡ Ἐκκλησία Ῥώμης πάντοτε ἔσχε τὰ πρωτεῖα. ἡμεῖς ὅμως ἀφέντες τὰς γνώμας τῶν πολλῶν, τόσον τὰς περὶ τὸ κείμενον τοῦ Κανόνος, ὅσον καὶ τὰς περὶ τὰς διαφόρους ἑρμηνείας, καθαρῶς τὸν νοῦν τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἐξ αὐτῶν τῶν ἰδίων ῥημάτων δυνάμεθα ἐξευρεῖν, καὶ πρῶτον, ὃ εἴπομεν ἀνωτέρω καὶ ἤδη λέγομεν, ὅτι ὁ Μελήτιος ὁ ἀνατρέψας τὰ δίκαια τοῦ Ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας παρέσχεν αἰτίαν τοῖς πατράσι τοῦ ἐκθέσθαι τὸν τοιοῦτον Κανόνα. δεύτερον, οἱ πατέρες ἐν τούτῳ τῷ Κανόνι οὐδὲν νέον περί τινος ὁποιασοῦν Ἐκκλησίας διωρίσαντο, ἀλλὰ μόνον ἐπεκύρωσαν τὰς παλαιὰς καὶ ἀρχαίας τάξεις ἐκ τῆς συνηθείας εἰλημμένας. τρίτον, ἐνταῦθα οὐ μόνον τὴν χειροτονίαν διατάττεται καθ᾽ ἧς ἐφέρετο ὁ Μελήτιος, ἀλλὰ καὶ πᾶν δίκαιον ὃ προσήκει παντὶ Μητροπολίτῃ ἐν ταῖς ὑφ᾽ ἑαυτῷ Ἐκκλησίαις ἔχειν. τελευταῖον, ἐνταῦθα βεβαιοῦται τὰ προνόμια οὐ μόνον τῶν κυρίως λεγομένων Πατριαρχῶν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν Μητροπολιτῶν ὁποιασοῦν Ἐκκλησίας. τούτων οὕτω προϋποτιθεμένων, ῥᾳδίως εὑρίσκεται ὁ ἀληθινὸς νοῦς τῶν ἐκτεθεικότων τὸν Κανόνα ἁγίων πατέρων. ἡ, ΤΟΥΤΟ, Ἀντωνυμία λοιπὸν πρὸς τὸ ἔχειν τὴν ἐξουσίαν ἀναγκαῖον ἐστὶν ἀναφέρεσθαι, ἐν τῷ πρώτῳ δηλαδὴ μέρει τοῦ Κανόνος. καὶ γὰρ εἰπόντων τῶν πατέρων, τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει, ὥστε τὸν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν τὴν ἐξουσίαν, συνεχῶς προσήψαντο τό, ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ Ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθές ἐστι, δηλαδὴ τὸν Ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας ἔχειν πάντων τούτων τὴν ἐξουσίαν, ὥσπερ σύνηθές ἐστι καὶ τὸν Ῥώμης Ἐπίσκοπον τοιουτοτρόπως τὴν ἐξουσίαν ἔχειν, καὶ γὰρ οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ᾧπερ δικαίως προσαχθείη τό, ΤΟΥΤΟ, Ἀντωνυμία. ἐπειδὴ τοιουτοτρόπως ἔχει ὁ Ῥώμης τῷ Ἀλεξανδρείας τὴν αὐτοῦ συνήθειαν, τοιουτοτρόπως ἔχει καὶ τὴν ἐξουσίαν ἤτοι τὴν αὐτὴν καὶ ἴσην, καὶ γὰρ οὐδεμίαν ποιεῖται ἐξαίρεσιν ὁ Κανών. συνάγεται δ᾽ ἐκ τούτου τὸν Ἐπίσκοπον Ῥώμης ἐπὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου μὴ ἐσχηκέναι τὴν ἐξουσίαν ἣν φαντάζεται ἔχειν ἄρτι, οὔτε μὴν παρὰ τῶν πατέρων εἰληφέναι τινὰ ἐξουσίαν, παρ᾽ ἣν εἶχε πρότερον ἐξ ἔθους. ὅτι δὲ ὅροις

τὴν

ἣν περιορισοῦ, καὶ οὐκ ἐξετείνετο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Ῥώμης, ἐκ τούτου δείκνυται, ὁμοίαν γὰρ ἐξουσίαν παρέχουσιν αὐτῷ καὶ τῷ Ἀλεξανδρείας Ἐπισκόπῳ, οὕτινος τοὺς ὑποκειμένους αὐτῷ τόπους ὀνομαστὶ διορίζουσι, τὴν Αἴγυπτον δηλονότι, Λιβύην καὶ Πεντάπολιν. καὶ οὐ τῷ Ἀλεξανδρείας μόνῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ Ἀντιοχείας καὶ τοῖς λοιποῖς ἄλλοις τῶν Ἐπαρχιῶν Μητροπολίταις. ἐξ ὧν δῆλον καθίσταται καὶ τὴν τοῦ Ῥώμης ἐξουσίαν εἶναι περιωρισμένην ἐντὸς Ἐπαρχίας. ὅθεν ὁ Ῥουφῖνος ἀρχαῖος ἐκκλησιαστικὸς ἱστορικὸς καὶ ἱερεὺς τῆς ἐν Ἀκυληΐᾳ Ἐκκλησίας λέγει, ὁ Ῥώμης τοὺς Σουβουρβικαρίους ἢ Σουμπουρμπικαρίους τόπους, ἤτοι τὰς ἐν τοῖς προαστείοις Ἐκκλησίας διεξαγαγέτω τῇ ἰδίᾳ φροντίδι. δοκεῖ ὅμως ἐκ τούτων συνάγεσθαι καὶ τὸν Ῥώμης ἐν διωρισμένοις προαστείοις τὴν ἐξουσίαν ἔχειν. ὅθεν καὶ ὁ Πάπας Λιβέριος γράφων πρὸς τοὺς Μακεδονιανοὺς, ἐπέγραψε, Λιβέριος Ἐπίσκοπος Ἰταλίας, καὶ οἱ κατὰ Δύσιν Ἐπίσκοποι. ὥστε καὶ ὁ Ῥώμης ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐνορίᾳ καὶ μόνῃ προήδρευεν, οὐκ ἄλλως, ἀλλ' ἢ ὡς ὁ Ἀλεξανδρείας ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει. ἐξ οὗ δείκνυται ὅτι ματαίως οἱ Λατῖνοι φαντάζονται τὴν Ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν πρώτην εἶναι καὶ πρῶτον θρόνον ἐκ τούτων τῶν ῥημάτων, φασὶ γάρ, αὐτοῦ ἐστιν ὁ Κανὼν τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν, καὶ γὰρ εἰ καὶ ὁ λόγος διότι ἐβεβαιοῦτο ἡ ἀρχαία αὐθεντεία τοῦ Ἀλεξανδρείας ἐκ τῆς συνηθείας καὶ ἐξουσίας τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Ἐπισκόπου συνελήφθη, τοῦτο ὅμως κατὰ συμβεβηκὸς ἐγένετο, διὰ τοῦτο δηλαδὴ ὅτι ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς ἡ τοῦ Ῥώμης ἐξουσία ὑπῆρχεν ἀκέραιος καὶ ἄθικτος, τὰ δὲ τοῦ Ἀλεξανδρείας προνόμια ἐβιάσθησαν ὑπὸ τοῦ Μελιτίου καὶ τῶν Ἀρειανῶν. ὅθεν οὐδεὶς σὺν φρενῶν ἀμφιβάλλει ὅτι εἰ τὴν Ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν καὶ μὴ τὴν Ἀλεξανδρείας τεθορυβήκει, οἱ τῆς ἐν Νικαίᾳ Πατέρες ἐκ τῶν ἀκεραίων προνομίων τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας ἀποδώσοιεν τὴν αἰτίαν διατὶ τὴν ἐν Ῥώμῃ Ἐκκλησίαν κατέχειν δεῖ τὰ οἰκεῖα προνόμια, ἐποίουν γὰρ ἐκ τοῦ ἐναντίου μέρους, τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, ὥστε τὸν Ἐπίσκοπον Ῥώμης πάντων τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ ἔχειν τὴν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ καὶ τῷ Ἀλεξανδρείας Ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθές ἐστι, καὶ τὸ δὴ κύριον, οἱ ἐν Νικαίᾳ Πατέρες πᾶσαν ἐξουσίαν ἣν εἶχον ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν ὅ,τε Ἀλεξανδρείας καὶ Ῥώμης καὶ Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, καὶ πᾶς αὐτοκέφαλος Μητροπολίτης οὐκ ἀναφέρουσιν εἰς τὴν παράδοσιν τῶν Ἀποστόλων, ἢ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν. καὶ γὰρ ὥσπερ λέγουσι περὶ τοῦ Ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει, οὕτω καὶ περὶ τοῦ Ῥώμης φασίν, ἐπειδὴ καὶ τῷ Ῥώμης Ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθές ἐστι.

ΒΙΒΛΙ΄ΟΥ Β΄. ΚΕΦΑΛΑΙ΄ΟΥ Γ΄. ΠΑΡΑ΄ΓΡΑΦΟΝ Ε΄.

Περὶ μαρτυρίας Ἰωσὴφ τοῦ Αἰγυπτίου τοῦ ἀρχαίου ἐξηγητοῦ τῶν τῆς Συνόδου ταύτης Κανόνων συστοιχούσης τοῖς εἰρημένοις.

Τὸ ἀρχαῖον ἔθος ὅπερ ἡμεῖς μεμνήμεθα, καὶ ὅπερ οἱ ἀρχαῖοι Πατέρες μνείαν πεποίηνται κρατείτω ἐπὶ πάντας τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει, ἤτοι Μπάρκῃ, καὶ ἐν τῇ Ὀρεινῇ χώρᾳ, καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς αὐτῆς πόλεσιν, ὅσαι τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Ἀλεξανδρείας Ἐπισκόπου ὑπόκεινται, καὶ ἀναγκαῖον ἐστὶν ἵνα ὑπακούωσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἔχῃ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντας αὐτοὺς διὰ ταῦτα, διότι αὐτὸς ὑπάρχει Πρόεδρος ἐπὶ τὸ σύστημα, ὡς καὶ ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ῥώμης τούτῳ τῷ ἔθει χρῆται, καὶ αὐτῷ ἐστιν ἀναγκαῖον ἵνα ἔχῃ ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς χώρας καὶ Ἐπαρχίας αὐτοῦ, καὶ εἰς πᾶν ὃ ἂν ὑπόκηται αὐτῷ, καὶ ὑπάρχῃ αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ τὸ σύστημα ἐν τῷ λαλεῖν καὶ προστάττειν ἐπὶ πάντας αὐτοῦ τοὺς Ἐπισκόπους καὶ ἐν τῷ προκαθῆσθαι αὐτῶν.

Περὶ μαρτυρίας τῶν αὐτῶν Κανόνων ἐκ τῆς Ἀραβικῆς μεταφράσεως, ἤγουν ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐκδόσεως.

Τὸ ἀρχαῖον, ὅπερ μνείαν ἐποιησάμεθα, συγκροτείτω πάντας τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει, ἤτοι Μπάρκῃ, ὅπως πείθωνται τῷ Ἐπισκόπῳ τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ αὐτὸς ἔχῃ ἐξουσίαν πάντων αὐτῶν, ἔστι γὰρ Πρόεδρος τῆς Συνόδου διὰ τοῦτο, ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Ῥώμης τῷ αὐτῷ ἔθει κρατεῖται, καὶ χρὴ ἵνα ἔχῃ ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς χώρας καὶ Ἐπαρχίας αὐτοῦ, καὶ ὅτι πλησιόχωρόν ἐστιν αὐταῖς, καὶ ὑπάρχῃ αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ τὴν Σύνοδον καθημένῳ τε καὶ διαλεγομένῳ ἐπὶ πάντας τοὺς Ἐπισκόπους αὐτοῦ.

Περὶ μαρτυρίας τῶν αὐτῶν ἐκ τοῦ Λατινικοῦ.

Ἀρχαῖον ἔθος ἐστὶν, ἵνα ὁ Ἐπίσκοπος τῆς πόλεως Ῥώμης ἔχῃ ἐξουσίαν τοῦ τοὺς παρακειμένους πέριξ τῆς πόλεως τόπους καὶ πᾶσαν Ἐπαρχίαν τῇ ἑαυτοῦ ἐπιμελείᾳ κυβερνᾶν. ὅσοι δὲ τόποι εἰσὶν ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἐχέτω πάντων τὴν φροντίδα ὁ Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπος.

Περὶ μαρτυρίας τῶν αὐτῶν ἐκ τῆς μεταφράσεως τοῦ Λατινικοῦ, Διονυσίου τοῦ μικροῦ.

Τὸ ἀρχαῖον ἔθος φυλαττέσθω τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ

Λι-

Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει οὕτως, ὥστε τὸν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον τούτων πάντων ἔχειν τὴν ἐξουσίαν, ἐπεὶ καὶ τῷ Ἐπισκόπῳ τῆς πόλεως Ῥώμης ἴσον ἐστὶν ἔθος.

Περὶ μαρτυρίας τῶν αὐτῶν ἐκ τῆς ἐκδόσεως Ἰσιδώρου Μερκάτορος.

Τὸ ἀρχαῖον ἔθος κρατείτω ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει, ὥστε τὸν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον τούτων ἔχειν τὴν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ τῷ Ἐπισκόπῳ Ῥώμης τὸ αὐτὸ ἐστιν ἔθος.

Περὶ μαρτυρίας τῶν αὐτῶν ἐκ τῆς μεταφράσεως Ῥουφίνου Ἀκυληΐας Πρεσβυτέρου, καὶ ὅτι ἐν τοῖς ἐνορίας ὁ Ῥώμης.

Καὶ ἵνα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἐν πόλει Ῥώμῃ τὸ ἀρχαῖον ἔθος φυλάττηται, ὥστε ἐκεῖνον τῆς Αἰγύπτου, τοῦτον δὲ τὴν τῶν πέριξ τῆς πόλεως Ἐκκλησιῶν φροντίδα ἔχειν. σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν ταῖς ἄνωθεν λατινικαῖς τοῦ Κανόνος ἑρμηνείαις, πέριξ τῆς πόλεως τόπους εἴτε τὴν χώραν καλουμένην Πικηνῶν καὶ τὴν Τουσκίαν, καὶ τὸ Λάτιον καὶ τὴν Οὐαλερίαν, αἵτινες καὶ λατινιστὶ ἐκλήθησαν Σουβουρβικάριαι ἢ Σουμπουρμπικάριαι χῶραι, εἴτε πᾶσαν τὴν Δύσιν ἐννοεῖν δεῖ, οὐ διαφερόμεθα. ἀρκεῖ γὰρ ὅτι καὶ τοῦ Ῥώμης ἡ ἐξουσία ἐν τοῖς ἐνορίας καὶ διωρισμένη ἐστί.

ΒΙΒΛΙΟΥ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Γ'. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ς'.

Περὶ τῶν λεγόντων εἶναι τὰ πατριαρχικὰ προνόμια μητροπολιτικά, καὶ περὶ ἀποδείξεως ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐξηγητῶν τῶν Κανόνων ὅτι εἰσὶ πατριαρχικά.

Τινὲς ἐνταῦθα τὰ προνόμια Ῥώμης, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας λέγουσιν εἶναι Μητροπολιτικά, ἡμεῖς ὅμως Πατριαρχικὰ εἶναι λέγομεν, καθὰ φασὶν οἱ ἀρχαῖοι ἐξηγηταὶ τῶν Κανόνων, καὶ ἡ πεῖρα δείκνυσι. πρῶτος ὁ Βαλσαμὼν ἐν τῇ ἐξηγήσει τοῦ παρόντος Κανόνος φησὶν, ὁ παρὼν Κανὼν καὶ ὁ ἕβδομος διορίζονται τοὺς τέσσαρας Πατριάρχας, δηλαδὴ τὸν Ῥώμης, τὸν Ἀλεξανδρείας, τὸν Ἀντιοχείας καὶ τὸν Ἱεροσολύμων (περὶ γὰρ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἐν ἑτέροις Κανόσι διαληφθήσεται) καὶ τὰ παλαιὰ ἔθη κρατεῖσθαι. καὶ τὸν μὲν Ἀλεξανδρείας προέχειν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει Ἐπαρχιῶν, τὸν δὲ Ἀντιοχείας ὁμοίως τῆς Συρίας, τῆς κοίλης Συρίας, τῆς Μεσοποταμίας καὶ ἑκατέρας Κιλικίας, καὶ τὸν Ἱεροσολύμων τῶν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ Ἐπαρχιῶν, τῶν ἐν Ἀραβίᾳ καὶ τῶν ἐν Φοινίκῃ, ὅτι φησὶ καὶ ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ῥώμης προέχει τῶν Ἑσπερίων Ἐπαρχιῶν. καὶ Ἰωάννης ὁ Ζωναρᾶς ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, βούλεται ὁ Κανὼν τὰ παλαιὰ ἔθη κρατεῖν, ἃ καὶ Κανόνες μεταγενέστεροι καὶ Νόμοι πολιτικοὶ διορίζονται. τὸν Ἀλεξανδρείας οὖν Ἐπίσκοπον θεσπίζει τῶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει προέχειν, καὶ τὸν Ἀντιοχείας τῶν αὐτῷ ὑποκειμένων Ἐπαρχιῶν, Συρίας δηλαδὴ καὶ κοίλης Συρίας καὶ Κιλικίας ἑκατέρας καὶ Μεσοποταμίας, καὶ τοὺς ἄλλους Ἐπισκόπους τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἐξουσιάζειν χωρῶν, καθὼς καὶ τῷ ἐν τῇ Ῥωμαίων Ἐκκλησίᾳ προεδρεύοντι τῶν Ἐπαρχιῶν ἄρχειν ἔθος ἐκράτησε.

καὶ ὁ Ἀριστηνὸς πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἕκαστος τῶν Πατριαρχῶν τοῖς ἰδίοις προνομίοις ἀρκεῖσθαι ὀφείλει, καὶ μήτινα τούτων Ἐπαρχίαν ἑτέραν οὐκ οὖσαν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ χεῖρα ὑφαρπάζειν, τοῦτο γὰρ τῦφος ἐστὶ κοσμικῆς ἐξουσίας. καὶ Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχεὺς Τίτλῳ πρώτῳ ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Κανόνων, καὶ Ἰωάννης ὁ Σχολαστικὸς ἐν τῷ Νομοκανόνι ὑποθέμενοι τῆς παρούσης Συνόδου τὸν ἕκτον καὶ ἕβδομον τοὺς Κανόνας, τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸν δεύτερον καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ τὸν ὄγδοον, ἐπιγράφουσι περὶ τῆς ὁρισθείσης τοῖς Πατριάρχαις ἐκ τῶν Κανόνων τιμῆς. καὶ Ἰωσὴφ ὁ Αἰγύπτιος ἐν τῇ παραφράσει τοῦ Κανόνος φησὶν, εἰδέ τις παρὰ τοῦτον τὸν τρόπον γένοιτο, ἰδοὺ ἐντελλόμεθα καὶ δέδοκται τῇ Συνόδῳ ἵνα μὴ ὑπάρχῃ ὅλως Ἐπίσκοπος, καὶ ἀποβάλληται τοῦ συστήματος, εἰ μὴ δέξηται εἰς ἑαυτὸν ὁ Πατριάρχης τὴν τούτου ὑπόθεσιν ὡς ἔχων ἀρχὴν ἐπὶ τὴν Σύνοδον. ἀπὸ τοῦ Ἀραβικοῦ ἐκ τῆς ἐκδόσεως τῶν Μελχιτῶν, καὶ ἵνα ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Αἰγύπτου, ἤτοι ὁ τῆς μεγάλης Ἀλεξανδρείας Πατριάρχης ἔχῃ ἐξουσίαν ἐπὶ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον καὶ πάσας τὰς αὐτῆς Ἐπαρχίας καὶ τὰς παρακειμένας αὐτῇ πόλεις ὅσαι πρὸς αὐτὴν ἀποτείνονται, καὶ γὰρ οὕτως ἀναγκαῖόν ἐστι τῷ Ἐπισκόπῳ τῆς Ῥώμης, δηλαδὴ τῷ Πατριάρχῃ τῷ διαδόχῳ τοῦ Πέτρου, ἵνα ἔχῃ κἀκεῖνος ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς χώρας καὶ Ἐπαρχίας αὐτοῦ, καὶ εἴτι αὐταῖς πλησιάζον ἐστί.

ΒΙΒΛΙΟΥ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Γ'. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ζ'.

Ὅτι τὸ Πατριάρχης ὄνομα διπλῶς ἐννοεῖται ἐνταῦθα, καὶ ὅτι Πατριάρχαι, Μητροπολῖται καὶ Ἐπίσκοποι ἴσοι τῇ τοῦ ἀξιώματος ἐξουσίᾳ, καὶ περὶ τῶν σημαινομένων τοῦ Πατριάρχης ὀνόματος, καὶ

ὅπως

ὅπως ἀριθμοῦνται Μητροπολῖται καὶ Πατριάρχαι, καὶ ὅτι οἱ Πατριάρχαι οὐ συγκρίνονται Μητροπολίταις.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ Πατριάρχου ὀνόματος ἐροῦμεν ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ δεκάτου βιβλίου, ἤδη δὲ λέγομεν ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ὅσον εἰς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν διχῶς ἐννοεῖται, ἢ γὰρ δηλοῖ τοὺς Ἐπισκόπους τοὺς γεγονότας ἐφόρους καὶ διορθωτὰς τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐν ἤτισιν Ἐπαρχίαις ἢ Διοικήσεσι παρ' ἑκάστης κοινῆς Συνόδου, ὡς πεποίηκεν ἡ δευτέρα Οἰκουμενική, ὥς φησιν ὁ Σωκράτης βιβλίῳ πέμπτῳ, κεφαλαίῳ ὀγδόῳ, καὶ ἴδε κατωτέρω βιβλίου δεκάτου, μέρους δευτέρου, κεφάλαιον πρῶτον, ὧν προνόμια ἐστὶ, πρῶτον, ἵνα μὴ μόνον Μητροπολῖται, ἀλλὰ καὶ Ἐπίσκοποι δύνωνται γίνεσθαι τοιοῦτοι, καὶ γὰρ Γρηγόριος ὁ Νύσσης εἷς ὢν ἐκ τῶν τοιούτων Πατριαρχῶν, Ἐπίσκοπος ἦν ὑποκείμενος τῷ Καισαρείας, καὶ τὸ αἴτιον, ἐπειδὴ οὐκ ἀπὸ τῆς ὑπεροχῆς τῶν θρόνων γεγόνασιν οἱ τοιοῦτοι, ἀλλ' ἀπὸ τῆς συνοδικῆς ψήφου. δεύτερον, ἵνα καὶ τοὺς ἔχοντας τιμὴν καὶ ἐξουσίαν Ἐπισκόπους τοῦτο τὸ ἀξίωμα παρέχῃ μείζονα ἰσχὺν πρὸς καταφύτευσιν καὶ ἐκρίζωσιν. τρίτον, ἵνα εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας ἐξουσίαν χειροτονίας ἐν πᾶσι τοῖς διορισθεῖσιν αὐτοῖς τόποις, ἔχωσιν ὅμως τὸ ἀξίωμα τῆς Πατριαρχείας πλῆρες, ὥστε ἐφορᾶν καὶ φροντίζειν ἐξουσιαστικώτατα περὶ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως καὶ ἐπιδόσεως τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, οἳ ἦσαν οἱ λοιποὶ, πλὴν τοῦ Ἀντιοχείας καὶ Ἀλεξανδρείας, ἐπειδὴ τοῦτο εἶχον οἱ δύο καὶ πρότερον. τέταρτον, οἱ ἐκ τῶν Πατριαρχῶν τούτων Μητροπολῖται καὶ Ἐπίσκοποι, καίτοι ὑποκείμενοι τοῖς Πατριάρχαις οἱ Μητροπολῖται, καὶ τοῖς Μητροπολίταις οἱ Ἐπίσκοποι, ἐν τῇ ἐξουσίᾳ ὅμως τοῦ ἀξιώματος τούτου ἴσοι εἰσὶ τῷ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας, οἷς καὶ συναριθμοῦνται, ἐπειδὴ ἴσην ἐσχήκασι πάντες παρὰ τῆς Συνόδου τὴν ἐξουσίαν τῆς Πατριαρχείας, ὅθεν ὁ Νύσσης γράφων πρὸς Φλαβιανὸν κατὰ τοῦ Καισαρείας Ἑλλαδίου καταφρονήσαντος αὐτὸν, λέγει πρὸς τοῖς ἄλλοις, εἰ κατὰ τὴν ἱερωσύνην τὸ ἀξίωμα κρίνοιτο, ἴση παρὰ τῆς Συνόδου καὶ μία γέγονεν ἀμφοτέρων ἡμῶν ἡ προνομία, μᾶλλον δὲ ἡ φροντὶς τῆς τῶν κοινῶν διορθώσεως ἐν τῷ τὸ ἴσον ἔχειν. πέμπτον, τοῦτο τὸ ἀξίωμα οὐκ ἦν, εἰ μὴ μόνον προσωπικὸν, σημαίνει δὲ ὡς εἴρηται τοῦτο τὸ ὄνομα καὶ αὕτη ἡ ἐξουσία, ὥστε εἶναι τοὺς τοιούτους γεγονότας Ἐπισκόπους ἐφόρους ἐν οἷς διωρίσθησαν τόποις, ὃν εἴρηται τρόπον, καὶ οὐδὲν πλέον, ἢ σημαίνει τὸ ὄνομα τοῦτο τοὺς Ἐπισκόπους τοὺς ἔχοντας τὴν πρώτην τιμὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ γὰρ οἱ Ἐπίσκοποι, καίπερ καθὸ Ἐπίσκοποι τῆς αὐτῆς εἰσι πάντες ἀξίας καὶ τιμῆς καὶ ἐξουσίας, ἀλλ' οὖν κατὰ τοὺς βαθμοὺς τῆς τάξεως ἔχουσι τιμὴν ὑπεροχικὴν οἱ μὲν Μητροπολῖται πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους, οἱ δὲ Πατριάρχαι πρὸς τοὺς Μητροπολίτας, ὥστε Μητροπολίτης οὐ λέγεται ἐν τῇ τάξει πρῶτος, εἶτα οἱ ὑπ' αὐτὸν Ἐπίσκοποι δεύτεροι, καὶ καθεξῆς τρίτος καὶ τέταρτος, ἀλλ' οἱ Μητροπολῖται συναριθμοῦνται Μητροπολίταις, ὁ Καισαρείας, ὁ Ἐφέσου, ὁ Ἡρακλείας, καὶ καθεξῆς οἱ λοιποί. καὶ οἱ Πατριάρχαι οὐ συγκρίνονται ἢ συναριθμοῦνται τοῖς Μητροπολίταις, ἀλλὰ μόνοι αὐτοὶ συναριθμοῦνται προαριθμοῦνται καὶ ὑπαριθμοῦνται, ὁ Ῥώμης, ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Ἀλεξανδρείας, ὁ Ἀντιοχείας καὶ ὁ Ἱεροσολύμων, ἐπάνω δὲ τῶν τοιούτων Ἐπισκόπων οὐδείς ἐστιν, ἐπειδὴ ἐπάνω τοῦ ἀξιώματος τούτου οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, ὡς πλατύτερον ῥηθήσεται ἐν ἰδίοις τόποις. τούτων οὖν τῶν Ἐπισκόπων τῶν ἐχόντων τὴν ἄκραν τιμὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐστὶ σημαντικὸν τὸ ὄνομα Πατριάρχης, οἵτινες ὡς ῥηθήσεται τὸ πάλαι ἐλέγοντο ἰδιαίτερον Ἐπίσκοποι τῶν ἀποστολικῶν θρόνων, μετὰ ταῦτα δὲ ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ ὁ Χρυσόστομος, καὶ ἐν τῇ ἐν Χαλκηδόνι Συνόδῳ, καὶ τέως ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἐρρέθησαν Πατριάρχαι, ἔχοντες μὲν τὸ ἀξίωμα τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐξουσίας ἀπ' ἀρχῆς, ὕστερον δὲ λαβόντες τὸ ὄνομα τοῦτο, συντόμως παριστῶν τὴν τιμὴν αὐτῶν καὶ ἐξουσίαν.

ΒΙΒΛΙΟΥ Β΄. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Γ΄. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Η΄.

Περί τινων ἐξηγητῶν τῶν Κανόνων τούτων, δεῖξαι τοὺς Κανόνας σπουδαζόντων μὴ περὶ Πατριαρχῶν, ἀλλὰ περὶ Μητροπολιτῶν διαλαμβάνειν, ὡς ὄντος ἀγνώστου τότε τοῦ πατριαρχικοῦ ἀξιώματος, καὶ ὅτι τῷ τότε καιρῷ οὐδενὶ Ἐπισκόπῳ ὑπέκειτο Διοίκησις, ἀλλ' Ἐπαρχία, οἱ δὲ Πατριάρχαι ὑποκειμένας ἔχουσι Διοικήσεις, οὐ ταὐτὸν δὲ Ἐπαρχία καὶ Διοίκησις, ἄρα. καὶ περὶ ἀπαντήσεως πρὸς ταῦτα δι' ἀποδείξεων ὅτι Διοίκησις καὶ Ἐπαρχία ἑκατέρα ἀνθ' ἑκατέρας λέγονται, καὶ ὅτι περί τε Πατριαρχῶν καὶ Μητροπολιτῶν ὁ Κανὼν διαλαμβάνει.

Τινὲς ἐξηγηταὶ τῶν Κανόνων σπουδάζοντες δεῖξαι τοὺς Κανόνας ἐνταῦθα μὴ περὶ Πατριαρχῶν διαλαμβάνειν, ἀλλὰ περὶ Μητροπολιτῶν, φασὶ, τῷ καιρῷ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ὄντος ἀγνώστου τοῦ Πατριαρχικοῦ ἀξιώματος, γνωστὸν ἦν μόνον τὸ Μητροπολιτικὸν, ὥσπερ δηλοῦται καὶ ἀπὸ τῶν ὧν κατέχουσιν ὀνομάτων. τοῖς μὲν γὰρ Μητροπολίταις ὑπόκεινται Ἐπαρχίαι, ἑκάστῳ δὲ τῶν Πατριαρχῶν Διοίκησις, ἥτις περιέχει πολλὰς Ἐπαρχίας, ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς Συνόδου ταύτης οὐδενὶ

Ἐπισκόπῳ ὑπέκειτο Διοίκησις, ἀλλ' Ἐπαρχία. εἰ δέ τις εἴποι καὶ τὴν Διοίκησιν Ἐπαρχίαν λέγεσθαι, λέγουσι μὴ εὑρίσκεσθαι τοῦτο ἐν οὐδενὶ τῶν ἐξηγητῶν ἢ τῶν Κανόνων. Ἀλλὰ ῥητέον ὅτι τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀληθές· ἐπειδὴ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ διοικήσει καὶ ἡ Διοίκησις πολλάκις Ἐπαρχία κέκληται, καὶ ἡ Ἐπαρχία Διοίκησις. καὶ γὰρ ἐν τῷ δευτέρῳ Κανόνι ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τοὺς ὑπὲρ Διοίκησιν Ἐπισκόπους μὴ ἀπιέναι ταῖς ὑπερορίαις Ἐκκλησίαις ἔφη, ἔνθα Διοίκησιν τὰς ἐνορίας τῶν Πατριαρχῶν καὶ τῶν Μητροπολιτῶν ἐνόησεν, ὅθεν μετὰ ταῦτα ἐπήνεγκεν, δῆλον ὅτι τὰ καθ' ἑκάστην Ἐπαρχίαν ἡ τῆς Ἐπαρχίας Σύνοδος διοικήσει, ἔνθα Ἐπαρχίας εἶπε τὰς αὐτὰς ἐνορίας τῶν τε Πατριαρχῶν καὶ τῶν Μητροπολιτῶν, ὡς εἴρηται καὶ ἐν τῷ ἑκατοστῷ τετάρτῳ Κανόνι τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, καὶ ἡ Ἐπαρχία καὶ ἡ ἐνορία τοῦ Ἐπισκόπου Διοίκησις λέγεται, καὶ λαμπρότερον ἐν τῷ ἑκατοστῷ τρίτῳ Κανόνι ἡ Ἐπαρχία Διοίκησις καλεῖται. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πολλῶν Πατριαρχῶν Διοικήσεις ἤτοι ἐνορίαι μία Διοίκησις ἐκλήθησαν διὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποίμνης καὶ ἐνεργείας, ὡς ἐν τῇ ἑβδόμῃ Συνόδῳ εἴρηται πολλάκις, Ἰωάννου καὶ Θωμᾶ τῶν Τοποτηρητῶν τῶν ἀποστολικῶν θρόνων (ἤτοι Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων καὶ Ἀλεξανδρείας) τῆς Ἀνατολικῆς Διοικήσεως. οὐκ ἀληθὲς ἄρα τὸ μηδέποτε τὴν Ἐπαρχίαν Διοίκησιν κληθῆναι. καὶ ὁ λόγος ἐνταῦθα οὐ μόνον περὶ Μητροπολιτῶν ἐστιν, ἀλλὰ περὶ Πατριαρχῶν καὶ Μητροπολιτῶν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Θ'.

Περὶ διττῶν σημαινομένων τοῦ Μητροπολίτης ὀνόματος, καὶ διαφορᾶς Πατριαρχῶν καὶ Μητροπολιτῶν, καὶ οὐσιαστικῶν προνομίων Πατριαρχῶν, καὶ ὅτι ἀντὶ Διοικήσεως Ἐπαρχία ἐρρέθη ἑκάστη Διοίκησις τῶν Πατριαρχῶν, καὶ περὶ τῆς πρὸ τῆς Συνόδου Πατριαρχικῆς ἀξίας τοῦ Ἀτιοχείας, καὶ ἀνανεώσεως, οὐ δόσεως τῶν πρεσβείων αὐτοῦ ὑπὸ τῆς δευτέρας Συνόδου.

Τὸ Μητροπολίτης ὄνομα ὑστερογενές ἐστι, τουτέστιν οὐκ ἦν ἐπὶ τῶν Ἀποστόλων, οὔτε εὐθὺς μετὰ τοὺς Ἀποστόλους, ὅτε γὰρ συνεγράφοντο οἱ ἀποστολικοὶ Κανόνες, ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Μητροπόλεως πρῶτος καὶ κεφαλὴ ἐκαλεῖτο, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, μετὰ ταῦτα δὲ οἱ τοιοῦτοι Ἐπίσκοποι Μητροπολῖται ἐρρέθησαν. ἐπεὶ δὲ ἡ συνήθεια τινὰς μὲν τῶν Μητροπολιτῶν ἀφῆκεν ἐν τῇ ἰδίᾳ τάξει, τισὶ δὲ δέδωκε τὴν ἄκραν τιμὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, πεποίηκε τὸ ὄνομα τοῦτο σημαίνειν δύο, πρῶτον, τὸν τῆς Ἐπαρχίας ἑκάστης Μητροπόλεως Ἐπίσκοπον, ὡς εἴρηται. δεύτερον, τοὺς Ἐπισκόπους τοὺς ἔχοντας τὴν πρώτην τιμὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, οἵτινες μετὰ ταῦτα καὶ Πατριάρχαι ὠνομάσθησαν. Διαφέρουσι δὲ οἱ Πατριάρχαι τῶν Μητροπολιτῶν ὥς φησιν ὁ Θεόδωρος ὁ Βαλσαμὼν ἐν τῇ περὶ τῶν πατριαρχικῶν προνομίων μελέτῃ ἱεροῖς τισιν ἀμφίοις, ἅτινα ὁ βουλόμενος ἰδέτω ἐκεῖ. ὕστερον δὲ προσεγένοντο καὶ στέφανοι λιθοκόλλητοι, ἅτινα πάντα εἰσὶν ἔξωθεν κόσμος, ὅθεν εἴτε καὶ πάρεισιν, εἴτε καὶ μή, οὐδὲν ἐλαττοῦται τὸ πατριαρχικὸν ἀξίωμα, τὰ οὐσιαστικὰ ὅμως προνόμια εἰσὶ ταῦτα, πρῶτον, ὅτι ὁ Πατριάρχης καθὸ Πατριάρχης οὐκ ἔχει ὑφ' ἑαυτὸν μίαν μόνην Ἐπαρχίαν ὡς ὁ Μητροπολίτης, ἀλλὰ Διοίκησιν, τουτέστι πολλὰς ὁμοῦ Ἐπαρχίας. ἐλέγοντο ὅμως τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ ὡς καὶ ἐν τῷ παρόντι Κανόνι λέγονται καὶ Πατριάρχαι καὶ Μητροπολῖται Μητροπολῖται, καὶ αἱ Διοικήσεις καὶ Ἐπαρχίαι λέγονται κοινῶς Ἐπαρχίαι, οὐ μὴν διὰ τοῦτο οὐκ εἶχε τότε διαφορὰν ὁ Πατριάρχης τοῦ Μητροπολίτου ὡς ἔχει καὶ νῦν. σημείωσαι δὲ ἐνταῦθα τέσσαρά τινα, πρῶτον, ὅτι εἰ καὶ ἐλέγετο τὸ παλαιὸν ἡ τοῦ Ἀλεξανδρείας ἐνορία Ἐπαρχία, ἀλλ' ἐνοεῖτο ἀντὶ τῆς Διοικήσεως, οὐκ ἀληθὲς δὲ ὅτι ἡ Ἀλεξάνδρεια οὐκ εἶχε τότε ὑφ' ἑαυτὴν Μητροπολίτας ὡς οὖσα τάχα Ἐπαρχία, ἐπειδὴ εἰ οὐκ εἶχε τότε, πότε λαβοῦσα ἔχει; ὅτι δὲ εἶχε πρὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, δῆλον, γράφοντες γὰρ οἱ Βασιλεῖς Θεοδόσιος καὶ Οὐαλεντιανὸς πρὸς Διόσκορον τὸν Ἀλεξανδρείας Σάκραν ἵνα ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἐν Ἐφέσῳ κατ' αὐτὸν Σύνοδον λέγουσιν αὐτῷ, καὶ ἡ σὴ τοιγαροῦν ὁσιότης παραλαβοῦσα σὺν ἑαυτῇ δέκα μὲν εὐλαβεστάτους Ἐπισκόπους τῶν ὑπὸ τὴν αὐτὴν Διοίκησιν Μητροπολίτας, ἑτέρους δὲ δέκα ὁσιωτάτους Ἐπισκόπους. ὅπουγε δῆλον γίνεται ὅτι ἐξ ἀρχῆς ἦσαν ἐν τῇ ἐνορίᾳ τῆς Ἀλεξανδρείας Μητροπολῖται, καὶ ἡ ἐνορία Ἐπαρχία καλουμένη, ἀντὶ Διοικήσεως ἐλέγετο, καὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας ἡ ἐξουσία ἐν τῇ Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πανταπόλει καὶ πρὸ τῆς πρώτης Συνόδου Πατριαρχικὴ ἦν. δεύτερον, σφαλερὸν ἄρα ἐστὶν ὅτι ἡ τοῦ Ἀντιοχείας ἐνορία Ἐπαρχία ἦν, καὶ γὰρ εἰ καὶ Ἐπαρχία ἐρρέθη, ἀλλ' ἀντὶ τῆς Διοικήσεως ἡ Ἐπαρχία ἐλήφθη, καὶ ὁ Ἀντιοχείας εἰ καὶ Μητροπολίτης ἐρρήθη, ἀλλὰ Πατριάρχης ἦν καὶ πρὸ τῆς πρώτης Συνόδου, καὶ ἰδὲ ἀνωτέρω τρίτον Παράγραφον. τρίτον, οὐκ ἔχεται ἀληθείας καὶ τοῦτο ὅτι ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ ἔδωκε τὰ πρεσβεῖα, ἤτοι τὸ Πατριαρχικὸν ἀξίωμα τῷ Ἀντιοχείας, καὶ γὰρ τὸ ἔδωκεν ὅπερ φησὶν ὁ Σωκράτης βιβλίῳ πέμπτῳ, κεφαλαίῳ ὀγδόῳ ἐννοεῖται ἀντὶ τοῦ ἀνανέωσεν. ὅθεν ἐν τῷ δευτέρῳ Κανόνι ἡ αὐτὴ Σύνοδος φησί, φυλαττομένων τῶν ἐν τοῖς Κανόσι τοῖς κατὰ Νίκαιαν πρεσβείων τῇ Ἀντιοχέων Ἐκκλησίᾳ, τουτέστιν ὅπερ ἡ συνήθεια μὲν ἔδωκεν

αὐτῇ, ἡ δὲ πρώτη Οἰκουμενικὴ διὰ κανόνος ἐβεβαίωσε τοῦτο αὐτῇ φυλάττεσθαι δεῖ, φυλάττεσθαι εἶπον οὐ παρέχομεν. τέταρτον, εἰ καὶ ὁ Ῥώμης εἴρηται Ἐπίσκοπος ὑπὸ τῆς Συνόδου, καὶ γὰρ καθόλου αὐτῆς ἐστιν ὁ λόγος, καὶ ἡ ἔννοια αὐτοῦ Ἐπαρχία, οὐκ ἦν ὅμως ὁ Ῥώμης Μητροπολίτης κατὰ τὸ πρῶτον σημαινόμενον, ἀλλὰ Πατριάρχης, καὶ ἡ ἔννοια αὐτοῦ Διοίκησις, καὶ ἡ Ἐπαρχία αὐτοῦ ἀντὶ Διοικήσεως ἐλήφθη.

ΒΙΒΛΙΟΥ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Γ'. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ι'

Περὶ δευτέρας διαφορᾶς Πατριαρχῶν καὶ Μητροπολιτῶν, καὶ ὧν δεῖ πράττειν αὐτούς, καὶ περί τινων ἐθίμων εἰς τοὺς Πατριάρχας μετελθόντων, ἐξ ὧν δείκνυται ἀποτρόπαιον τὸ ἀπὸ καθέδρας μόνον ἀποφαίνεσθαι τὸν Ῥώμης.

Δευτέρα διαφορά, ὥσπερ οἱ Πατριάρχαι χειροτονοῦσι τοὺς Μητροπολίτας τῆς αὐτῶν Διοικήσεως, οὕτως οἱ Μητροπολῖται τοὺς Ἐπισκόπους τῆς αὐτῶν Ἐπαρχίας. τρίτον, ὃν τρόπον οἱ Μητροπολῖται τοὺς Ἐπισκόπους τῆς ἰδίας Ἐπαρχίας προσκαλοῦνται εἰς Σύνοδον, οὕτως οἱ Πατριάρχαι τοὺς Μητροπολίτας τῆς Διοικήσεως προσκαλοῦνται εἰς ἄθροισιν Συνόδου. τέταρτον, οἱ Μητροπολῖται ἤθροιζον Συνόδους τῶν ἰδίων Ἐπισκόπων ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῶν Ἀποστόλων ἕως τῆς ἑβδόμης Συνόδου καὶ μεταταῦτα, καὶ διέκρινον πᾶσαν ἀμφιβολίαν συμβαίνουσαν ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις. ἐπεὶ δὲ συνέβαινεν ἔσθ' ὅτε καὶ ὑπόθεσις, ἧς δὴ μὴ τεμνομένης ὑπὸ μόνης τῆς Συνόδου τῆς Ἐπαρχίας, ὁ Μητροπολίτης προσεκαλεῖτο τινὰς τῶν πλησιοχώρων Ἐπισκόπων ὡς κρίνωσι σὺν αὐτοῖς τὰ προσπίπτοντα, ὡς ὁ τεσσαρεσκαιδέκατος Κανὼν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ φησί, καὶ ὁ ἕκτος Κανὼν τῆς δευτέρας Οἰκουμενικῆς, καὶ ὁ ἔνατος τῆς ἐν Χαλκηδόνι μέμνηται Ἐπισκόπου τῆς Διοικήσεως, ὡς καὶ τὸ πρότερον δηλονότι ἐγίγνετο Σύνοδος ἀπὸ διαφόρων Ἐπαρχιῶν, οἷον ἐν Καρθαγένῃ ἐπὶ Κυπριανοῦ, καὶ ἐν Ἰκονίῳ ἐπὶ Φιρμιλιανοῦ, καὶ ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τοῦ Σαμοσατέως, ἡ δὲ συνήθεια ἔδωκε τοὺς Πατριάρχας ἔχειν τὴν Ἔκκλητον τῶν ὑφ' ἑαυτοὺς Μητροπολιτῶν τε καὶ Ἐπισκόπων, ἣν ὅτι γε καὶ πρότερον εἶχον προσγενομένην ἀπὸ τοῦ ἔθους καὶ τῶν Κανόνων, σαφές ἐστι, καὶ γὰρ ὁ Ἀλεξανδρείας εἶχε τὴν ἐξουσίαν τῆς Αἰγύπτου, Λιβύης καὶ Πενταπόλεως, καὶ ὁ Ἀντιοχείας τῶν τῆδε Ἐπαρχιῶν καὶ Διοικήσεων, ἀλλὰ μεταταῦτα ἔλαβον ταύτην τελεώτατα, ὅθεν τῇ λήθῃ δέδοται τό, Ἔξαρχος τῆς Διοικήσεως, καὶ οἱ καλούμενοι πλησιόχωροι Ἐπίσκοποι εἰς τελεωτέραν κρίσιν ἐξέλιπον. τελευταῖον ἴδιον τῶν Πατριαρχῶν ἦν εὐθύνειν τοὺς Μητροπολίτας καὶ ἐπιφέρειν ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ὑποθέσεσι τὴν τελευταίαν ἀπόφασιν, ὥστε μὴ καταλείπεσθαι τοῦ ἀπ' ἐκείνου εἰς ἕτερον πρόσωπον ἐκκαλεῖσθαι τὴν κρίσιν, καὶ δῆλον γίνεται ἀπὸ τοῦ συνοπτικοῦ τῶν Νόμων τοῦ γενομένου ὑπὸ Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου, ὅθεν ἐν τρίτῳ Τίτλῳ φησί, πασῶν τῶν Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπείων μοναστηρίων τε καὶ Ἐκκλησιῶν ἡ πρόνοια καὶ φροντίς, ἔτι δὲ καὶ κρίσις καὶ κατάκρισις καὶ ἀθώωσις τῷ ἰδίῳ Πατριάρχῃ ἀνάκειται. πρὸς τούτοις φησίν, εἰ συμβαίη τοὺς Ἐπισκόπους τῆς αὐτῆς Ἐπαρχίας ἀμφισβήτησίν τινα ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς, ἢ περὶ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου, ἢ περὶ ἄλλης τινὸς ὑποθέσεως, πρῶτον ὁ Μητροπολίτης μετὰ δύο Ἐπισκόπων τῆς αὐτῆς Συνόδου ἢ Ἐπαρχίας ἀνακρινέτω τὸ πρᾶγμα, καὶ εἰ μὴ ἐφησυχάσῃ ἑκάτερον μέρος τῇ τοιαύτῃ κρίσει, τηνικαῦτα ὁ μακαριώτατος Πατριάρχης τῆς Διοικήσεως ἐκείνης μεταξὺ αὐτῶν ἀκροάσθω, κἀκεῖνα ὁριζέτω ἅτινα τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς Κανόσι καὶ τοῖς Νόμοις συνᾴδει, οὐδενὸς μέρους κατὰ τῆς ψήφου αὐτοῦ ἀντιλέγειν δυναμένου, ὡς ἐθέσπισεν Ἰουστινιανὸς Νεαρᾷ ἑκατοστῇ εἰκοστῇ τρίτῃ, κεφαλαίῳ εἰκοστῷ δευτέρῳ, καὶ βασιλικῶν βιβλίῳ τρίτῳ, Τίτλῳ πρώτῳ, κεφαλαίῳ τριακοστῷ ὀγδόῳ, οὐδὲ γὰρ ἐκκαλοῦνται αἱ τῶν Πατριαρχῶν ψῆφοι. καὶ ὁ Φώτιος ἐν τῷ Νομοκανόνι Τίτλῳ ἐνάτῳ, κεφαλαίῳ ἕκτῳ φησί. περὶ τούτου εἰς πλάτος διαλέγεται καὶ ὁ σχολιαστὴς αὐτοῦ Βαλσαμών, καὶ ἰδὲ τὸν τόπον ἐκεῖ. ἐννοητέον ὅμως ὅτι οἱ Πατριάρχαι τὰ ἀνωτέρω οὐ μόνον καὶ ἐξουσιαστικῶς ποιοῦσιν, ἀλλὰ συνοδικῶς καὶ κανονικῶς, ἄλλως γὰρ αὖ, ἡ ἀπόφασις αὐτῶν οὐδέν ἐστι, ὅθεν τοῦ Πάπα τὸ ἀπὸ καθέδρας μόνον ἀποφαίνεσθαι ὡς τολμηρὸν ἀποπεμπόμεθα.

ΒΙΒΛΙΟΥ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Γ'. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τοῦ πολυσήμου τῶν πρεσβείων, καὶ διαφορᾶς πρεσβείου, τιμῆς καὶ ἐξουσίας.

Ἡ, Πρεσβεῖον, φωνὴ πολύσημός ἐστι, καθότι λέγεται ὑπὸ τοῦ σχολιαστοῦ τοῦ Σοφοκλέους Πρεσβεῖον ἡ διὰ γῆρας προτίμησις καὶ τὸ διδόμενον διὰ τὸ γῆρας κατὰ προτίμησιν. καὶ ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου τὸ αὐτὸ τοῦ χρόνου πρωτεῖον, ὃ καλεῖται κυρίως Πρεσβεῖον. ὁ δὲ Πλίνιος λέγει Πρεσβεῖον ἡλικίας. τὸ αὐτὸ φησὶ καὶ Κλήμης παιδαγωγίας βιβλίῳ τρίτῳ, κεφαλαίῳ τρίτῳ. ἐν τούτοις ὅμως καὶ ἐν ἄλλοις Κανόσι πλατυτέρως λαμβάνεται ἀντὶ Προνομίων παντοίων προσηκόντων Ἐπισκόποις, καὶ τισιν Ἐκκλησίαις, ὅθεν ἐκ τούτου τοῦ τρόπου λέγονται καὶ Προνόμια κανονικά. ἔστι δὲ διαφορὰ μεταξὺ τῶν Πρεσβείων

τῆς

τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐξουσίας, καὶ πρεσβεῖα μὲν τῆς πρώτης τιμῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐστὶ τὸ πατριαρχικὸν ἀξίωμα, ὅθεν ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ δέδωκε τῷ Κωνσταντινουπόλεως πρεσβεῖα τιμῆς, ἅτινα ὡς εἴρηται καὶ μόνα συνιστῶσι τὸ πατριαρχικὸν ἀξίωμα, καὶ γὰρ μόνον τῆς τιμῆς τὸ πρεσβεῖον ἔχων ὁ Κωνσταντινουπόλεως προηγεῖτο τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς, καίτοιγε ἐχόντων ἐκείνων καὶ τὰ πρεσβεῖα τῆς ἐξουσίας. ἐν τῷ παρόντι ὅμως Κανόνι βεβαιοῦται τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ῥώμης, καὶ τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς καὶ ἐξουσίας τῶν Μητροπολιτῶν πάντων, δηλονότι τῶν ὑπὸ τοὺς Πατριάρχας καὶ τῶν μὴ ὑποκειμένων Πατριάρχαις, ἤτοι Ἀσίας, Πόντου, Θρᾴκης, Κύπρου, Ἀφρικῆς καὶ τῶν λοιπῶν, ὥστε μένειν ἀβίαστα καὶ ἐν ταῖς χειροτονίαις καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην ἐκκλησιαστικὴν κυβέρνησιν καὶ παρ᾽ ἀλλήλων τῶν Μητροπολιτῶν καὶ παρὰ τῶν Πατριαρχῶν πάντων.

ΒΙΒΛΙΟΝ Β΄. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Ἑρμηνεία τοῦ ἑβδόμου Κανόνος τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης Συνόδου, ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ Πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων λόγος γίγνεται.

Ὅτι μὲν οὖν οὐ μόνον περὶ τῶν Μητροπολιτῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν τριῶν Πατριαρχῶν ἡ ἁγία Σύνοδος διηλέχθη ἐν τῷ ἕκτῳ Κανόνι, διείληπται ἡμῖν σαφέστατα ἐν τῷ ἀνωτέρῳ κεφαλαίῳ, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων ὅτι Πατριαρχεῖον ἦν καὶ ἐβεβαιώθη ὑπὸ τῆς αὐτῆς Συνόδου, διειλήφασιν οἱ ἐξηγηταὶ ἐν τῷ ἕκτῳ Παραγράφῳ τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου. ἐνταῦθα δὲ λέγουσιν ἔτι ὅ, τε Ζωναρᾶς καὶ ὁ Ἀριστηνός, ὁ μὲν ὅτι ὥσπερ τοῦ Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Ἀντιοχείας ὁ πρὸ τούτου Κανὼν τὰ πρεσβεῖα ἐν Ἐπαρχίαις αὐτῶν ἀπένειμεν, οὕτως ὁ παρὼν Κανὼν τῷ τῆς Αἰλίας Ἐπισκόπῳ τιμὴν ἐν τῇ οἰκείᾳ Ἐπαρχίᾳ ἐψηφίσατο, καὶ σώζεσθαι τῇ τῶν Ἱεροσολύμων πόλει ἥτις καὶ Αἰλία λέγεται τὸ οἰκεῖον ἀξίωμα διωρίσατο, ὡς ὑπερκειμένῃ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ πόλεων καὶ Ἀραβίᾳ καὶ Φοινίκῃ. ὁ δὲ λέγει ὅτι ἡ ἑκατοστὴ τρίτη Νεαρὰ ἡ ἐν τῷ πρώτῳ Τίτλῳ τοῦ πρώτου βιβλίου κειμένη τὸν Ἱεροσολύμων Ἐπίσκοπον Πατριάρχην λέγει, δεῖ οὖν κατὰ τὸν παρόντα Κανόνα τὸν τῆς Αἰλίας Ἐπίσκοπον τῇ τοῦ Πατριάρχου τιμᾶσθαι τιμῇ. δείκνυται δὲ ἐκ τοῦ παρόντος Κανόνος καὶ τοῦτο, ὅτι οὐ μόνον ἡ τῶν Πατριαρχῶν ἀξία κεκύρωται, ἀλλάγε καὶ ἡ τῆς τιμῆς τάξις ἐγένετο, τοῦτο ἀριδήλως διδάσκει ὁ παρὼν Κανών, διὸ τέταρτος βαθμὸς τῆς τιμῆς δίδοται τῷ Ἐπισκόπῳ Ἱεροσολύμων, δηλονότι καταριθμεῖσθαι τοῦτον μετὰ τοὺς τρεῖς Πατριάρχας, τὸν Ῥώμης, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας, ἐπειδὴ συνήθεια κεκράτηκε καὶ ἀρχαία παράδοσις, ἐχέτω τῆς τιμῆς τὴν ἀκολουθίαν. οὐ δηλοῖ τιμὴν τετάρτην, ἀλλὰ τὴν τάξιν τῆς αὐτῆς τιμῆς, δηλαδὴ τὴν πρώτην τάξιν μετὰ τοὺς τρεῖς Πατριάρχας ἐχέτω ὁ Ἱεροσολύμων Ἐπίσκοπος. ἐπείπερ τοίνυν ἡ Σύνοδος φροντίδα πεποίηκε περὶ τῆς τάξεως τῶν Πατριαρχῶν ἐν τῇ σημειώσει τοῦ τόπου τούτου τοῦ Ἐπισκόπου, δεῖ ἡμᾶς ἐννοεῖν τοῦτο γεγονέναι ἐν τῷ ἕκτῳ Κανόνι μεταξὺ τῶν τριῶν Πατριαρχῶν, ὥστε ἐν τῇ τάξει τῶν ὑπογραφῶν τὸν μὲν Ἀντιοχείας εἶναι τρίτον, τὸν Ἀλεξανδρείας δεύτερον καὶ τὸν Ῥώμης πρῶτον. τὸ δὲ, σώζεσθαι τὸ οἰκεῖον ἀξίωμα ἐν τῇ Μητροπόλει, παραστατικόν ἐστι τοῦ μὴ εἶναι προσωπικὸν τὸ τῆς τιμῆς, ἀλλ᾽ αὐτῇ τῇ Μητροπόλει Ἱερουσαλὴμ ἀφοσιωμένον, ὡς διαβαίνειν τὴν τιμὴν εἰς τὸν ἁπλῶς κατὰ καιροὺς Ἐπίσκοπον αὐτῆς, ἀλλὰ μὴ εἰς τόνδε ἢ τόνδε. τὸ γὰρ λέγειν ὑποκεῖσθαι τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων τῷ Μητροπολίτῃ Καισαρείας, ἐμοί, καὶ παντὶ ὀρθῶς ἀναγινώσκοντι τοὺς παρόντας Κανόνας τέως ἀνενδεκτόν ἐστιν, ἐν γὰρ τοῖς ἀμφιβόλοις τὴν ἀνεπίληπτον ἑρμηνείαν χρὴ δέχεσθαι, ὡς βιβλίῳ δευτέρῳ Τίτλῳ πρώτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ ἐνάτῳ τῶν βασιλικῶν λέγεται.

ΒΙΒΛΙΟΥ Β΄. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Δ΄. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β΄.

Περὶ τῶν ἐξ ἀντιθέσεων τῶν προβαλλομένων ὑπὸ τῶν σπευδόντων ἀποδεῖξαι τὸν Ἱεροσολύμων τῷ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης ὑποκείμενον, ἀπὸ τοῦ, σωζομένου τῇ Μητροπόλει τοῦ οἰκείου ἀξιώματος ἐν τῷ Κανόνι ῥητοῦ ἀρχομένων.

Σωζομένου τῇ Μητροπόλει τοῦ οἰκείου ἀξιώματος. ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ οἱ βουλόμενοι εἶναί ποτε τὸν Ἱεροσολύμων ὑπὸ τὴν Καισάρειαν, προσκομίζουσιν ἀντιθέσεις τινάς, καὶ πρώτην, ὅτι ὁ Βαλσαμὼν

καὶ

καὶ ὁ Ἀρισηνὸς καὶ ἕτεροί τινες ὥς φησιν ὁ Ζωναρᾶς λέγουσιν ὅτι ἡ Ἱερουσαλὴμ ἦν ποτε Ἐπισκοπὴ τοῦ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης, καὶ ἐπειδὴ κατέστη εἰς Πατριαρχεῖον, δεῖ φυλάττεσθαι τὸ τοῦ Καισαρείας ἀξίωμα ἀκαινοτόμητον. δευτέραν, ὅτι εἰ δοίημεν τὸν τῶν Ἱεροσολύμων Ἐπίσκοπον διὰ τοῦ παρόντος Κανόνος συνίστασθαι Πατριάρχην, τοιοῦτος Πατριάρχης γέγονεν ὅστις ὑπέκειτο τῷ Μητροπολίτῃ, κἀντεῦθεν οὐ κυρίως Πατριάρχης. ἐντεῦθεν φασὶ τιμῆς ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀκολουθία τιμῆς τῷ Αἰλίας Ἐπισκόπῳ κυροῦται, ἐννοούμενοι μέντοι καὶ τοῦτο, ὅτι οὐδὲ μία ὕφεσις ἐξουσίας τῷ Καισαρείας Ἐπισκόπῳ γέγονε, μάλιστα δὲ ὁποιονδηποτοῦν προνόμιον Μητροπολιτικὸν εἶχε πρότερον, τοῦτο καὶ ἐνταῦθα βεβαιοῦται, ᾧτινι εἶναι τὴν Ἐκκλησίαν Ἱεροσολύμων τούτῳ ὑποκειμένην καὶ μετὰ τὸν παρόντα Κανόνα ἐκ τοῦ ἰδίου Κανόνος παρίσταται, ὡς καὶ ὁ Ἱερώνυμος ἐνόησεν ἐν τῇ πρὸς Παμμάχιον ἐπιστολῇ γράφων κατὰ τοῦ Ἱεροσολύμων Ἰωάννου. τρίτην, ὅτι πρῶτος ὁ Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιος αὐτεποιήθη τῶν πρεσβείων τῶν Πατριαρχικῶν, ὡς ἐν τῇ ἐν Ἐφέσῳ Συνόδῳ φαίνεται, ἀλλ᾽ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος δικαίως αὐτῷ αὐτέστη. τετάρτην, ὅτι εἰ καὶ ὁ Πάπας Λέων τὴν τοῦ Ἰουβεναλίου παρανομίαν ὡς ἀντικειμένην τῷ παρόντι Κανόνι κατέκρινεν, ὡς δῆλον καθίσταται ἐκ τῆς ἐκείνου ἐξηγήσεως δευτέρας ἐπιστολῆς πρὸς Μάξιμον τὸν Ἀντιοχείας, ἐν ᾗ καὶ τοῦτο φησὶν, ὁμοίως ἐν τῇ Ἐφεσινῇ Συνόδῳ, ἥτις τὸν ἀσεβῆ Νεστόριον σὺν τοῖς αὐτοῦ κατέκρινε δόγμασιν ὁ Ἰουβενάλιος πρὸς τὸ λαβεῖν τὸ πρωτεῖον τῆς Ἐπαρχίας, Πατριάρχην ἐπίστευσεν ἑαυτὸν ἱκανὸν γενέσθαι, καὶ τετόλμηκε τὰς ἀταξίας αὐτοῦ βεβαιῶσαι διά τινων πεπλασμένων γραφῶν, ὅπερ ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας δικαίως κατορρωδήσας, οἰκείοις γράμμασιν ἐσημειώσατό μοι τί τετόλμηκεν ἡ προειρημένη ἐπιθυμία, καὶ πεφροντισμένῃ δεήσει πολλὰ ἐζήτησεν, ὅπως μηδὲ μία δοθῇ ἀνάβασις καὶ αὔξησις τιμῆς τοῖς ἀθέσμως πειρωμένοις, ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ ἐπιστολὴ εὑρίσκεται τοῦ Κυρίλλου πρὸς Γεννάδιον Ἀρχιμανδρίτην, ἐν ᾗ λέγει, ὅτι τὸν Αἰλιέων Ἐπίσκοπον οἱ ἐκκλησιαστικοὶ θεσμοὶ τῆς Παλαιστίνης Ἡγεμόνα οὐκ ἴσασι. καὶ κατωτέρω φησὶν ὁ αὐτὸς Λέων, τοῦτό ἐστιν ἴδιον τῆς ἐμῆς ἀποφάσεως, ὅτι ὁπηνίκα ἀριθμός τις Ἱερέων πλειόνων κυρώσῃ τι διὰ συναρπαγὴν μερικῶν ὅπερ ἐναντίον φανείη ἐν ταῖς ὑποθέσεσιν ἐκείνων τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ, τοῦτο πιπτέτω τῷ τῆς δικαιοσύνης στοχασμῷ. καὶ λοιπὸν λέγουσι καὶ ἐν τοῖς καιροῖς τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου ὁ Ἱεροσολύμων Ἐπίσκοπος οὐκ εἶχε τὰ πρωτεῖα τῆς Παλαιστίνης. πέμπτην, οὗτος ὁ Ἰουβενάλιος φασὶν οὐ μόνον μετὰ τοῦ Καισαρείας, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ Ἀντιοχείας Μαξίμου ἠγωνίσατο περὶ τοῦ πρωτείου: εἰ καὶ ὕστερον συνεφώνησαν, ὥστε πρότερον οὔτε Ἐπαρχίαν εἶχεν ὁ Αἰλίας, οὔτε διοίκησιν, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου ἔλαβε τὴν ἐξουσίαν τῶν τριῶν Παλαιστινῶν. ἕκτην, εἰ μέρος δέδοταί φασιν ἡ τιμὴ τῷ Ἱεροσολύμων αὐθεντείας, οὐ θαυμαστὸν νομιστέον, καὶ ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ τῷ Κωνσταντινουπόλεως τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς δέδωκεν αὐθεντείας τινὸς προνομίου, καὶ ἡ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος Κανόνι δωδεκάτῳ διωρίσατο ὅσαι πόλεις διὰ γραμμάτων βασιλικῶν τὴν τῆς Μητροπόλεως τιμὴν ἔλαβον, οἱ ἐκείνων Ἐπίσκοποι μόνης ἀπολαυέτωσαν τῆς τιμῆς, προκειμένης τῆς αὐτῆς αἰτίας ἥτις ἐν τῷ παρόντι Κανόνι κεῖται, ἤτοι σωζομένων τῇ κατὰ ἀλήθειαν Μητροπόλει τῶν οἰκείων δικαίων. διὰ τὴν αὐτὴν ἄρα αἰτίαν καὶ ὁ παρὼν Κανὼν τῷ Αἰλίας πρεσβεῖα τιμῆς ἔδωκε, φυλάξας ἀκέραιον τὸ ἀξίωμα τῆς Καισαρείας. οὕτως ὁ Μαρκιανὸς τὴν Χαλκηδόνα, καὶ ὁ Οὐαλεντιανὸς τὴν Νίκαιαν ἐτίμησαν, καὶ ἴδε τῆς ἐν Χαλκηδόνι πρᾶξιν τρεισκαιδεκάτην.

ΒΙΒΛΙ'ΟΥ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙ'ΟΥ Δ'. ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ τίνες εἰσὶν οἱ τὰς ἀντιθέσεις ταύτας προβάλλοντες, καὶ περὶ τῆς πρὸ τοῦ ἀπαντῆσαι ταῖς ἀντιθέσεσιν ἀποδείξεως ἀπὸ Ἰακώβου καὶ τῶν μετ᾽ αὐτὸν ὅτι ὁ Ἱεροσολύμων ἦν ἀρχαῖος Πατριάρχης, καὶ οὐδενί τινι ὑποκείμενος.

Ταῦτα οὐ πάντες λέγουσιν, ἀλλά τινες τῶν παπιστῶν καὶ τῶν Καλβίνων, ὅτι δὲ ψεύδονται προφανῶς, πασίδηλόν ἐστιν, ἐπειδὴ ὁ τῷ ὄντι Ἀποστολικὸς θρόνος τῶν Ἱεροσολύμων ὅτι ἐπρώτευε σχεδὸν πάσης τῆς Οἰκουμένης, καὶ ἡ προεδρεία αὐτοῦ ἦν ἡ πρώτη ἐν τοῖς Ἀποστόλοις τιμὴ, φανερόν ἐστιν. ὁ γὰρ Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου ἅτε ὑπ᾽ αὐτοῦ τετιμημένοι ἵνα μὴ πέσωσιν εἰς φιλονεικίαν, καὶ διακρίνωνται περὶ τιμῆς τινὸς, ἑπόμενον γὰρ ἦν τὸν ἐξ αὐτῶν γνόμενον Ἱεροσολύμων Ἐπίσκοπον ἔχειν τὴν πρώτην τιμὴν, οὐκ ἠθέλησαν τὴν Ἐπισκοπὴν, ἀλλ᾽ ἐξελέξαντο Ἐπίσκοπον Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου λέγει ὁ Εὐσέβιος. ἵνα δὲ μή τις νομίσῃ μικρόν τινα εἶναι τὸν Ἰάκωβον, λέγει ὁ αὐτὸς κατωτέρω βιβλίου δευτέρου κεφαλαίῳ πρώτῳ, Ἰακώβῳ τῷ δικαίῳ καὶ Ἰωάννῃ καὶ Πέτρῳ μετὰ τὴν Ἀνάστασιν παρέδωκε τὴν γνῶσιν ὁ Κύριος, οὗτοι δὲ τοῖς λοιποῖς Ἀποστόλοις παρέδωκαν. Ὁ αὐτὸς λέγει περὶ τῶν Ἰουδαίων, ἐπὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Κυρίου τρέπονται ἀδελφὸν, ᾧ πρὸς τῶν Ἀποστόλων ὁ τῆς Ἐπισκοπῆς τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐγκεχεί-

προσθρόνους, βιβλίου δευτέρου κεφαλαίῳ εἰκοστῷ τρίτῳ· ἰδὲ καὶ ἀνωτέρω βιβλίου πρώτου κεφαλαίῳ πρώτῳ καὶ πέμπτῳ καὶ ἑνδεκάτῳ, καὶ κατωτέρω βιβλίου δεκάτου μέρους τετάρτου κεφαλαίου πρώτου Παραγράφῳ ἕκτῳ τὰ ἐγκώμια τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἀξίας τοῦ Ἀδελφοθέου, καὶ ἐν ταῖς τῶν Ἀποστόλων Διαταγαῖς βιβλίου ὀγδόου κεφαλαίῳ δεκάτῳ πρῶτος ἐμνημονεύετο ὁ Ἰάκωβος τοῦ Ἀντιοχείας καὶ τοῦ Ῥώμης. καὶ ὁ Παῦλος ὡς πρὸς μείζονα καὶ τιμιώτερον αὐτοῦ εἰσῆλθε πρὸς τὸν Ἰάκωβον, ὥς φησιν ὁ Χρυσόστομος εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ πρώτου κεφαλαίου τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς. περὶ δὲ τοῦ δευτέρου Ἱεράρχου τῶν Ἱεροσολύμων, εἰ καὶ εἴρηται ἀνωτέρω βιβλίου πρώτου κεφαλαίῳ δευτέρῳ, ἀλλὰ καὶ ἤδη ῥητέον, λέγει γὰρ ὁ Εὐσέβιος, μετὰ τὴν Ἰακώβου μαρτυρίαν καὶ τὴν αὐτίκα γενομένην ἅλωσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ λόγος κατέχει τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν τοῦ Κυρίου μαθητῶν τοὺς εἰσέτι τῷ βίῳ λειπομένους ἐπὶ ταὐτὸ πανταχόθεν συνελθεῖν ἅμα τοῖς πρὸς γένους κατὰ σάρκα τοῦ Κυρίου, βουλεύσασθαι ὁμοῦ περὶ τοῦ τίνα χρὴ τῆς Ἰακώβου διαδοχῆς ἐπικρῖναι ἄξιον ποιήσασθαι, καὶ δὴ ὡς ἀπὸ μιᾶς γνώμης τοὺς πάντας Συμεῶνα τὸν τοῦ Κλωπᾶ τοῦ τῆς αὐτόθι παροικίας θρόνου ἄξιον εἶναι δοκιμάσαι, ἀνεψιὸν ὥς γέ φασι γεγονότα τοῦ Σωτῆρος, βιβλίου τρίτου κεφαλαίῳ ἑνδεκάτῳ. τοῦ Συμεὼν τελειωθέντος, τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐπισκοπῆς τὸν θρόνον διεδέξατο Ἰοῦστος, βιβλίου τρίτου κεφαλαίῳ τριακοστῷ πέμπτῳ. οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐπίσκοποι γεγόνασιν ἀπὸ Ἰακώβου ἕως τοῦ Ἰούδα δεκαπέντε, καὶ πάντες ἐκ περιτομῆς ἕως Ἀδριανοῦ, βιβλίου τετάρτου κεφαλαίῳ πέμπτῳ. ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων ἕως Ναρκίσσου κατὰ τὴν τῶν ἑξῆς διαδοχὴν τριακοστῶν γεγενημένων, βιβλίου πέμπτου κεφαλαίῳ δωδεκάτῳ. ἐν τούτοις σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ὁ Ἰάκωβος ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων κατέστη Ἐπίσκοπος. δεύτερον, ὅτι ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Κύριος τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς λέγει ὁ Ἐπιφάνιος. τρίτον, φανερόν ἐστιν ὅτι μηδενὶ ἦν ὑποκείμενος, ἀλλὰ πρῶτος ὡς εἴρηται. τέταρτον, καὶ τοιοῦτος πρῶτος, ὥστε προηγεῖσθαι καὶ τοῦ Ἀντιοχείας καὶ τοῦ Ῥώμης. πέμπτον, ὅτι τὸν μετ᾽ αὐτὸν Συμεὼν οὐ Μητροπολίτης τις ἐχειροτόνησεν, ἀλλ᾽ οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ συγγενεῖς τοῦ Κυρίου εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν ἀποκατέστησαν, καὶ ὥστε εἶναι οὐ σμικρόν τινα, ἀλλὰ διάδοχον τοῦ Ἀδελφοθέου. ἕκτον, ὅτι καὶ οἱ μετὰ τὸν Ἰάκωβον ἕως Ναρκίσσου τὴν διαδοχὴν ἀποστολικὴν εἶχον, ὅθεν καὶ τὴν ἐκλογὴν εἶχον ὑπὸ τῶν πρωτευόντων ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ ὧν καὶ προέδρων, διὸ ὁ Εὐσέβιος λέγει, τοῦ Ναρκίσσου ἀνακεχωρηκότος, δόξαν τοῖς τῶν ὁμόρων Ἐκκλησιῶν προεστῶσιν (οὐ λέγει δόξαν τῷ Καισαρείας καὶ τοῖς Ἐπισκόποις αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῖς προεστῶσιν, ἤτοι τοῖς ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις Μητροπολίταις) ἐφ᾽ ἑτέρου μετίασιν Ἐπισκόπου χειροτονίαν, Δίων τούτῳ ὄνομα. ἀναφανεὶς δὲ ὁ Νάρκισσος, αὖθις ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν ἐπὶ τὴν προστασίαν παρακαλεῖται, καὶ οὐ λέγει ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ, ἢ τοῦ Καισαρείας, ἀλλ᾽ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἤτοι τῶν προεστώτων τῶν ὁμόρων Ἐκκλησιῶν, τουτέστι τῶν Μητροπολιτῶν. Ὁ αὐτός φησι, καὶ δὴ μηκέτι οἵου τε ὄντος (τοῦ Ναρκίσσου) λειτουργεῖν διὰ λιπαρὸν γῆρας, τὸν εἰρημένον Ἀλέξανδρον ἑτέρας ὑπάρχοντα παροικίας οἰκονομία Θεοῦ εἰς τὴν ἅμα Ναρκίσσῳ λειτουργίαν ἐκάλει, κατὰ ἀποκάλυψιν αὐτῷ νύκτωρ φανεῖσα, βιβλίου ἕκτου κεφαλαίῳ δεκάτῳ. καὶ σημείωσαι ὅτι τούτῳ ἐγένετο ἡ ἀποκάλυψις, καὶ μόνος τὸν Ἀλέξανδρον προσελάβετο συνεπισκοπεύειν, ὡς ἔχων ἐξουσίαν ἰδικήν, καὶ μηδενὶ ὑποκείμενος ὁ Νάρκισσος. περὶ τοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου λέγει ὁ αὐτὸς Εὐσέβιος, τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀπερχομένου εἰς Ἱερουσαλήμ, οἱ ἐντόπιοι διετάχθησαν τὸν προωρισμένον αὐτοῖς Ἐπίσκοπον ἔρχεσθαι. Καί, τοῦτο δὲ πράξαντες μετὰ κοινῆς τῶν Ἐπισκόπων οἳ τὰς πέριξ διεῖπον Ἐκκλησίας γνώμης, ἐπάναγκες αὐτὸν παραμένειν βιάζονται, βιβλίου ἕκτου κεφαλαίῳ ἑνδεκάτῳ. καὶ σημείωσαι ὅτι οἱ πέριξ Ἐπίσκοποι οὐχ εἷς ὁ Καισαρείας ἔδωκαν γνώμην τοῦτον βιάσασθαι παραμένειν, ὅθεν ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ φησὶν ὡς ὁ Ἀλέξανδρος ἔγραψεν εἰς Ἀντιόχειαν ἐπιστολὴν περὶ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, ὅπερ σημεῖόν ἐστιν προεδρίαν ἔχοντος καὶ μηδενὶ ὑποκειμένου. Ὁ αὐτός φησι, τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησίας μετὰ Ὑμέναιον Ζάμβδας τὴν λειτουργίαν παραλαμβάνει, μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ τούτου κεκοιμημένου, Ἕρμων τὸν εἰσέτι καὶ νῦν ἐκεῖσε πεφυλαγμένον ἀποστολικὸν διαδέχεται θρόνον, βιβλίου ἑβδόμου κεφαλαίῳ ὑστάτῳ. καὶ σημείωσαι ὅτι ὁ Ὑμέναιος εἶχε τὴν πρώτην τάξιν ἐν τῇ ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδῳ, ὥστε δῆλον μὴ εἶναι αὐτὸν ἁπλῶς Ἐπίσκοπον. ὁ Νάρκισσος μετὰ δεκατεσσάρων Ἐπισκόπων ἐποίησε Σύνοδον περὶ τοῦ Πάσχα. ὁ εἰρημένος Ἀλέξανδρος ὅστις ἦν ἐπὶ Δεκίου λέγεται ἐν τῷ Μηνολογίῳ Δεκεμβρίου δωδεκάτῃ Ἀρχιεπίσκοπος Ἱεροσολύμων. καὶ ὁ Ἕρμων τὸν ἀποστολικὸν τοῦ Ἰακώβου διαδέχεται θρόνον. καὶ σημείωσαι ὅτι ἔχων ἐκείνου καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀξίαν, ἔπεμψε κήρυκας εἰς Χερσῶνα. πρὸς τούτοις, ὁ Ἐπιφάνιος θέλων εἰπεῖν τὴν τῶν Ἀποστόλων διαδοχήν, οὐκ ἤρξατο ἀπὸ τοῦ Καισαρείας, ἢ ἀπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Ῥώμης καὶ τῶν καθεξῆς Πατριαρχῶν, ἀλλ᾽ ἀπὸ τοῦ Ἱεροσολύμων Ἰακώβου βεβαιοῖ τὴν ἀποστολικὴν διαδοχὴν ἕως τοῦ Κυρίλλου, Αἱρέσει ἑξηκοστῇ ἕκτῃ, ἤτοι τῶν Μανιχαίων. καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἱστορικοὶ Εὐσέβιος καὶ οἱ λοιποὶ ἐν ταῖς συγγραφαῖς αὐτῶν, εἰ καὶ σπανίως μέμνηνται καί τινων Ἐπισκόπων ἁγίων καὶ ἐναρέτων, πάντοτε ὅμως ἐξ ἴσου καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ μνημονεύουσι τῶν τεσσάρων θρόνων Ῥώμης, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, οὓς καὶ πρώτους καὶ ἀποστολικοὺς ὀνομάζουσιν, ὅπερ

σημει-

σημεῖόν ἐστι τῆς αὐτῆς καὶ πρώτης τιμῆς ἦν καὶ οἱ τέσσαρες ὁμοῦ εἶχον καὶ ἀξίας, καὶ ἐν ταῖς αὐτῶν Διοικήσεσιν ἐξουσίας.

ΒΙΒΛΙΟΥ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Δ'. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ'.

Περὶ ἀποδείξεως ἀπὸ τῶν νεωτέρων ὅτι ὁ Ἱεροσολύμων ἦν τε καὶ ἐστὶ Πατριάρχης.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οἱ μεταταῦτα οὕτως αὐτοὺς καλοῦσι, φησὶ γὰρ ὁ Θεοδώρητος, τοῦτον δὲ τὸν χρόνον τῆς μὲν Ῥωμαίων Ἐκκλησίας Σίλβεστρος κατεῖχε τὰς ἡνίας, ἐν Ἀντιοχείᾳ δὲ μετὰ τύραννον Βιτάλιος τὴν Ἡγεμονίαν παρέλαβε, τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις δὲ μετὰ Ἕρμωνα Μακάριος ἐπιστεύθη, φερώνυμος ἀνὴρ, καὶ παντοδαποῖς κοσμούμενος ἀγαθοῖς, καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἀλέξανδρος ἦν. ὁ δὲ Ἑρμείας φησὶν, ἡγεῖτο μὲν τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας Σίλβεστρος, τῆς δὲ Ἀλεξανδρέων Ἀλέξανδρος, καὶ Μακάριος τῆς Ἱεροσολύμων. Ὁ αὐτὸς, Ἰούλιος μὲν τὸν ἐν Ῥώμῃ διέπρεπε θρόνον. Μάξιμος δὲ μετὰ Μακάριον τὸν Ἱεροσολύμων, τοῦτον Μακάριος ἐχειροτόνησε Λύδδης, ἐδέξαντο ὅμως αὐτὸν οἱ Ἱεροσολυμῖται. καὶ κατωτέρω, γνώμῃ Μακαρίου ὁ Μάξιμος ἐβιάσθη ὑπὸ τοῦ πλήθους μεῖναι εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐπισκοπεῦσαι μετὰ Μακάριον. ἐδεδίει γὰρ μὴ τελευτήσαντος αὐτοῦ καιρὸν εὑρόντες οἱ ἀμφὶ τὸν Εὐσέβιον καὶ Πατρόφιλον τοὺς Ἀρειανοὺς, ὁμοδόξῳ τὸν ἐνθάδε θρόνον ἐπιτρέψωσιν, ἐπεὶ καὶ Μακαρίου περιόντος νεωτερίσαι ἐπεχείρησαν, ἀφορισθέντες δὲ παρ' αὐτοῦ, διατοῦτο ἡσυχίαν ἦγον, βιβλίῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ. καὶ σημείωσαι ὅτι οὐχ ὁ Εὐσέβιος, ἀλλὰ καὶ ὁ Σκυθοπόλεως ἐπεβούλευε τῷ θρόνῳ τῷ ἀποστολικῷ, ὥστε δῆλόν ἐστι μὴ εἶναι τῷ Καισαρείας ὑποκείμενον. δεύτερον, ὁ Μακάριος ἀφώρισε καὶ τὸν Καισαρείας καὶ τὸν Σκυθοπόλεως, καὶ λοιπὸν εἶχεν ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν Ἐπαρχιῶν, τουτέστιν ἐν τῇ Διοικήσει. τρίτον, ὁ Μακάριος ἐχειροτόνησε τὸν Μάξιμον Λύδδης, καὶ ἐψηφίσατο Ἱεροσολύμων, ὅστις Μάξιμος καὶ ἕτεροι ἔγραψαν ὑπὲρ τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὥς φησιν Ἑρμείας βιβλίῳ τρίτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ πρώτῳ. ὁ δὲ Σωκράτης λέγει, παραγενομένου τοῦ Ἀθανασίου εἰς Ἱερουσαλὴμ, Μάξιμος μηδὲν ἀμελήσας, μεταπέμπεται τινὰς τῶν ἀπὸ Συρίας Ἐπισκόπων, καὶ καθίσας συνέδριον. ἀποδίδωσι καὶ αὐτὸς τὴν κοινωνίαν Ἀθανασίῳ καὶ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ, βιβλίῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ τετάρτῳ. καὶ σημείωσαι ὅτι ὁ Μάξιμος προσεκαλέσατο καὶ ἤθροισε τὸ συνέδριον, καὶ πρῶτος ἐν ἅπασιν ἦν, καὶ τὸ συνέδριον αὐτὸν λέγεται πεποιηκέναι, ὅθεν δέδωκε τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν ἀξίαν Ἀθανασίῳ.

ΒΙΒΛΙΟΥ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Δ'. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε'.

Περὶ ἀποδείξεως ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις ὑπογραφῶν ὅτι ὁ Ἱεροσολύμων Πατριάρχης ἐστὶ, καὶ ὅτι διάφορος ἐν τοῖς καθίσμασι τῶν Συνόδων ἡ τῶν Μητροπολιτῶν τάξις.

Τοῦτο καὶ ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις ὑπογραφῶν συνίσταται, ἐν γὰρ τῇ πρώτῃ Οἰκουμενικῇ ὁ μὲν Ἱεροσολύμων ἐστὶ πρῶτος, Εὐσέβιος δὲ ὁ Καισαρείας πέμπτος, ἐν δὲ τῇ συγγραφῇ τοῦ Γελασίου λέγεται, Μακάριος Ἱεροσολύμων σὺν Εὐσεβίῳ τῷ Παμφίλου Ἐπισκόπῳ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης καὶ Ἀραβίας καὶ Φοινίκης. ὅπου οὐκ ἦν ὁ Εὐσέβιος τῆς Ἀραβίας καὶ Φοινίκης Τοποτηρητὴς, ἀλλ' ὁ Ἱεροσολύμων, ὡς μεταταῦτα γέγονε φανερὸν ἐν τῇ ἐν Χαλκηδόνι Συνόδῳ, καὶ ἴδε τὸν τόπον ἐκεῖ πράξει ἑβδόμῃ. ἐν δὲ τῇ ἐν Σαρδικῇ, εἰ καὶ ὁ Καισαρείας Ἀκάκιος οὐκ ἦν παρὼν ὡς Ἀρειανικὸς, ὁ Ἱεροσολύμων ὅμως Μάξιμος τῶν ἀπὸ Παλαιστίνης ἐκεῖσε παραγενομένων μετ' αὐτοῦ δεκατεσσάρων Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων πρῶτος ὑπέγραψεν, ὁμοίως καὶ ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ δευτέρᾳ τῶν ἀπὸ Παλαιστίνης ἐν αὐτῇ παρευρεθέντων ὀκτὼ Ἐπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν (καὶ γὰρ ὁ Καισαρείας καὶ ὁ Σκυθοπόλεως, Μητροπολῖται) πρῶτος ὑπέγραψεν ὁ Κύριλλος, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Καισαρείας Γελάσιος. Ἐν αἷς σημείωσαι πρῶτον, ὅτι οἱ Μητροπολῖται οὐ φυλάττουσιν ἀεὶ ἐν ταῖς Συνόδοις τὴν αὐτὴν τάξιν ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς, ἀλλὰ παραλλάσσουσι, καὶ ἴδε τὰ πρακτικὰ τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἔν τε τοῖς καθίσμασι καὶ ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς τῶν Ὅρων καὶ τῶν πρὸς τοὺς Αὐτοκράτορας προσφωνητικῶν, καὶ τῶν λοιπῶν ἀποφάσεων. ὁ μέντοι Ἱεροσολύμων πάντοτε πρῶτος μὲν τῶν τῆς Συνόδου πατέρων, μετὰ τῶν Πατριαρχῶν δὲ ἀεί ποτε συναριθμεῖται, ἐπειδὴ τῶν Πατριαρχῶν ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἐξουσία ἀπαράλλακτός ἐστιν, ὥστε μετὰ τῶν Μητροπολιτῶν οὐδὲ μίαν αὐτοὺς ἔχειν σύγκρισιν, ὡς εἴρηται ἐν τῷ ἀνωτέρῳ κεφαλαίῳ Παραγράφῳ ἑβδόμῳ.

ΒΙΒΛΙΟΥ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Δ'. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ϛ'.

Περὶ ἀποδείξεως τῆς τοῦ Ἱεροσολύμων Πατριαρχικῆς ἀξίας ἀπὸ τῶν συγγραφέων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων,

θων ; καὶ περὶ τοῦ τίνες προτιμῶνται ἐν ταῖς συνελεύσεσι τῶν Συνόδων κατὰ Κανόνας καὶ παρὰ Κανόνας.

Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν συγγραψάντων τοὺς ἐν ταῖς Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις Ἡγουμένους καὶ προκαθεζομένους τοῦτο βεβαιοῦται. καὶ γὰρ ὅτε μὲν λέγουσιν Ἡγουμένους τοὺς ἀπὸ τῆς ἀρετῆς προεξάρχοντας καὶ ζῆλον μέγαν ἔχοντας ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, οὐ ποιοῦσι διαφορὰν Πατριαρχῶν καὶ Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων, ὡς λόγῳ πέμπτῳ, κεφαλαίῳ ὀγδόῳ λέγει ὁ Θεοδώρητος περὶ τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ Συνόδῳ πατέρων. ὅτε δὲ Ἡγουμένους καὶ προεξάρχοντας λέγουσι τοὺς πατέρας κατὰ τὴν κανονικὴν τάξιν, πρώτους γράφουσι τοὺς Πατριάρχας ἐν οἷς ὁ Ἱεροσολύμων ἀεὶ συγκαταριθμεῖται καὶ προτάττεται πάντων καθάπαξ τῶν Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Πατριάρχαι, αὐτίκα γὰρ ὁ μὲν Φώτιος φησὶ περὶ τῶν πατέρων τῆς πρώτης Συνόδου, ὧν ἦσαν προέχοντες Ἀλέξανδρος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, Σίλβεστρος καὶ Ἰούλιος Ῥώμης, Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας, Εὐστάθιος Ἀντιοχείας καὶ Μακάριος Ἱεροσολύμων. ὁ αὐτὸς περὶ τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ Οἰκουμενικῇ φησὶν, εἶχον ἐξάρχους καὶ τοὺς ἱεροὺς θρόνους ἰθύνοντας Τιμόθεον Ἀλεξανδρείας, Μελέτιον Ἀντιοχείας, Κύριλλον Ἱεροσολύμων καὶ Νεκτάριον Κωνσταντινουπόλεως. καὶ Νεῖλος ὁ Ῥόδου περὶ τῆς πρώτης φησὶν, ἡγοῦντο δὲ τῆς Συνόδου Σίλβεστρος Ῥώμης, Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας, Εὐστάθιος Ἀντιοχείας καὶ Μακάριος Ἱεροσολύμων. ὁ αὐτὸς περὶ τῆς δευτέρας, ἡγοῦντο δὲ τῆς Συνόδου Δάμασος Ῥώμης, Νεκτάριος Κωνσταντινουπόλεως, Τιμόθεος Ἀλεξανδρείας, Κύριλλος Ἱεροσολύμων καὶ Μελέτιος Ἀντιοχείας. καὶ πρὸ τούτων ὁ ἀρχαῖος ἱστορικὸς Ἑρμείας φησὶ περὶ τῆς πρώτης, ἐκοινώνουν δὲ τούτου τοῦ συλλόγου τῶν μὲν ἀποστολικῶν θρόνων Μακάριος Ἱεροσολύμων, Εὐστάθιος Ἀντιοχείας, Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἰούλιος Ῥώμης, βιβλίῳ πρώτῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἑβδόμῳ. ὁ δὲ Σωκράτης φησὶ περὶ τῆς δευτέρας, συνῆλθον δὲ τῆς μὲν ὁμοουσίου πίστεως ἐκ μὲν Ἀλεξανδρείας Τιμόθεος, ἐκ δὲ Ἱεροσολύμων Κύριλλος, Μελέτιος δὲ ἐξ Ἀντιοχείας, βιβλίῳ πέμπτῳ, κεφαλαίῳ ὀγδόῳ. ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἡ Οἰκουμενικὴ δευτέρα πρὸς τὴν ἐν Ῥώμῃ Σύνοδον γράφουσα περὶ τῶν ἐπισημοτάτων Ἐκκλησιῶν, τουτέστι τῶν Πατριαρχικῶν, καὶ εἰποῦσα περὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀντιοχείας, ἐπιλέγει περὶ τῆς Ἱεροσολύμων, τῆς δὲ Μητρὸς πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις τὸν αἰδεσιμώτατον καὶ θεοφιλέστατον Κύριλλον Ἐπίσκοπον γνωρίζομεν, κανονικῶς τε παρὰ τῶν τῆς Ἐπαρχίας χειροτονηθέντα πάλαι, καὶ πλεῖστα κατὰ τῶν Αἱρετικῶν ἐν διαφόροις τόποις ἀθλήσαντα. τῆς Ἐπαρχίας δὲ Ἐπίσκοποι ἦσαν κατὰ τὸν Θεοφάνη, ὁ Καισαρείας Ἀκάκιος Ἔξαρχος τῆς πρώτης Παλαιστίνης, καὶ ὁ Σκυθοπόλεως Πατρόφιλος Ἔξαρχος τῆς δευτέρας Παλαιστίνης. ὅτι δὲ ὁ Ἀκάκιος καὶ Πατρόφιλος ἐξώσαντες τὸν Μάξιμον ἐχειροτόνησαν τὸν Κύριλλον, λέγει τοῦτο καὶ ὁ Ῥουφῖνος, ὥς φησιν ἡ ἑβδόμη Οἰκουμενικὴ ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῆς πράξει. οὐ δίδωσι δὲ προνόμιον ἡ ἔξωσις τοῦ Μαξίμου τῷ Καισαρείας ἰδικὸν, ἐπειδὴ οὕτως ὁ Ἀκάκιος καὶ τὸν Ῥώμης Λιβέριον ἔξωσε καὶ ἐχειροτόνησεν ἀντ' αὐτοῦ τὸν Φίληκα, καὶ ἴδε κατωτέρω βιβλίου πέμπτου, κεφαλαίου ἑνδεκάτου Παράγραφον τελευταῖον δεύτερον. καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδον ἀθροίσας ἀφεῖλε τὸν θρόνον ἀπὸ τοῦ Μακεδονίου καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῷ Εὐδοξίῳ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πεποίηκε τῇ δυνάμει τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίου, οὕτω καὶ τὸν Κύριλλον ἔξωσεν, οὐ μόνος μέντοι, ἀλλὰ μετὰ τοῦ Σκυθοπόλεως, εἰ δὲ καὶ ἡ Σύνοδος λέγει κανονικῶς αὐτὸν ὑπὸ τῶν τῆς Ἐπαρχίας χειροτονηθῆναι, καὶ δέον εἰς πίστιν προτιμᾶσθαι τὴν Σύνοδον τοῦ Ἑρμείου καὶ τοῦ Ῥουφίνου, ῥητέον ὥσπερ ἡ ἑβδόμη Οἰκουμενικὴ τοῦτο ἀπεδέξατο ἵνα δείξῃ ὅτι ἀρχαῖον ἦν τὸ δέχεσθαι τοὺς ἀπὸ Αἱρετικῶν χειροτονηθέντας, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἀποδεχόμεθα αὐτὸ εἰς παράστασιν τοῦ ἀρχαῖον εἶναι τὸ ἔχειν τὴν Ἱερουσαλὴμ Ἐπαρχίας καὶ Διοικήσεις καὶ οὐ παρέσφαλον ὥς φασιν οἱ μυθοπλάσται.

ΒΙΒΛΙΟΥ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Δ'. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ζ'.

Περὶ ἀπαντήσεως ἑξαχῶς πρὸς τὰς ἓξ ἀντιθέσεις τὰς κατὰ τῆς πατριαρχικῆς ἀξίας τοῦ Ἱεροσολύμων, καὶ διὰ πολλῶν μαρτυριῶν καὶ παραθέσεων ἀποδείξεως ὅτι ὁ Ἱεροσολύμων ἀρχαῖος Πατριάρχης ἦν τε καὶ ἐστί.

Πρὸς τὰς ἀντιθέσεις ῥητέον, πρὸς μὲν τὴν πρώτην, ὅτι ὁ Ζωναρᾶς εἰπὼν τινὲς λέγουσιν, οὐδὲν εἶπεν, ἐπειδὴ τὸ τινὲς ἀδιαφόρως λεγόμενον, οὐ συνίστησιν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἀμφιβολίαν ἐπ' ἀμφιβολίᾳ γεννᾷ. τοῦ δὲ Βαλσαμῶνος τὸ, σωζομένης τῇ Μητροπόλει τοῦ οἰκείου ἀξιώματος ὅτι ἐννοεῖται περὶ τοῦ Καισαρείας, ἔχομεν ὡς ἐκεῖνο ὅπερ φησὶν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ὅτι δηλαδὴ ἡ Ἱερουσαλὴμ ἐλέγετο Ἱεβοὺς καὶ Σαλὴμ, κληθεῖσα δὲ τοῦ ναοῦ, ἐκλήθη Ἱεροσόλυμα. σφάλματα γὰρ τῆς αὐτῆς διανοίας ἐστὶν ἀμφότερα, καὶ ὑπὸ προσλήψεως ἀβασανίστου αὐτῷ συμβάντα, οὕτω καὶ τῷ Ἀριστηνῷ τὸ αὐτὸ εἰπεῖν ὑπὸ προσλήψεως ἀνεξετάστου μᾶλλον δὲ ἀδιαφόρου αὐτῷ προσεγένετο. ἔτι ἐν τοῖς τοιούτοις τοὺς ἀρχαιοτέρους δεῖ μάρτυρας προσφέρειν, εἶτα τοὺς μεταγενεστέρους. ἐνταῦθα δὲ οἱ ἀρχαιότεροι ἱστορικοὶ καὶ

πατέ-

πατέρες μεθ᾽ ἡμῶν εἰσι, καὶ γὰρ μεγαφώνως τῆς πρώτης τιμῆς καὶ ἐξουσίας καὶ ἀποστολικῆς ὑπεροχῆς τὸν Ἐπίσκοπον Ἱεροσολύμων καλοῦσιν, ὅθεν ἀμεταγχέσεροι παροπτέοι. Πρὸς δὲ τὴν δευτέραν λέγομεν, τὸν Ἱεροσολύμων Ἐπίσκοπον οὐ συνίστασθαι διὰ τοῦ παρόντος Κανόνος Πατριάρχην, ἀλλ᾽ ὄντως ὄντα βεβαιοῦσθαι, οὐ γὰρ δέδωκεν ὁ Κανὼν, ἀλλὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν καὶ παράδοσιν ἐβεβαίωσε. τοιοῦτος δὲ ὢν, οὐκ ἦν ὑποκείμενός τινι, οὔτε τῷ Καισαρείας. τὸ δὲ τιμῆς μᾶλλον καὶ ἀκολουθίᾳ τιμῆς κυροῦσθαι τῷ Ἱεροσολύμων Ἐπισκόπῳ ἐννοούμενον ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, ὅτι δηλαδὴ ἀκολουθίᾳ τιμῆς, ἤτοι ἡ τάξις τῶν Πατριαρχικῶν θρόνων διωρίσθη, καὶ ὥστε τὸν Ἱεροσολύμων εἶναι τέταρτον Πατριάρχην ὡς ἀληθὲς ἀποδεχόμεθα. βεβαιοῦσθαι μέντοι τῷ Καισαρείας τὸ Μητροπολιτικὸν ἀξίωμα, ὥστε ἔχειν τὸν Ἱεροσολύμων αὐτῷ ὑποκείμενον; εὕρεμά ἐστι τοῦ Καισαρείας Ἀκακίου τοῦ τυφλοῦ, ὡς ῥηθήσεται ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ, ὅπερ ὑποτίθεται παρὰ μὲν παπιστῶν τινῶν ἐν καὶ τῶν Καρδηναλίων ὡς ἐροῦμεν κατωτέρω ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ. ὑπό τινων δὲ Καλβίνων καὶ βεβαιοῦται, βούλονται γὰρ τὰ ἐκκλησιαστικὰ Πρεσβεῖα κατασμικρύνειν, ὅθεν τὸν μὲν Ῥώμης συκοφαντοῦσιν ὅτι τινῶν προαστείων καὶ μόνων ἦρχε καὶ οὐ πάντων τῶν Ἑσπερίων, τὸν δὲ Κωνσταντινουπόλεως ὅτι ἔλαβε μόνην τιμὴν ἄνευ ἐξουσίας τινὸς παρὰ τῆς δευτέρας Οἰκουμενικῆς, τὸν δὲ Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας ὅτι ἦρχον μόνον Ἐπαρχιῶν τινῶν, τὸν δὲ Ἱεροσολύμων ὅτι ἦν τῷ Καισαρείας ὑποκείμενος. ὅτι ὅμως ἐμπαθῶς καὶ διόλου ψευδῶς γράφουσιν, ἀναντίρρητόν ἐστιν ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἡγουμένων καὶ ἑπομένων. πρὸς δὲ τὸ τοῦ Ἱερωνύμου, ῥητέον ὅτι καὶ οὗτος ἐμπαθῶς καὶ πεισματικῶς ἔγραψεν, ὡς ἐροῦμεν ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ, καὶ ἴδε τὸν τόπον ἐκεῖ ἐν κεφαλαίῳ ἐνάτῳ Παραγράφῳ τρίτῳ. Πρὸς δὲ τὴν τρίτην, ῥητέον πρῶτον, ὅτι τὸ τὸν Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιον πρῶτον ἀντιποιηθῆναι τοῦ Πατριαρχικοῦ ἀξιώματος ψεῦδός ἐστιν, ἐπειδὴ τοῦτο τὸ ἀξίωμα ἀπεδείχθη ἀνωτέρω ἐσχηκέναι τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἱεροσολύμων ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῶν Ἀποστόλων, ἐσχηκυῖαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τῆς ἀκολουθησάσης συνηθείας καὶ ἀποστολικῆς παραδόσεως, ὅθεν καὶ στεῤῥοὶ οἱ ἱστορικοὶ ἐξ ἴσου καὶ ὁμοταγῶς ἐμνημόνευον τῶν τεσσάρων θρόνων Ῥώμης, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω. δεύτερον, πῶς ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος ἀντέστη τῷ Ἰουβεναλίῳ καὶ ὁ ἔλεγχος αὐτοῦ οὐκ ἐγράφη ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς Συνόδου; τρίτον, ὁ Κύριλλος σπουδάζων καταβαλεῖν τὸν Νεστόριον καὶ τὴν αἵρεσιν αὐτοῦ, πῶς οὐκ ἔγραψε τοῖς πρώτοις καὶ μεγάλοις τῶν Μητροπολιτῶν, καὶ αὐτῷ τῷ Ἡγουμένῳ τῆς Παλαιστίνης Καισαρείας, τῷ Καισαρείας λέγω ἐκείνῳ, ᾧ τὸ Μητροπολιτικὸν ἀξίωμα καὶ τὰ πρεσβεῖα, καὶ τὸ χειροτονεῖν καὶ κρίνειν τὸν Ἱεροσολύμων δέδωκε, καὶ ἐβεβαίωσεν ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ ἐν τῷ παρόντι Κανόνι ὡς ῥαψῳδοῦσιν ὅ,τε συμπατριώτης τοῦ Διὸς καὶ οἱ φίλοι Καλβῖνοι; ἀλλ᾽ ἔγραψεν εἰς τὸν Ῥώμης καὶ Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, οὗ Κυρίλλου ἡ ἐπιστολὴ κεῖται ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς τρίτης Συνόδου, περὶ ἧς ἐπιστολῆς λέξομεν ἐκεῖ κατὰ πλάτος τὰ εἰκότα, ῥητέον ὅμως καὶ ἐνταῦθα τινά. λέγει τοίνυν ἐν αὐτῇ ὁ Κύριλλος τῷ Ἰουβεναλίῳ, καὶ ἀκονηθεῖσαν οἴκοθεν εἰς εὐσεβῆ ζῆλον τὴν σὴν θεοσέβειαν διαναστῆσαι διὰ τοῦ γράμματος, ὅπως ἂν ἐκ μιᾶς ψυχῆς καὶ συντόνου προθυμίας τὴν εἰς Χριστὸν ἀγάπην ζωσώμεθα, καὶ σώσωμεν λαοὺς κινδυνεύοντας. καὶ κατωτέρω, δεῖ δὲ ἡμᾶς ἀναγκαίως καὶ τῷ φιλοχρίστῳ Βασιλεῖ, καὶ ἅπασι τοῖς ἐν τέλει γράψαι καὶ συμβουλεῦσαι μὴ προτιμῆσαι τῆς εἰς Χριστὸν εὐσεβείας Ἄνθρωπον, ἀλλὰ χαρίσασθαι τῇ Οἰκουμένῃ τὸ βέβαιον πρὸς πίστιν ὀρθήν. καὶ σημείωσαι εἰ ἦν ὁ Ἰουβενάλιος Ἐπίσκοπος τοῦ Καισαρείας, πῶς οὐκ ἔγραψεν ὁ Κύριλλος τῷ Ἐξάρχῳ τῆς Ἐπαρχίας, ἀλλὰ τῷ ὑποκειμένῳ αὐτῷ Ἐπισκόπῳ; καὶ εἰ ἰσότιμον ἑαυτῷ ὁ Κύριλλος τὸν Ἰουβενάλιον διὰ τῆς ἐπιστολῆς ἀποδείκνυσι, πῶς ἐγίνωσκεν αὐτὸν τιμῆς ὀλίγης ἀντεχόμενον, καὶ οὐδὲ μιᾶς ἐξουσίας; καὶ εἰ ἐδέετο αὐτοῦ, ὃν τρόπον ἐδέετο καὶ τοῦ Ἀντιοχείας Ἰωάννου, πῶς ἐν τῇ Ἐφέσῳ ἤλεγξεν αὐτόν; ἔτι ἐν πάσαις ταῖς πράξεσι τῆς τρίτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὁ Ἰουβενάλιος ἐποίει τρία τινά, πρῶτον, εὐθὺς μετὰ τὸν Κύριλλον πάντων τῶν πατέρων τῆς Συνόδου προεκαθέζετο, καὶ εἰ πρῶτος αὐτὸς ἐζήτει τὸ Πατριαρχικὸν ἀξίωμα μὴ πρότερον αὐτὸ ἔχων, πῶς προεκαθέζετο μετὰ τὸν Κύριλλον πάσης τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τοσοῦτοι Μητροπολῖται καὶ ὁ Κύριλλος ἠνέχοντο; δεύτερον, ὁ Ἰουβενάλιος πρῶτος διελάλει καὶ μετὰ ταῦτα τί καὶ τί ἀναγνωσθῆναι καὶ τί λεχθῆναι, ὁ γὰρ Κύριλλος ὡς κρινόμενος σιωπὴν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦγε. τρίτον, ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς πρῶτος ὑπέγραφε πάσης τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου πλὴν τοῦ Ἀλεξανδρείας. καὶ εἰ μὴ ἦν κυρίως Πατριάρχης, πῶς πάλιν ἠνέχοντο καὶ ὁ Κύριλλος καὶ οἱ τοσοῦτοι Μητροπολῖται Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως; ἔτι ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει ἐλθόντων ἀπὸ Ῥώμης τῶν Λεγάτων τοῦ Κελεστίνου, πάλιν ὁ Ἰουβενάλιος μετὰ τὸν Κύριλλον, καὶ πρὸ πάσης τῆς Συνόδου διελάλει, καὶ τὰ ἀναγνωσθέντα γράμματα τοῦ Πάπα ὁ Ἰουβενάλιος εἶπε τεθῆναι ἐν τοῖς ὑπομνήμασι. καὶ Φίρμος ὁ Καισαρείας εὐφήμησεν ὅτι ὁ Πάπας ἔπεμψε γράμματα πρὸς τὸν Κύριλλον καὶ Ἰουβενάλιον καὶ τοὺς λοιποὺς τῆς Συνόδου Πατέρας. ἔτι ἐν τῇ τρίτῃ πράξει ἐῤῥέθη, Κελεστίνου Κυρίλλου καὶ Ἰουβεναλίου, καὶ πάλιν ὁ Ἰουβενάλιος προλογίζει, καὶ πρὸς τοὺς ἐλθόντας Λεγάτους τοῦ Πάπα διελάλησεν εἰπεῖν αὐτοὺς εἰ ἀρέσκει τὰ ὁρισθέντα ὑπὸ τῆς Συνόδου. ἔτι ἐν τῇ τετάρτῃ πράξει κληθέντες εἰς τὴν Σύνοδον τοῦ Ἀντιοχίας Ἰωάννου κριθῆναι μετὰ τοῦ Κυρίλλου καὶ τοῦ Ἐφέσου

διὰ τὸ καθαιρέσει αὐτὸν αὐτοὺς ὑποβαλεῖν, καὶ μὴ ἀπειθηκότα τῇ Συνόδῳ, ὁ Ἰουβενάλιος εἶπεν, ἐχρῆν μὲν Ἰωάννην τὸν εὐλαβέστατον Ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας ἐνθυμούμενον τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ταύτην, εὐθέως εἰς ἀπολογίαν τῶν ἐπαγομένων αὐτῷ δραμεῖν, καὶ τὸν ἀποστολικὸν θρόνον συνεδρεύοντα ἡμῖν τῆς μεγάλης Ῥώμης καὶ τῷ ἀποστολικῷ τῆς Ἱεροσολύμων ἁγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας ἀκοῦσαι καὶ τιμῆσαι, παρ᾽ ὧν μάλιστα αὐτὸν τὸν Ἀντιοχέων θρόνον ἐξ ἀποστολικῆς ἀκολουθίας καὶ παραδόσεως ἰθύνεσθαι, καὶ παρ᾽ αὐτῷ δικάζεσθαι. ἐνταῦθα σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ὁ Ἱεροσολύμων προκάθηται τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου, προδιαλαλεῖ πάντων τῶν ἀδελφῶν περὶ πάντων τῶν ἀναγκαίων, ἐξισάζει τὸν θρόνον τῆς Ἱερουσαλὴμ μετὰ τοῦ θρόνου Ῥώμης, λέγει μεγαλοφώνως ὅτι ἐξ ἀποστολικῆς παραδόσεως καὶ συνηθείας ὁ Ἱεροσολύμων κρίνει τὸν Ἀντιοχείας, ἐκ λοιπὸν τὸ μὴ εἶναι κυρίως Πατριάρχην τὸν Ἱεροσολύμων, καὶ τὸ τὸν Ἰουβενάλιον πρῶτον ἐν τῇ Ἐφέσῳ ἀντιποιηθῆναι τοῦ Πατριαρχικοῦ ἀξιώματος μέγα ψεῦδός ἐστιν. ἔτι ὁ Κλῆρος Κωνσταντινουπόλεως γράφων εἰς τὴν Σύνοδον λέγει, Κυρίλλῳ Ἰουβεναλίῳ καὶ Μέμνονι. καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὀρθόδοξοι Ἐπίσκοποι γράφοντες καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν Σύνοδον λέγουσι, τοῖς ἁγιωτάτοις καὶ θεοφιλεστάτοις Ἀρχιεπισκόποις καὶ πατράσι Κελεστίνῳ, Κυρίλλῳ, Ἰουβεναλίῳ. καὶ σημείωσαι ὅτι καὶ πάλιν ὁ Ἱεροσολύμων τάττεται μετὰ τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ προτάττεται πάσης τῆς Συνόδου, καὶ καλεῖται Ἀρχιεπίσκοπος ἐξ ἴσου τῷ Ῥώμης καὶ τῷ Ἀλεξανδρείας, καὶ πῶς ἦν Ἀρχιεπίσκοπος ὁ αὐτὸς, καὶ Ἐπίσκοπος ὑποκείμενος τῷ Καισαρείας ὁ αὐτός; πῶς μὴ ὢν τότε κυρίως Πατριάρχης εἶχε τὰ αὐτὰ προνόμια ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ μετὰ τῶν κυρίως Πατριαρχῶν; ψεῦδος ἄρα τὸ ἐν τῇ ἐν Ἐφέσῳ Συνόδῳ ἀντιποιηθῆναι τὸν Ἰουβενάλιον τοῦ Πατριαρχικοῦ ἀξιώματος, εἶχε γὰρ αὐτὸ ἐξ ἀποστολικῆς ἀκολουθίας καὶ παραδόσεως ἀρχαίας αὐτὸς καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ. ψεῦδος δὲ καὶ τὸ τὸν Κύριλλον αὐτῷ ἀντιστῆναι, πρῶτον, ὅτι πρὸ μὲν τῆς Συνόδου συνεβούλευεν αὐτῷ ἀδελφικῶς ἵνα ὡς ἀπὸ μιᾶς καρδίας σπουδάσῃ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας, ἐν δὲ τῇ Συνόδῳ εἶχεν αὐτὸν αὐτῷ ἰσότιμον, κατὰ τὴν τάξιν μὲν μετ᾽ αὐτὸν, κατὰ δὲ τὴν ἐξουσίαν αὐτῷ ἰσοδυναμοῦντα, μετὰ γοῦν τὴν Σύνοδον πότε αὐτῷ ἀντέστη; τῆς γὰρ Συνόδου ἐν τῇ Ἐφέσῳ οὔσης, καὶ τοῦ Κυρίλλου διωκομένου ἐν ταῖς ἀνάγκαις τοῦ ἀποστατικοῦ συνεδρίου, καὶ ἁπλῶς τῶν ἀντικειμένων τῇ εὐσεβείᾳ, ὁ Ἰουβενάλιος ἐπέμφθη εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ καὶ ἄλλων πατέρων ὑπὸ τῆς Συνόδου πρός τε τὸν Αὐτοκράτορα καὶ τοὺς ἐν τέλει, ὅτε καὶ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχην ἐχειροτόνησαν τὸν Μάξιμον. πότε οὖν ὁ Ἱεροσολύμων ἐζήτησε τὸ Πατριαρχικὸν ἀξίωμα παρὰ τῆς Συνόδου καὶ ἀντέστη αὐτῷ ὁ Κύριλλος; ψεῦδος ἄρα ἀναμφίβολόν ἐστι καὶ τοῦτο τὸ λογίδριον. Πρὸς δὲ τὴν τετάρτην, ῥητέον ὅτι ὁ Λέων οὕτως ἐσυκοφάντησε τὸν Ἱεροσολύμων ὡς καὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τί θαυμαστὸν εἴγε καθάπαξ ἠθέτησε καὶ ἠρνήσατο τὴν ἀπόφασιν τῆς δευτέρας Οἰκουμενικῆς περὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὴν κρίσιν καὶ τὴν βεβαίωσιν τῆς ἐν Χαλκηδόνι περὶ τοῦ αὐτοῦ; τί θαυμαστόν ἐστι φημὶ ἐκεῖνον τὸν Λέοντα τὸν καταφρονήσαντα δύο Οἰκουμενικῶν Συνόδων περὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ἀρνήσασθαι καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων τὰ πρεσβεῖα; τὸν γράψαντα καὶ πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Μάξιμον κατὰ τοῦ Ἰουβεναλίου, καὶ πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Μαρκιανὸν καὶ πρὸς τὴν Πουλχερίαν καὶ πρὸς τὸν Ἀνατόλιον κατὰ τῶν πρεσβείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως; ἔγραψαν δὲ καὶ οἱ Πάπαι ὁ Πελάγιός τε καὶ ὁ Διάλογος πρὸς πολλοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ πρὸς τὸν Ἰωάννην τὸν Νηστευτὴν, καὶ πρὸς Εὐλόγιον τὸν Ἀλεξανδρείας περὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ ὀνόματος, ἀλλ᾽ οὐδὲν ὠφελήθησαν, μόνοι γὰρ εἶπον, καὶ μόνοι ἃ εἶπον ἤκουσαν. ἐπῄνεσε τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ὁ Λέων περὶ τοῦ Ἰουβεναλίου, ὡς ἐπῄνεσεν αὐτὴν καὶ περὶ τοῦ Εὐτυχοῦς καὶ Κωνσταντινουπόλεως Φλαβιανοῦ, γράφων πρὸς αὐτὸν καὶ ἐπιμαζόμενος κεκαθικέναι ἑαυτὸν κριτὴν, ἀλλὰ ματαίως, Συνόδῳ γὰρ Οἰκουμενικῇ ἐπετράπη παρὰ τῶν Βασιλέων ἡ κρίσις, καὶ ἴδε βιβλίου τρίτου, κεφαλαίου δεκάτου ὀγδόου Παράγραφον ἔνατον, οὐδὲ Λέων ἔμενε μόνης τῆς Ἰταλίας Ἐπίσκοπος, ὡς ἔγραφεν ἑαυτὸν ὁ Λίβελλος πρὸς τοὺς Μακεδονιανούς. Εἰς ἐκεῖνο δὲ ὅπερ γράφει ὁ Λέων ὅτι ἔγραψεν αὐτῷ κατὰ τοῦ Ἰουβεναλίου ὁ Κύριλλος, καὶ πρὸς τούτοις ἐπιστολὴ εὑρίσκεται τοῦ Κυρίλλου πρὸς Γεννάδιον Ἀρχιμανδρίτην ἐν ᾗ λέγει ὅτι τὸν Αἰλιέων Ἐπίσκοπον οἱ ἐκκλησιαστικοὶ θεσμοὶ τῆς Παλαιστίνης Ἡγούμενον οὐκ ἴσασι, ῥητέον πρῶτον, ὅτι εἰ καὶ ἠρνήσατο εἶναι τὸν Ἱεροσολύμων τῆς Παλαιστίνης Ἡγούμενον, οὐκ ἐδυνήθη μέντοι εἰπεῖν αὐτὸν καὶ ὑποκείμενον τῷ Καισαρείας, ἢ χειροτονεῖσθαι ὑπὸ τοῦ Καισαρείας, καὶ γὰρ εἰ ἔλεγεν, ἐναντίως ἔλεγεν ἂν πᾶσι τοῖς ἀνωτέρω εἰρημένοις, καὶ τὸ ἰσότιμον εἶναι τὸν Ἰουβενάλιον αὐτῷ καὶ ἰσοδύναμον ἐν τῇ τρίτῃ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ διέλυσεν ἂν αὐτοῦ τὸ τοιοῦτον προσρηματίδιον. δεύτερον, ὁ Κύριλλος ἔγραψε πρὸς Δόμνον τὸν Ἀντιοχείας ὑπὲρ Ἀθανασίου Πέρρης, ἀλλ᾽ ἡ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος ἠθέτησε καθάπαξ τὴν ἐπιστολὴν, καὶ ἴδε ἐκεῖ τὸν τόπον πράξει δεκάτῃ τετάρτῃ. οὕτω λοιπὸν ὑποθετέον εἰ καὶ ἐν τῇ ἐν Ἐφέσῳ εἴρηκέ τι κατὰ τοῦ Ἱεροσολύμων, ἀλλ᾽ ἡ Σύνοδος παρεῖδε τοὺς λόγους αὐτοῦ, βεβαιώσασα τὰ ἀρχαῖα τοῦ Ἱεροσολύμων προνόμια. οὐδὲ ὁπωσδήποτε ἔγραψε πρὸς τὸν Λέοντα τὸ συμβὰν, οὐδὲ Λέων μὴ δυνάμενος ἀθετῆσαι τὸ γεγονὸς, ἐθρήνει τρόπῳ καυχήσεως γράφων πρὸς Μάξιμον τὸν Ἀντιοχείας καὶ λέγων,

λέγων, τοῦτό ἐστιν ἴδιον τῆς ἐμῆς ἀποφάσεως, ὅτι ὁπηνίκα ἀριθμός τις ἱερέων πλειόνων κυρώσῃ ἢ καὶ συναρπαγὴν μερικῶν ὅπερ ἐναντίον φανείη ἐν ταῖς ὑποθέσεσιν ἐκείνων τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτώ, τοῦτο πιπτέτω τῷ τῆς δικαιοσύνης στοχασμῷ, ταῦτα ὁ Λέων. ἀλλὰ ῥητέον πρὸς αὐτὸν κατὰ συναρπαγὴν ἡ Σύνοδος οὐκ ἐκύρωσεν, ἀλλὰ κατὰ τὰ ἀρχαῖα πρεσβεῖα. καὶ ἐναντίως τοῖς τριακοσίοις δέκα καὶ ὀκτὼ οὐκ ἐκύρωσεν, ἐπειδὴ ὡς ἐκεῖνοι ἔδωκαν τῷ Ῥώμης καὶ τῷ Ἀλεξανδρείας καὶ τῷ Ἀντιοχείας ἐν τῷ ἕκτῳ Κανόνι τὰ πρεσβεῖα, οὕτω δεδώκασι καὶ τῷ Ἱεροσολύμων τὰ αὐτὰ πρεσβεῖα ἐν τῷ παρόντι Κανόνι. τὸ δὲ εἰπεῖν αὐτὸν, πιπτέτω τῷ τῆς δικαιοσύνης στοχασμῷ, δοκεῖ ὅτι ἐζήτει γενέσθαι κριτής. ἀλλὰ ῥητέον ὅτι τὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων οὐ δέχονται στοχασμὸν, οὔτε κρίσιν, οὔτε ἀνάκρισιν, ἀλλὰ μένουσι πάντῃ καὶ πάντως ἀδιάφθορα καὶ ἀμετακίνητα. τρίτον, ὅτι πολλὰ μογησάντων, ἴσως κατὰ συναρπαγὴν, Λέοντος καὶ Κυρίλλου κατὰ τῶν πρεσβείων τοῦ Ἰουβεναλίου, Πρόκλος τοῖς πατροπαραδότοις δικαίοις προστεθεὶς, εἶχε τὸν Ἱεροσολύμων ἀσυμπλάκτως ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ. τέταρτον, ὁ ἅγιος Κύριλλος φανερόν ἐστιν ὅτι οὐκ ἐνόησέ ποτε ὑποκεῖσθαι τὸν Ἱεροσολύμων τῷ Καισαρείας, ἤθελε μέντοι τὸν Ἱεροσολύμων μὴ εἶναι Ἡγούμενον τῆς Παλαιστίνης, ἤγουν τῶν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ Μητροπολιτῶν. ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι ὥσπερ οἱ θεσμοὶ τῆς πρώτης Συνόδου ἐβεβαίωσαν τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐξουσίαν, οὕτως οἱ αὐτοὶ ἐβεβαίωσαν τῷ Ἱεροσολύμων τὴν ἀποστολικὴν ἐξουσίαν, ἐπομένως δὲ καὶ τὴν ἀξίαν, ὡς εἴρηται πολλάκις ἀνωτέρω. εἰ δὲ διισχυρίζονται λέγοντες, ἦν ὅτε ὁ Ἱεροσολύμων οὐκ ἐξουσίαζεν εἰς πᾶσαν τὴν Παλαιστίνην, ῥητέον οὕτως, ὥσπερ οἱ λοιποὶ Πατριάρχαι εἶχον τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀξίαν ἐν ὀλίγοις τόποις, μετὰ δὲ τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον κατ' ὀλίγον ἐξέτεινον αὐτὴν εἰς πλείονας Ἐπαρχίας, οὕτω προσεγένετο καὶ τῷ Ἱεροσολύμων. τίς δὲ ἦν ἡ αἰτία δι' ἧς ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος ἐφιλονείκει μετὰ τοῦ Ἱεροσολύμων, ῥητέον ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι ἐφ' ὅτε ἀντιφέρονται, καὶ ἴδε κατωτέρω τὰ περὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Ἰωάννου, Ἐπιφανίου Κύπρου καὶ Ἱερωνύμου βιβλίῳ τρίτῳ, κεφαλαίῳ ἐνάτῳ, Παραγράφῳ τρίτῳ. εἰς δὲ φησὶν ὁ Λέων, ὅτι δηλαδὴ ὁ Ἰουβενάλιος ἐτόλμησε τὰς ἀταξίας αὐτοῦ βεβαιῶσαι διά τινων πεπλασμένων γραφῶν, ῥητέον ὅτι καὶ τοῦτο πόρρω τῆς ἀληθείας ἐστὶ, καὶ γὰρ εἰ ἐβούλετο ὁ Ἰουβενάλιος γραφὰς προσενεγκεῖν ὑπὲρ τῶν πρεσβείων αὐτοῦ, οὐ πεπλασμένας τινὰς, ἀλλὰ τοὺς Κανόνας τούτους, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τῆς δευτέρας Οἰκουμενικῆς, καὶ τὰ πρακτικὰ τῶν δύο τούτων Συνόδων, καὶ τοὺς ἀνωτέρω διαληφθέντας μάρτυρας ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῶν Ἀποστόλων μέχρις αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ τῇ τελείᾳ Συνόδῳ τιμὴν καὶ ἐξουσίαν αὐτοῦ προσέφερον αὖ, ἢ καθ' ὑπόθεσιν φαίη αὖθις, τοῦ Κυρίλλου μαχομένου τοῖς πρεσβείοις τοῦ θρόνου τοῦ Ἱεροσολύμων Ἰουβεναλίου, ταῦτα τὰ ἀνωτέρω ὁ Ἰουβενάλιος προσήνεγκεν, ἅπερ γνοῦσα ἡ Σύνοδος, τοῦ μὲν Κυρίλλου τὴν μέμψιν συνέστειλε, τοῦ δὲ Ἰουβεναλίου τὰ δίκαια, ἤτοι τὰ πρεσβεῖα ἐπεκύρωσε. Πρὸς δὲ τὴν πέμπτην ῥητέον, αὔθαδες ἀντικρύς ἐστι τὸ πρὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου μὴ ἐσχηκέναι τὸν Ἱεροσολύμων οὔτε Ἐπαρχίαν οὔτε Διοίκησιν, καὶ γὰρ εἶχε· τοῦ δὲ Ἀντιοχείας καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἱεροσολύμων διαφερομένων περί τινων Ἐπαρχιῶν τῶν ἐν ταῖς Διοικήσεσιν αὐτῶν (καὶ γὰρ ἐν τῇ πρώτῃ Συνόδῳ κατὰ Γελάσιον ἦσαν Τοποτηρηταὶ ὁ Ἱεροσολύμων μετὰ τοῦ Καισαρείας Φοινίκης καὶ Ἀραβίας, ὥστε ἡ τοῦ Ἱεροσολύμων ἐξουσία ἐξαπλοῦται καὶ εἰς Φοινίκην καὶ Ἀραβίαν) ἐν δὲ τῇ πρώτῃ Συνόδῳ ἐν συμφώνου τὰς Ἐπαρχίας ταύτας διαμερισαμένων, ἡ Σύνοδος ἐβεβαίωσε τὴν συμφωνίαν αὐτῶν, οὐ μὴν δὲ τότε πρῶτον ἔλαβεν ὁ Ἱεροσολύμων Ἐπαρχίαν ἢ Διοίκησιν, καὶ γὰρ εἰ τοῦτο ἦν ἀληθὲς, πῶς οὐκ ἀντέστησαν τῷ Ἱεροσολύμων ὁ Αὐτοκράτωρ, οἱ Ἄρχοντες καὶ ἡ τοσαύτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος; ἔτι ἐν τῇ ἐν Ἐφέσῳ λῃστρικῇ Συνόδῳ τῇ συνελθούσῃ πρὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ὁ Ἰουβενάλιος εἶχε τὰ συνήθη πρεσβεῖα, ἤτοι ἐτέτακτο μετὰ τὸν Ἀλεξανδρείας, ὡς δείκνυται ἐν τῇ πρώτῃ πράξει τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, ὅθεν ὁ Ταράσιος ἐν τῇ ἑβδόμῃ Οἰκουμενικῇ Πατριάρχην Ἱεροσολύμων αὐτὸν εἶπε, καὶ ὅτι κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ Ἔξαρχος τῆς Συνόδου ἐγένετο, πράξει πρώτῃ. ἔτι ἐν τῷ τέλει τῆς αὐτῆς πράξεως, ἤτοι τῆς ἑβδόμης τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου λέγεται, ἀργούντων κατὰ κέλευσιν τοῦ θειοτάτου ἡμῶν δεσπότου πάντων τῶν πραγματικῶν καὶ τῶν ὅλως προιεθέντων τοῖς μέρεσι θείων γραμμάτων, καὶ τῶν περιεχομένων αὐτοῖς περὶ τῶν ταύτης ἐνεκεν τῆς ὑποθέσεως. καὶ σημείωσαι, εἰ πρὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου διαφερόμενοι ὁ Ἀντιοχείας καὶ ὁ Ἱεροσολύμων ἕως τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, ἐλάμβανον διάφορα γράμματα δικαιοῦντα ὁτὲ μὲν τὸ ἓν, ὁτὲ δὲ τὸ ἕτερον μέρος, πρόδηλον ὅτι ἐν τῇ ἐν Χαλκηδόνι ἐγένετο ἡ εἰρήνη, πρὸ γὰρ ταύτης ἦσαν πολλαὶ καὶ διὰ πολλῶν αἱ φιλονεικίαι, ὁ δὲ Ἱεροσολύμων πρὸ τῆς Συνόδου ταύτης εἶχεν Ἐπαρχίαν καὶ Διοίκησιν. ἀλλὰ καὶ τοῦτο, πρὸ τῆς ἀθροίσεως τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου ὁ Εὐτυχὴς κρινόμενος ὑπὸ Φλαβιανοῦ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπεκαλέσατο τὸν Ἱεροσολύμων καὶ τὴν τοῦ Ἱεροσολύμων Σύνοδον λόγῳ Ἐκκλήτου, καὶ ἴδε τοῦτο ἐν τῇ πρώτῃ πράξει τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, καὶ κατωτέρω βιβλίῳ τρίτῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ ὀγδόῳ, Παραγράφῳ πρώτῳ. πρὸς ἐκεῖνα δὲ ἅπερ ἐν τῇ αὐτῇ ἀντιθέσει προσφέρουσιν οἱ μαχόμενοι τοῖς Πατριαρχικοῖς πρεσβείοις ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου Κανόνος τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, καὶ ἀπὸ τοῦ θεσπίσματος Οὐαλεντιανοῦ καὶ Οὐάλεντος περὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ, καὶ τοῦ Μαρκιανοῦ περὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι, ῥητέον, εἰ δοίημεν ὅτι οὔποτε ἡ Ἱερουσαλὴμ

σαλὴμ ὑποκειμένη τῇ Καισαρείας, τὰ εἰρημένα παραδείγματα καὶ ὁ Κανὼν αὐ οἰκεῖά ἐσι, καὶ παράδειγμα εἶπαν ἡ Ἡράκλεια καὶ τὸ Βυζάντιον. γενομένου γὰρ τοῦ Βυζαντίου Πατριαρχείου, ἡ Ἡράκλεια ἔμεινεν ὑποκειμένη, καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἁπλῶς αὐθέντης τῆς Ἡρακλείας. τὸν αὐτὸν οὖν τρόπον καὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ τιμηθείσης εἰς Πατριαρχεῖον, ἡ Καισάρεια ἔμεινε μετὰ τοῦ οἰκείου ἀξιώματος, ὥστε εἶναι μὲν αὐτὴν Μητρόπολιν τῆς Παλαιστίνης, ὑποκειμένην δ' ὅμως τῷ Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων, καὶ δουλεύουσαν αὐτῷ ὡς ἡ Ἡράκλεια τῷ Κωνσταντινουπόλεως, εἰ καὶ ὡς εἴρηται μηδέποτε ἦν ἡ Ἱερουσαλὴμ ὑποκειμένη τῷ Καισαρείας, ἀλλ' ἡ Καισάρεια ἐξῆρχε τῆς Ἐπαρχίας, Μητροπολιτικὸν δίκαιον ἔχουσα, ἡ δὲ Ἱερουσαλὴμ Πατριαρχεῖον ἦν ἀνέκαθεν ἀπὸ συνηθείας, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ θρόνοι, καὶ ἐνήργει ἐν τῇ Διοικήσει τὰ εἰκότα, ἐξήπλωσε δὲ τὴν ἐξουσίαν μείζονα καὶ εἰς ἄλλας Ἐπαρχίας, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ Πατριαρχικοὶ θρόνοι. τοσαῦτα ἐν συντόμῳ καὶ περὶ τοῦ ἑβδόμου Κανόνος. ἴδε καὶ κατωτέρω βιβλίου τετάρτου, κεφαλαίου πρώτου Παράγραφον εἰκοστόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τῆς ὑποκρίσεως καὶ παλιμβολίας τῶν Ἀρειανῶν, καὶ ἐπιβουλῆς καὶ συκοφαντίας αὐτῶν κατὰ τῶν ἰσχυρῶς κηρυττόντων τὸ Ὁμοούσιον, οὗ εἰς ἀναίρεσιν διαφόρους πεποιήκασι Συνόδους.

Ἐπειδὴ πάντοτέ εἰσιν οἱ Αἱρετικοὶ ὑποκριταί, οἱ Ἀρειανοὶ ποικίλοι καὶ παλίμβολοι τὰς γνώμας ὡς οἱ Χαμαιλέοντες ἐν τοῖς χρώμασιν ὄντες διὰ τὸν φόβον τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, εἰς τὸ φανερὸν ἐδόκουν ὁμοφωνεῖν τῇ ἐν Νικαίᾳ Συνόδῳ, λανθανόντως ὅμως οὐκ ἔλιπον ἐπιμέλεσθαι ὧν ἐδύναντο εἰς ἀναίρεσιν τοῦ Ὁμοουσίου, καὶ τὸ πρῶτον αὐτῶν ἐπιχείρημα ἦν τοῦ καταβαλεῖν τοὺς τὸ Ὁμοούσιον ἰσχυρῶς κηρύττοντας καὶ ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἁγιότητι περιβοήτους, μὴ δυνάμενοι δὲ εὑρεῖν ἐν αὐτοῖς ἔγκλημα πίστεως ἐπάγον καθαίρεσιν, ἔπλαττον συκοφαντίας κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ παροτρύνοντος αὐτοὺς εἰς τὴν ἀσέβειαν πονηροῦ δαίμονος, καὶ δὴ ἐπομένως συμβέβηκε γενέσθαι πολλὰς καὶ διαφόρους Συνόδους, δι' ἄλλας μὲν ἐπίπλεον ὡς ἐδόκει αἰτίας, εἰς ἀναίρεσιν ὅμως ὅλως διόλου, ὡς εἴρηται, τοῦ Ὁμοουσίου, εἰ καὶ οὐδὲν ἴσχυσαν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β΄.

Περὶ τῆς διαβολικῆς μηχανῆς τοῦ Εὐσεβίου Νικομηδείας δι' ἧς καθῃρέθη ὁ ἅγιος Εὐστάθιος Ἀντιοχείας καὶ ἐξωρίσθη ἀδίκως ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Ὁ Νικομηδείας Εὐσέβιος πείθει τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον δοῦναι αὐτῷ ἄδειαν ἀπελθεῖν εἰς προσκύνησιν δῆθεν τοῦ νεωστὶ κτισθέντος διαβεβοημένου Ναοῦ τοῦ ἁγίου τάφου, ὡς Θεοδώρητος βιβλίῳ πρώτῳ, κεφαλαίῳ εἰκοστῷ πρώτῳ. καὶ δὴ ἀπελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαι λαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Παμφίλου Εὐσέβιον, τὸν Σκυθοπόλεως Πατρόφιλον, τὸν Λύδδης Ἀέτιον, τὸν Λαοδικείας Θεόδοτον καὶ ἄλλους ἀρειανόφρονας, οἵτινες εἰς Ἀντιόχειαν γενόμενοι, πείθουσί τινα γυναῖκα πόρνην, καὶ κατηγορεῖ τοῦ Ἐξάρχου τῆς πρώτης Συνόδου Ἀντιοχείας ἁγίου Εὐσταθίου, ὡς δῆθεν συγγινομένου αὐτῇ, καὶ οὕτως ἀμαρτύρως καθαιροῦσι τὸν μέγαν τῆς πίστεως πρόβολον. στάσεως δὲ γενομένης τοῦ τῆς Ἀντιοχείας λαοῦ διὰ τὸν Ποιμένα, κατηγοροῦσι τοῦ ἁγίου πρὸς τὸν Βασιλέα ὡς αἰτίου τῆς στάσεως. πιστεύσας δὲ τοῖς λόγοις αὐτῶν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ἐξορίζει τὸν δίκαιον εἰς τὸ Ἰλλυρικόν, ἢ κατὰ τὸν Ἱερώνυμον εἰς Τραϊανούπολιν τῆς Θρᾴκης, καὶ κατὰ τὸν Εὐάγελον εἰς Φιλιππούπολιν, καὶ ἀντιχειροτονεῖται Εὐλάλιός τις. τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι διὰ Κύρου Βερροίας Συρίας κατηγορήσαντος τοῦ ἁγίου ὡς σαβελλίζοντος ἐξεβλήθη, καθῃρέθη ὅμως ὁπωσδήποτε καὶ ἐξωρίσθη ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. Σωκράτης βιβλίῳ πρώτῳ, κεφαλαίῳ εἰκοστῷ τετάρτῳ, καὶ Θεοδώρητος λόγῳ πρώτῳ, κεφαλαίῳ εἰκοστῷ δευτέρῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γ΄.

Περὶ τῆς παραλόγου καθαιρέσεως ὑπὸ τῶν λῃστρικῶν Συνόδων τῶν Ἀρειανῶν τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου, καὶ τῆς ἐξορίας αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ τοῦ ἀτιμοτάτου θανάτου τοῦ δυσσεβοῦς Ἀρείου.

Ἐπειδὴ ἀπέθανεν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας Πάπας, μὴ παρόντος τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἐγένετο Ἀλεξανδρείας Θεωνᾶς τις τοὔνομα, οὗ τάχιστα τελευτήσαντος, ἦλθεν ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ὁ Ἀθανάσιος ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Συνόδου συναχθείσης μεγάλης κατὰ τὸν Ἐπιφάνιον Αἱρέσει ἑξηκοστῇ ὀγδόῃ ἐδόθη ὁ θρόνος κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου τῷ μεγάλῳ Ἀθανασίῳ, τῷ ἐν τῇ ἐν Νικαίᾳ Συνόδῳ εὐστόχως ἀντιλέξαντι, καὶ θεολογικῶς ἀποστομίσαντι τοὺς Ἀρειανούς. συνέβη δὲ τότε συνεργείᾳ τοῦ Νικομηδείας Εὐσεβίου διά τινος πρεσβυτέρου, καὶ οἰκείου Κωνσταντίας τῆς τοῦ Βασιλέως μὲν ἀδελφῆς, γυναικὸς δὲ Λικινίου ἀπατηθῆναι τὸν Βασιλέα ὑπὸ τοῦ Ἀρείου ὡς δῆθεν μὲν ἠδικημένου, ὄντος δὲ πιστοῦ. ὅθεν λαβὼν γράμματα, καὶ ἀπελθὼν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, οὐκ ἐδέχθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. φοβοῦνται τὴν προβίβασιν τοῦ Ἀθανασίου λοιπὸν οἱ Ἀρειανοί, καὶ πείθουσι τινὰς ὄργανα τοῦ Σατανᾶ τυγχάνοντας, καὶ κατηγοροῦσιν αὐτοῦ ὅτι δηλαδὴ τυραννεῖ τῆς Αἰγύπτου, καὶ τὸ χρυσίον ὃ συνάγει, δίδωσί τινι ἀποστασίαν κατὰ τοῦ Βασιλέως μελετῶντι. καλέσας ὅμως ὁ Βασιλεὺς τὸν ἅγιον πρὸς ἀπολογίαν, ἐδικαίωσεν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ. ἀλλ᾽ ἐκεῖνοι ἀγχινοοῦντες περὶ τὰ κακά, κατηγοροῦσι τοῦ ἁγίου διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων ὅτι ποτήριον ἅγιον συνέτριψε καὶ ἄλλα αἰσχύνης ἔργα πεποίηκε, καὶ οὕτω πείθουσι τὸν Βασιλέα καὶ συγκροτεῖ Σύνοδον εἰς Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης κατ᾽ αὐτοῦ, ὡς Θεοδώρητος βιβλίῳ πρώτῳ, κεφαλαίῳ εἰκοστῷ ὀγδόῳ. ὁ δὲ ἅγιος ἰδὼν τοὺς πρώτους τῆς Συνόδου Ἀρειανούς, ἢ καὶ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν μεγάλην ἔχθραν τοῦ Καισαρείας Εὐσεβίου οὐκ ἦλθεν εἰς τὴν Σύνοδον. παρέρχονται κατὰ τὸν Θεοδώρητον μῆνες τριάκοντα· καὶ ἀθροίζει ἑξήκοντα Ἐπισκόπων Σύνοδον ὁ Βασιλεὺς διὰ ἐγκαίνια καὶ θαῦμα τῆς νέας Ἱερουσαλὴμ καὶ τῶν λιθοκολλήτων καὶ ἄλλων ἀξιοτιμήτων κειμηλίων ἅπερ ἔδωκεν αὐτῇ, ὁρίζει δὲ τὴν Σύνοδον πρῶτον μεῖναι εἰς τὴν Τύρον, ἵνα θεωρήσῃ παρόντος καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Δαλματίου τὰ κατὰ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον, γράψας καὶ τῷ ἁγίῳ ὅτι εἰ μὴ ἀπέλθῃ πρὸς ἀπολογίαν, ἄξει αὐτὸν ἐκεῖσε καὶ μὴ βουλόμενον, ὡς ὁ αὐτὸς βιβλίῳ τῷ αὐτῷ, κεφαλαίῳ εἰκοστῷ ἐνάτῳ. ἔρχεται ὁ Ἀθανάσιος, καὶ εὑρίσκονται ψεῦσται ὁ Ἀρσένιος καὶ οἱ λοιποὶ κατήγοροι, λυττῶσιν ὅμως κατ᾽ αὐτοῦ οἱ κακοὶ κριταί, γόητα αὐτὸν ἀποκαλοῦντες, ὃν καὶ ἀπέκτειναν ἄν, εἰ μὴ ἐλύτρου αὐτὸν ὁ Δαλμάτιος. ἔφυγεν οὖν ὁ ἅγιος καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐποίησε τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἁγίου τάφου μετὰ τοῦ Ἱεροσολύμων Μαξιμωνᾶ νεύσει Θεοῦ, ἵνα μὴ ἐγκαινισθῇ ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν, κἀκεῖθεν ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. γράφει ὁ Βασιλεὺς καὶ μέμφεται τὴν Σύνοδον ὡς ἄδικον. ἡ Σύνοδος ὑπάγει εἰς Ἱεροσόλυμα διὰ τὰ ἐγκαίνια, γράφουσιν ἐκεῖ καθαίρεσιν τοῦ Ἀθανασίου, δικαιοῦσι τὸν Ἄρειον, καὶ πέμπουσιν αὐτὸν εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ὁ ὁμολογητὴς Μάξιμος Ἱεροσολύμων Πατριάρχης ὁ εἰς τὴν Τύρον μετὰ τοῦ ὁμολογητοῦ Παφνουτίου διαμεμψάμενος τοὺς κριτὰς τῆς ἀδικίας, μάλιστα ὁ σὺν αὐτοῖς Ποτάμων ὁ ὁμολογητὴς ὠνείδισε τὸν Εὐσέβιον ὡς καθήμενον καὶ κρίνοντα ὄρθιον ἱστάμενον τὸν μέγαν Ἀθανάσιον, ὥς φησιν Ἐπιφάνιος Αἱρέσει μελετιανῶν. ὁ Μάξιμος λοιπὸν ἔχων διὰ θαύματος τὸν Ἀθανάσιον ὡς ὁμόδοξον, ὑπογράφει εἰς τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ. ἀπῆλθεν ὁ Ἄρειος μετὰ συνοδικῶν γραμμάτων εἰς Αἴγυπτον, συνέπεμψε δὲ αὐτῷ ἡ ἀθέμιτος Σύνοδος Θέογνιν, Θεόδωρον, Νάρκισσον, Μάριν, Οὐρσάκιον καὶ Οὐάλεντα, οἵτινες ἐν Μαρεώτῃ συστήσαντες Σύνοδον, καὶ πλάσαντες κατήγορον τὸν ψευδέστατον Ἰσχύραν, κατέκριναν ἀπόντα τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον, ἔπειτα οἱ προκριτοὶ τῆς Συνόδου ἀπέρχονται εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ κατηγοροῦσι πολλὰ τοῦ Ἀθανασίου. ὁ δὲ Βασιλεὺς εἴτε δελεασθεὶς ὡς ὁ Δαβὶδ ὑπὸ τοῦ Σιβᾶ, εἴτε θαρρήσας εἰρήνην ταῖς Ἐκκλησίαις γενήσεσθαι, ἀπόντα τὸν Ἀθανάσιον πρὸς ὃν ἐμάχοντο οἱ πολλοὶ ἐξορίζει λοιπὸν εἰς Τρίβερην πόλιν Γαλλίας, ὡς Θεοδώρητος βιβλίῳ πρώτῳ, κεφαλαίῳ τριακοστῷ πρώτῳ, οὐκ ἀφῆκε μέντοι χειροτονηθῆναι ἕτερον Πάπαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. ἐγένοντο δὲ ταῦτα τῷ τριακοστῷ ἔτει τῆς Βασιλείας Κωνσταντίνου. σημειοῖ δὲ ὁ μέγας Ἀθανάσιος γράφων πρὸς Σεραπίωνα ὅτι μετὰ τὴν ἐξορίαν αὐτοῦ, ὁ Ἄρειος μὴ δεχθεὶς ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ μεσιτείᾳ τινῶν ὤφθη τῷ μεγάλῳ Κωνσταντίνῳ, καὶ ὠρκωμότει εἶναι ὀρθὸς καὶ οὐχ ὡς ἐσυκοφάντησεν αὐτὸν ὁ Ἀλέξανδρος. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ἀπέλυσεν αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, εἰπών, ἡ μὲν ὀρθή σου ἡ πίστις ἐστί, καλῶς ὤμοσας, εἰ δὲ ἀσεβὴς εἶ, ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ ὅρκου κρίναι τὰ κατὰ σέ. καὶ δὴ προστάττει τῷ Κωνσταντινουπόλεως Ἀλεξάνδρῳ ὁ Βασιλεὺς ἵνα τὸν Ἄρειον ἑαυτῷ ποιήσῃ συλλειτουργόν. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀντιτεινόμενος καὶ λέγων, μὴ εἶναι δίκαιον δεχθῆναι τὸν εἰσηγητὴν τῆς Αἱρέσεως, καὶ μὴ εἰσακουόμενος, κλαίων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου πρὸς ἑσπέραν, ἔλεγε πρὸς τὸν Θεόν, εἰ Ἄρειος αὔριον συνάγεται, ἀπόλυσόν με, καὶ λάβε τὴν ψυχήν μου, ὦ Κύριε μὴ συναπολέσῃς δίκαιον μετὰ ἀσεβοῦς. καὶ οὕτω τῇ Κυριακῇ ἑτοιμαζομένου τοῦ Ἀρείου συνιερουργῆσαι τῷ Πατριάρχῃ, ἀπερράγησαν τὰ ἔγκατα αὐτοῦ εἰς ἀφεδρῶνα ἀπελθόντος.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ΄.

Περὶ τῆς ἀνακλήσεως τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐκ παραγγελίας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου πρὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ αὖθις καθαιρέσεως τοῦ αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀθέσμου Συνόδου, τῆς τὸ Ὁμοούσιον ἀναιρεσάσης, καὶ περὶ τῶν διαφόρων θλίψεων αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ Ὁμοουσίου.

Παρήγγειλεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τοῖς τρισὶν υἱοῖς αὐτοῦ ἀνακαλέσασθαι ἀπὸ τῆς ἐξορίας τὸν μέγαν Ἀθανάσιον, οἵτινες κοιμηθέντος αὐτοῦ ἀνεκαλέσαντο αὐτὸν τῆς ἐξορίας, ἐν ᾗ ἦν ἐξόριστος ἔτη δώδεκα, ἢ δεκατέσσαρα ὥς φησιν Ἐπιφάνιος Αἱρέσει Μελιτιανῶν, καὶ δεδώκασιν αὐτῷ τὸν θρόνον, ὃν ὁ Κωνστάντιος εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ ἀπέστειλε, γράψας τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι τὸν ὃν εἶχε σκοπὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ περὶ τῆς ἀπὸ τῆς ἐξορίας ἀνακλήσεως τοῦ Ἀθανασίου αὐτὸς ἐτελείωσε, καὶ ἰδοὺ ἀνακαλεσάμενος αὐτὸν ἐκεῖθεν πέμπει αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ λοιπὸν προσδεξάσθωσαν αὐτὸν εὐλαβῶς. τί δὲ τὰ μετὰ ταῦτα; ἔκτισεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν εἰς Ἀντιόχειαν ὀκτάγωνον, ἐτελείωσε δὲ αὐτὴν ὁ Κωνστάντιος, ὅντινα Βασιλέα Κωνστάντιον παρόντα εἰς Ἀντιόχειαν τοῦ περσικοῦ ἕνεκεν πολέμου, καὶ βουληθέντα ἐγκαινίσαι αὐτὴν μετὰ πέντε ἔτη τῆς κοιμήσεως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὁ πολλάκις ἀνωτέρω ῥηθεὶς Βηρυτοῦ μὲν πρότερον, εἶτα Νικομηδείας, μετέπειτα δὲ Κωνσταντινουπόλεως Ἐπίσκοπος Εὐσέβιος συμπαρὼν τῷ Βασιλεῖ, ἀφορμῆς δραξάμενος, ὡς δῆθεν γενήσωνται μεγαλοπρεπῆ τὰ ἐγκαίνια, πείθει, καὶ ἤθροισε Σύνοδον ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐννενήκοντα Ἐπισκόπων (εἰ καὶ ὁ Θεοφάνης λέγει ἑκατονείκοσιν, ὁ δὲ Ἑρμείας βιβλίῳ τρίτῳ, κεφαλαίῳ πέμπτῳ ἐννενήκοντα ἑπτὰ) ἐν ἔτει τριακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ πρώτῳ τῷ σωτηρίῳ. ἡ ἐπίνοια ὅμως τοῦ Εὐσεβίου ἦν ἵνα ἀθροισθῇ Σύνοδος εἰς ἀνατροπὴν τοῦ Ὁμοουσίου, πλὴν οὐκ ἦν ἐκεῖ οὔτε ὁ Ῥώμης Ἰούλιος, οὔτε τις ἀπὸ τοῦ μέρους αὐτοῦ, οὔτε μὴν ὁ Ἱεροσολύμων Μάξιμος, ὅστις μάλιστα ἐξεπίτηδες ἔφυγε τὴν μιαρὰν ταύτην συναγωγήν. καὶ γὰρ μετεμέλετο σφοδρῶς ὑποκλαπεὶς καὶ γράψας εἰς τὴν καθαίρεσιν τοῦ Ἀθανασίου, ὡς ὁ Ἑρμείας βιβλίῳ τρίτῳ, κεφαλαίῳ ἕκτῳ φησί, λέγει γὰρ ὁ αὐτός, ὁ δὲ τὴν Ῥωμαίων Ἐκκλησίαν ἐπιτροπεύων, καὶ οἱ ἀνὰ τὴν Δύσιν ἱερεῖς ὕβριν οἰκείαν ταῦτα ἡγοῦντο, δηλονότι τὰ διωρισμένα ὑπὸ τῆς Συνόδου ταύτης, βιβλίῳ τῷ αὐτῷ, κεφαλαίῳ ἑβδόμῳ. ποιοῦσι τοίνυν ἔκθεσιν ἑτέρας πίστεως παρὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ, ἐν ᾗ ἀφαιροῦσι μὲν τὸ Ὁμοούσιον, σιωπῶσι δὲ τὸ ἐναντίον. εἶτα πάλιν ποιοῦσιν ἄλλην ἔκθεσιν, ἐν ᾗ ἐσιώπησαν μὲν τὸ Ὁμοούσιον, εἶπον δὲ τὸν Υἱὸν ἄτρεπτον καὶ ἀναλλοίωτον καὶ οὐσίας καὶ βουλῆς καὶ δυνάμεως καὶ δόξης ἀπαράλλακτον εἰκόνα, ὅπερ καὶ Ὁμοιούσιον, ἤτοι Ὁμοιοούσιον ὠνόμασαν. εἶχε δὲ σκοπὸν ἰδιαίτατον ἡ ἄθεος ἄθροισις διῶξαι ἀπὸ Ἀλεξανδρείας τὸν μέγαν Ἀθανάσιον, ὡς καὶ τὸν ἅγιον Εὐστάθιον ἐδίωξαν τῆς Ἀντιοχείας, ὅθεν συνέρραψαν αὐτῷ ἐγκλήματα, πρῶτον, ὅτι ἀπῆλθεν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐξορίαν χωρὶς κρίσεως καὶ γνώμης συνοδικῆς. δεύτερον, ὅτι εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἀλεξάνδρειαν συνέβησαν ἐξ αἰτίας αὐτοῦ μάχαι καὶ φόνοι. τρίτον, ὅτι καὶ πολλοὶ ἀπέθανον ἐν ἐκείνῃ τῇ εἰσελεύσει, καὶ δὴ καὶ πολλοὶ κακῶς ἔπαθον ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Ἀθανασίου. καὶ τέταρτον, ὅτι ἐν Τύρῳ ἦν προκαθῃρημένος. πεισθεὶς δὲ καὶ ὁ Κωνστάντιος ἔκλινεν εἰς τὴν γνώμην αὐτῶν, ὅθεν καὶ ἐκάθηραν αὐτόν. ἴδε τὰ τῆς Συνόδου ταύτης Σωκράτους βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίοις ἀπὸ τοῦ τρίτου ἕως τοῦ δεκάτου, καὶ τοῦ Ἑρμείου βιβλίῳ τρίτῳ. ἐξέθετο δὲ καὶ Κανόνας εἰκοσιπέντε, ἐν οἷς ἦσαν καί τινες βοηθοῦντες αὐτῇ εἰς ἃ ἐνήργει κατὰ τῶν τότε παρ᾽ αὐτῆς διωκομένων Πατέρων, ἐξ ὧν Κανόνων τινὰς ὁ Χρυσόστομος ἀπεδοκίμαζε μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἐξορίας ἐπάνοδον αὐτοῦ κρινόμενος τὸ δεύτερον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ Πάπας Ἰννοκέντιος ἐπελάβετο αὐτῶν ἐν τῇ πρὸς Κωνσταντινουπολίτας ὑπὲρ τοῦ Χρυσοστόμου ἐπιστολῇ αὐτοῦ. ἔστι δὲ πρώτη Σύνοδος τῶν κατὰ τοῦ Ὁμοουσίου, ἦν δὲ ταύτης τῆς Συνόδου ἀρχηγὸς ὁ ῥηθεὶς Εὐσέβιος, ὅθεν καὶ Εὐσεβιανοὶ ἐκλήθησαν οἱ ταύτης συμμύσται.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε΄.

Περὶ τῶν περὶ τὸν Εὐσέβιον τῶν καθελόντων τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον, καὶ διὰ τὸν φόβον τῆς τῶν ἁπανταχοῦ Ἐπισκόπων συμπνοίας μετὰ Ἀθανασίου ποιησαμένων τὸν Ῥώμης κριτὴν τῶν κατὰ Ἀθανασίου ἐν τῇ ἐν Τύρῳ Συνόδῳ ἐγκλημάτων, καὶ μὴ ἀπαντησάντων εἰς Ῥώμην ὡς συκοφαντῶν.

Οἱ περὶ Εὐσέβιον, ἤτοι οἱ τῆς Συνόδου ταύτης Ἐπίσκοποι διαπραξάμενοι μόνοι τὰ εἰρημένα ὡς εἴρηται, καὶ φοβούμενοι τὴν ἁπανταχοῦ ὀρθοδόξων Ἐπισκόπων τὴν σύμπνοιαν, ἀπέστειλαν εἰς Ῥώμην ᾗ ἐκοινώνουν τότε πᾶσαι αἱ ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι τὰ ὑπομνήματα δῆθεν τῶν τοῦ Ἀθανασίου ἐγκλημάτων, Θεοδώρητος βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ τετάρτῳ. μάλιστα ὁ Εὐσέβιος ἔγραψε τῷ Ἰουλίῳ γενέσθαι αὐτὸν κριτὴν τῶν ἐπὶ Ἀθανασίῳ δοξάντων ἐν Τύρῳ, Ἑρμείας βιβλίῳ τρίτῳ, κεφαλαίῳ ἕκτῳ. τὰ αὐτά φησι καὶ ὁ Σωκράτης, ὁ Εὐσέβιος ὅσα ἐβούλετο κατεργασάμενος, διεπρεσβεύετο πρὸς Ἰού-

λιον τὸν Ῥώμης Ἐπίσκοπον, αὐτὸν κελεύειν τὴν κατὰ Ἀθανάσιον γενέσθαι παρακαλῶν, καὶ πρὸς αὐτὸν καλεῖν τὴν δίκην, βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ ἐνδεκάτῳ. ὁ δὲ Ἀθανάσιος, καίτοι προέμαθε τὴν ἐπιβουλήν, λαβὼν τὰς κατ' αὐτοῦ συκοφαντίας τῶν Εὐσεβιανῶν, ἔπεμψε γὰρ ταύτας αὐτῷ ὁ Ἰούλιος δηλῶν ὅτι καὶ κελεύειν αὐτὸν αὐτοῦ οἱ τῆς Συνόδου πεποιήκασι, καὶ ἐκάλει αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ῥώμην. ὑπεχώρησεν Ἀλεξανδρείας, καὶ τὴν Ῥώμην εὐθὺς μετὰ τὴν κλῆσιν κατέλαβε, Θεοδώρητος βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ τετάρτῳ. οἱ δὲ περὶ Εὐσέβιον τὸ δρᾶμα, ἤτοι τὰ συντεθειμένα αὐτοῖς κατὰ τοῦ ἁγίου εἰδότες ψευδῆ, καὶ τὴν ἐν Ῥώμῃ Σύνοδον ὄντος Βασιλέως ὀρθοδόξου μὴ ἔχουσαν ἄρχοντας καὶ ῥαβδούχους καὶ τέως βίαν γνόντες, ὡς λέγει ὁ ἅγιος ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀπολογίᾳ, οὐκ ἀπῆλθον εἰς Ῥώμην, σκήψεις προβαλλόμενοι περσικὸν πόλεμον, καὶ ἄλλας φλυαρίας. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ϛʹ.

Περὶ ἐξώσεως ἀπὸ τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως Παύλου δι' Ἀρειανικῆς Συνόδου κελεύσει τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίου, καὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ Συνόδου ὑπὲρ Παύλου καὶ Ἀθανασίου. καὶ τῆς εἰς τοὺς θρόνους αὐτῶν ἀποκαταστάσεως κατὰ τὴν δόξαν τῆς Συνόδου, καὶ τῆς τοῦ Ἰουλίου Ῥώμης ἐπιστολῆς πρὸς τοὺς Εὐσεβιανούς.

Κοιμηθέντος τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἁγίου Ἀλεξάνδρου, χειροτονεῖται εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ ἅγιος Παῦλος. ὁ δὲ Κωνστάντιος ἐξ ἀποδημίας ἐλθὼν εἰς Βυζάντιον, καὶ Σύνοδον ἐξ ἐπιβουλῆς τῶν ἐχθρῶν τοῦ Παύλου Ἀρειανῶν καθίσας, τὸν μὲν Παῦλον τῆς Ἐκκλησίας ἀπεδίωξεν, Εὐσεβίῳ δὲ τῷ Νικομηδείας Ἐπισκόπῳ τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον δέδωκεν, Ἑρμείας βιβλίῳ τρίτῳ, κεφαλαίῳ τετάρτῳ. τελευτήσαντος δὲ τοῦ Εὐσεβίου μετὰ τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ Σύνοδον, οἱ ὀρθόδοξοι εἰσῆγον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὸν Παῦλον, οἱ δὲ Ἀρειανοὶ ἐχειροτόνησαν Κωνσταντινουπόλεως τὸν Μακεδόνιον. ὁ δὲ Βασιλεὺς εὑρισκόμενος εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ μαθὼν τὰς γινομένας περὶ τούτων ἐν Βυζαντίῳ συγχύσεις, ἔγραψεν Ἑρμογένει τῷ στρατηλάτῃ τῆς Θρᾴκης ἐλθεῖν εἰς Βυζάντιον καὶ διῶξαι τὸν Παῦλον, ἀλλ' ἐγένετο πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα ἀντιλογία καὶ ἀντίστασις τῶν ὀρθοδόξων, ὥστε ἀναιρεθῆναι αὐτόν. μαθὼν δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεύς, ἀπῆλθεν ὡς εἶχε τάχους εἰς Βυζάντιον καὶ ἐδίωξε τὸν Παῦλον, οὐκ ἀφῆκε μέντοι οὔτε τὸν Μακεδόνιον ἐνθρονισθῆναι, καὶ ταῦτα διαπραξάμενος, ἐπανέστρεψεν εἰς Ἀντιόχειαν. ἀπῆλθεν οὖν καὶ ὁ Παῦλος εἰς Ῥώμην, ἀκούσας εἶναι ἐκεῖ καὶ τὸν Ἀθανάσιον, ὃν καὶ εὗρεν ἐκεῖ· ἔτι τε καὶ Μάρκελλον Ἀγκύρας, Ἀσκληπᾶν Γάζης, Λούκιον Ἀδριανουπόλεως καὶ ἄλλους τοὺς καθαιρεθέντας ὑπὸ ταύτης τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου, Ἑρμείας βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ ἑβδόμῳ, καὶ Σωκράτης βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ τρίτῳ. καὶ λοιπὸν συνέρχεται Σύνοδος ἐν Ῥώμῃ ὡς ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος λέγει πεντήκοντα Ἐπισκόπων, ἥτις ὀρθόδοξος οὖσα, καὶ τοῖς ἀδικουμένοις ὀρθοδόξοις συμπάσχουσα, καὶ μάλιστα ἰδοῦσα καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον ὑπερτέλως ἀναπατουμένην ὑπὸ τῶν Εὐσεβιανῶν, ὡς ὁ Ἰούλιος γράφει καθαρῶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ, καὶ ἔχουσα καὶ τὸν Βασιλέα τῆς δύσεως σύμμαχον, καὶ ἐπὶ τούτοις ἔχουσα καὶ τὰς ἐπιστολὰς τῶν Εὐσεβιανῶν, ἐν αἷς ἐκάλουν τὸν Ἰούλιον κριτήν, ὄντος ἐκεῖ τοῦ Ἀθανασίου καὶ περιμένοντος ἓν καὶ ἥμισυ ἔτος τοὺς Εὐσεβιανοὺς ἐλθεῖν εἰς τὴν ἐν Ῥώμῃ Σύνοδον κατὰ τὴν αἴτησιν αὐτῶν καὶ μὴ ἐλθόντας, ἀλλὰ φανερῶς παραιτησαμένους τὴν εἰς Ῥώμην ἄφιξιν, πρῶτον μὲν ἐξήτασεν εἰ τὰ λεγόμενα κατὰ Ἀθανασίου εἰσὶν ἀληθῆ, εὗρεν ὅμως αὐτὰ δι' ὅλου ψευδῆ, μάλιστα μετὰ τὴν ἀναχώρησιν Ἀθανασίου συνῆλθε Σύνοδος εἰς Αἴγυπτον μεγάλη, ἦσαν γὰρ ἐν αὐτῇ Ἐπίσκοποι κατὰ μὲν τὴν ἐν Σαρδικῇ Σύνοδον ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτῆς ἐπιστολῇ ὀγδοήκοντα, κατὰ δὲ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀπολογίᾳ ἑκατόν, καὶ ἔγραψε τοῖς ἐγκρίτοις τῶν Ἐπισκόπων τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν οἷς καὶ εἰς Ἰούλιον Ῥώμης, καὶ εἰς τὴν ἐκεῖσε Ἐκκλησίαν ὑπεραπολογουμένη Ἀθανασίου ὡς ἀδικουμένου, Σωκράτης βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἑβδόμῳ, καὶ Ἑρμείας βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ ἐνάτῳ. εἶτα ἔκρινε καὶ ἔγραψεν ὁ Ἰούλιος πρὸς τοὺς Εὐσεβιανοὺς μεμφόμενος αὐτοῖς ὡς οὐκ ὀρθῶς βουλευσαμένοις περὶ τοὺς ἄνδρας, καὶ τὰς Ἐκκλησίας παράττουσι τῷ μὴ ἐμμένειν τοῖς ἐν Νικαίᾳ δόξασιν. ὀλίγους δὲ ἐκ πάντων εἰς ῥητὴν ἡμέραν παρεῖναι ἐκέλευσε διελέγξοντας δικαίαν ἐπ' αὐτοὺς γενομένην τὴν ψῆφον, ἢ τοῦ λοιποῦ μὴ ἀνέξεσθαι εἰ μὴ παύσαιντο νεωτερίζειν. ἔπεμψε δὲ τὴν ἐπιστολὴν δι' Ἐλπιδίου καὶ Φιλοξένου τῶν Πρεσβυτέρων, ἐπέδωκε δὲ καὶ ἑκάστῳ τὴν ἰδίαν Ἐκκλησίαν, ἤτοι Ἀθανασίῳ, Παύλῳ καὶ τοῖς λοιποῖς. ταῦτα Ἑρμείας βιβλίῳ τρίτῳ, κεφαλαίῳ ὀγδόῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ζʹ.

Περὶ τῆς κατ' εἰρωνείαν ἀποκρίσεως τῶν Εὐσεβιανῶν πρὸς τὸν Ῥώμης Ἰούλιον, καὶ καταφρονήσεως τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ, ἀποδιώξεώς τε τοῦ τε Ἀθανασίου καὶ Παύλου καὶ τῶν λοιπῶν ἀπὸ τῶν θρόνων αὐτῶν.

Οὐκ

Οὐκ ἔφθασε μαθεῖν ὁ Εὐσέβιος τὰ παρὰ Ἰουλίου περὶ Ἀθανασίου κριθέντα, λέγει ὁ Σωκράτης βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ δευτέρῳ. ἔλαβον δὲ τὴν ἐπιστολὴν οἱ περὶ αὐτὸν ζῶντες, οἳ καὶ χαλεπῶς ἤνεγκαν, καὶ συλλεγέντες ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἀντέγραψαν Ἰουλίῳ εὐφραδείᾳ κεκαλλωπισμένην τινὶ καὶ δικανικῶς συντεταγμένην ἐπιστολήν, εἰρωνείας τε οὐκ ὀλίγης ἀνάπλεων, καὶ ἀπειλῆς οὐκ ἀμοιροῦσαν δεινοτάτης. φέρειν μὲν πᾶσι φιλοτιμίαν τὴν Ῥωμαίων Ἐκκλησίαν ἐν τοῖς γράμμασιν ὡμολόγουν, ὡς Ἀποστόλων φροντιστήριον, καὶ εὐσεβείας μητρόπολιν ἐξ ἀρχῆς γεγενημένην, εἰ καὶ ἐκ τῆς Ἕω ἐνεδήμησαν ἐν αὐτῇ οἱ τοῦ δόγματος εἰσηγηταί. παρὰ τοῦτο δὲ τὰ δευτερεῖα φέρειν ἠξίουν ὅτι μὴ μεγέθει ἢ πλήθει Ἐκκλησίας πλεονεκτοῦσιν οἱ ἀρετῇ καὶ προαιρέσει νικῶντες. εἰς ἔγκλημά τε προσφέροντες Ἰουλίῳ τὸ κοινωνῆσαι τοῖς ἀμφὶ τὸν Ἀθανάσιον ἐχαλέπαινον ὡς ὑβρισμένης αὐτῶν τῆς Συνόδου, καὶ τῆς ἀποφάσεως ἀναιρεθείσης, καὶ τὸ γενόμενον ὡς ἄδικον καὶ ἐκκλησιαστικοῦ θεσμοῦ ἀπᾷδον διέβαλον, Ἑρμείας βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ ὀγδόῳ. τέλος πάντων καταφρονήσαντες τῶν γραμμάτων Ἰουλίου, ἐδίωξαν καὶ Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον, Ἀσκληπᾶν, Μάρκελλον καὶ Λούκιον. ἔγραφον δ' ἔτι τῷ Ἰουλίῳ ὅτι ἐὰν συμφωνήσῃ εἰς τὴν καθαίρεσιν ὧν ἐκάθηραν, καὶ εἰς τὴν χειροτονίαν ὧν ἐχειροτόνησαν, ἕξουσιν εἰρήνην, εἰ δὲ μή, γίνονται τὰ ἐναντία. οὐδὲ γὰρ ὅτε οἱ Δυτικοὶ Ναυάτον ἐκάθηραν οἱ Ἀνατολικοὶ ἐμέμψαντο.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Η΄.

Περὶ τῆς ταραχῆς καὶ φόνων ἐν μὲν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ διὰ συνεργείας τοῦ Ἀλεξανδρείας Γεωργίου κατὰ Ἀθανασίου, ἐν δὲ Κωνσταντινουπόλει διὰ τοῦ λαοῦ ὑπὲρ τοῦ Παύλου, καὶ περὶ τῶν εἰς Κώνσταντα τὸν Βασιλέα ἀπελθόντων τοῦ ἀποδοῦναι αὐτῷ λόγον περὶ τῆς καθαιρέσεως τῶν περὶ Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον, καὶ τῆς τῶν Εὐσεβιανῶν Συνόδου, ἣ τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς πολύστιχον ὀνομασθεῖσαν ἔπεμψεν εἰς Ἰταλίαν.

Ὅτε ἔμαθον οἱ περὶ τὸν Εὐσέβιον τὰ ἐν Ῥώμῃ κεκριμένα, ἐχειροτόνησαν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον τὸν Ἐμέσης Εὐσέβιον, ὃν σαβελλιανίζοντα λέγει ὁ Θεοφάνης, οὗ μὴ δεχθέντος ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, ἐχειροτόνησαν τὸν Γρηγόριον, εἰ καὶ ὁ Σωκράτης λέγει, ὅτι Εὐσεβίου τοῦ Ἐμέσης μὴ βουληθέντος γενέσθαι Ἀλεξανδρείας, ἐχειροτόνησαν τὸν Γρηγόριον, βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ. ἴδε καὶ Θεοδωρήτου λόγου δευτέρου κεφάλαιον τέταρτον. ἀπελθὼν δὲ ὁ Γρηγόριος εἰς Ἀλεξάνδρειαν μετὰ βασιλικῆς δυνάμεως, ὅσα πάνδεινα κακὰ ἐποίησεν ἐκεῖ, ὑπερέβη καὶ τὸν Ἀγρικόλαον, καὶ ἴδε τὴν δευτέραν ἀπολογίαν τοῦ Ἀθανασίου. σημειοῦ μετὰ τῶν ἄλλων χρονογράφων ὁ Ἑρμείας βιβλίῳ τρίτῳ, κεφαλαίῳ ἕκτῳ ὅτι τὸν Γρηγόριον μὴ δεξαμένων τῶν Ἀλεξανδρέων, οἱ περὶ Εὐσέβιον ἔπεμψαν αὐτοῖς Ἐπίσκοπον Γεώργιον τὸν Καππαδόκην. λοιπὸν ἐλθόντος ἀπὸ Ῥώμης τοῦ Ἀθανασίου, καὶ εἰσερχομένου εἰς Ἀλεξάνδρειαν, λέγει ὁ Σωκράτης ὅτι ὁ Γεώργιος προεξένησε ταραχὰς καὶ φόνους ἀνθρώπων. οἱ δὲ Εὐσεβιανοὶ ἔλεγον εἶναι αἰτίαν τῶν τοιούτων τὸν ἅγιον, καὶ ηὔξανον τὰ ἐγκλήματα. τὰ τοιαῦτα ἱστορεῖ καὶ ὁ Αἱρετικὸς Σαβῖνος, ἀλλὰ συκοφαντικῶς καὶ λίαν ψευδῶς, βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ πέμπτῳ. ἐπανῆλθον οὖν ὁ Ἀθανάσιος εἰς Ῥώμην, καὶ δὴ καὶ ὁ Παῦλος, ὃς ἦν ἐξόριστος εἰς Θεσσαλονίκην ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ἐπάρχου. ὁ γὰρ Βασιλεὺς ἔγραψεν ὕστερον τῷ Φιλίππῳ δοῦναι τὸν θρόνον Μακεδονίῳ, τὸν δὲ Παῦλον ἐξορίσαι, ἔνθα καὶ μάχης γινομένης ἀνὰ μέσον τῶν ὀρθοδόξων καὶ τῶν Ἀρειανῶν, σφάττονται ἄνθρωποι τρεῖς χιλιάδες καὶ ἑκατὸν πεντήκοντα, Σωκράτης βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἕκτῳ. ἀπῆλθον οὖν ὡς εἴρηται καὶ ὁ Παῦλος εἰς Ῥώμην, ἔνθα εὗρε καὶ τοὺς περὶ Ἀθανάσιον. ἐπεὶ δὲ Ἰούλιος ἔγραψε δεύτερον εἰς τοὺς Εὐσεβιανοὺς μέλιτος γλυκύτερα ῥήματα ῥέουσαν ἐπιστολήν, ἀπολογούμενος εἰς ἅπερ αὐτῷ ἐνεκάλουν, καὶ ἐσήμαινε ἔλεγε πολλὰ ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων πατέρων, καὶ τοῖς αὐτοῦ γράμμασι κατώρθου οὐδέν, δῆλα πεποίηκε ταῦτα τῷ Βασιλεῖ τῆς Δύσεως Κώνσταντι, ὅστις δυσωπήσει αὐτοῦ Ἰουλίου ἔγραψε τῷ ἀδελφῷ (τῷ Βασιλεῖ τῆς Ἀνατολῆς Κωνσταντίῳ) καὶ ἐζήτει πέμψαι τινὰς πρὸς ἀπολογίαν τῆς καθαιρέσεως Παύλου καὶ Ἀθανασίου, καὶ τῶν λοιπῶν. καὶ ἀποστέλλονται Νάρκισσος Κίλιξ, Θεόδωρος Περίνθου, Μάρης Χαλκηδόνος καὶ Μάρκος Ἀρεθούσης, Ἑρμείας βιβλίῳ τρίτῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ ὀγδόῳ. τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Σωκράτης φησίν, ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑσπερίων μαθὼν τὰ κατὰ Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον, ἔπεμψε γράμματα Κωνσταντίῳ ζητῶν τρεῖς Ἐπισκόπους τὸν λόγον ἀποδώσοντας τῆς καθαιρέσεως τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἔπεμψε, βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ ὀγδόῳ. λέγουσιν οὖν οἱ αὐτοί, ὅτι οὗτοι οἱ τέσσαρες παραγινόμενοι εἰς Ἰταλίαν, διϊσχυρίζοντο, καὶ τὸν Βασιλέα πείθειν ἐπειρῶντο δικαίαν εἶναι τῆς Ἀνατολικῆς Συνόδου τὴν κρίσιν, διέβαλον δὲ τῷ Κώνσταντι καὶ Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον. ἀπαιτούμενοι δὲ τὸ πῶς ἔχουσι περὶ τὴν πίστιν, τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ πίστιν κρύψαντες, ἑτέραν ἔκθεσιν πίστεως χωρὶς τοῦ Ὁμοουσίου ποιήσαντες, δεδώκασι τῷ Κώνσταντι, ἀλλ' οὐδὲν ὠφελήθησαν. ἔμεινεν οὖν ἡ ἔρις ἔτη τρία, εἶτα ἐποίησαν οἱ αὐτοὶ ἄλλην Σύνοδον, καὶ πέμπουσι τὴν

ἔκθεσιν

ἔκθεσιν αὐτῆς εἰς Ἰταλίαν μετὰ Εὐδοξίου Γερμανικείας καὶ Μακεδονίου Μοψουεστίας. ἡ δὲ ἔκθεσις ὠνομάσθη πολύστιχος. ἀφαιρεῖται δὲ καὶ ἐν αὐτῇ τὸ Ὁμοούσιον. οἱ δὲ Δυτικοὶ μεθ' ὧν συννοοῦνται Θρᾶκες, Μακεδόνες, Ἑλλαδικοί, Δάκες, Παννόνιοι καὶ Ἰλλύριοι (πλὴν Οὐρσακίου Σιγγιδόνος, Οὐάλεντος Μυρσῶν, Φωτεινοῦ Σιρμίου καὶ Αὐξεντίου Μεδιολάνων καὶ ἑτέρων τινῶν ὀλιγίστων) σοφώτατα ἔλεγον, ἀρκεῖ ἡ ἐν Νικαίᾳ βεβαιωθεῖσα πίστις καὶ ἄλλης οὐ χρεία, Σωκράτης βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἐνάτῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Θ'.

Περὶ κηρύξεως Συνόδου ἐν Σαρδοῖ προσταγῇ τῶν Ῥώμης καὶ Κωνσταντινουπόλεως Βασιλέων Κώνσταντος καὶ Κωνσταντίου ἕνεκεν Ἀθανασίου, Παύλου καὶ τῶν λοιπῶν, καὶ τῶν τῆς πίστεως δογμάτων.

Ἀπελθόντες οἱ πατέρες εἰς Ῥώμην οὐδὲν ὠφελήθησαν τοῦ λοιποῦ οὔτε ἀπὸ τοῦ Ῥώμης Ἰουλίου οὔτε ἀπὸ τῶν ἐν Ῥώμῃ Συνόδων, ἐπειδὴ οἱ Ἀνατολικοὶ εἰς οὐδὲν αὐτοὺς ἐλογίζοντο, μάλιστα ὡς εἴρηται οἱ ἀποσταλέντες ἐκεῖσε εἰς Βασιλέα τὰς ἀπολογίας ἐποίουν καὶ οὐκ εἰς Ἰούλιον ἢ τὴν σύνοδον τῆς ἐν Ῥώμῃ Ἐκκλησίας. ὁ Βασιλεὺς Κώνστας ὅμως γνοὺς τὸ δίκαιον, ἔγραφε τῷ ἀδελφῷ ἐπιπόνως δοῦναι τοὺς θρόνους τοῖς ᾐρημένοις, ἀλλ' οὔτε αὐτὸς εἰσηκούετο. τέλος δὲ πάντων ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς ᾔτει τὸν ἀδελφὸν ὥστε τοὺς περὶ Ἀθανάσιον λαβεῖν τοὺς θρόνους αὐτῶν, καὶ γράφων ἤνυεν οὐδὲν οὐδὲ αὐτὸς ἀντιπραττόντων τῶν τῆς ἐναντίας Αἱρέσεως, οἱ περὶ Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον προσιόντες αὐτῷ, Σύνοδον ἐζήτουν εἰς ἐπικυρείαν τῶν ὀρθῶν δογμάτων ὡς ἐπιβουλευθέντων. ὅθεν ἔδοξε γνώμῃ τῶν Βασιλέων τοὺς ἐφ' ἑκατέροις ἐρχομένους Ἐπισκόπους εἰς ῥητὴν ἡμέραν καταλαβεῖν τὴν πόλιν σαρδῶ, Ἑρμείας βιβλίῳ τρίτῳ, κεφαλαίῳ ἑνδεκάτῳ. καὶ ὁ Σωκράτης φησί, Σύνοδον ἄλλην προσκαλοῦσι γενέσθαι οἱ περὶ Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον, ὥστε καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς καὶ τὰ περὶ πίστεως ἐν Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ λαβεῖν. κηρύττεται οὖν αὖθις Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ὡς ἐπὶ Σαρδικὴν γνώμῃ τῶν δύο Βασιλέων, βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ εἰκοστῷ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ι'.

Περὶ παπιστῶν σπουδαζόντων δεῖξαι ἐκ τοῦ ἀπελθεῖν Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον καὶ τοὺς λοιποὺς πατέρας εἰς Ῥώμην, καὶ ἐκ τοῦ τὸν Ἰούλιον ἀποδοῦναι τοὺς θρόνους αὐτῶν καὶ γράψαι ὑπὲρ αὐτῶν τοῖς Ἀνατολικοῖς ἔχειν τὸν Ῥώμης Ἔκκλητον ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, καὶ περὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ φλυαρεδίου τούτου τῶν παπιστῶν διὰ μαρτυριῶν καὶ ἀποδείξεων ἁγίων πατέρων καὶ Συνόδων τῶν τὰ αὐτὰ καὶ πλείω κατὰ καιροὺς ἐνεργησάντων.

Οἱ παπισταὶ ὅμως ἐκ τούτων, ἤγουν ἐκ τοῦ ἀπελθεῖν τοὺς ἁγίους τὸν Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον καὶ τοὺς λοιποὺς πατέρας εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ τὸν Ἰούλιον δεδωκέναι αὐτοῖς τοὺς θρόνους αὐτῶν καὶ γράψαι ὑπὲρ αὐτῶν εἰς τοὺς Ἀνατολικοὺς σπουδάζουσι δεῖξαι ὅτι ἔχει ὁ Ἐπίσκοπος Ῥώμης Ἔκκλητον ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι εἰ καὶ ἐκ τῶν ἀνωτέρω κεφαλαίων φανερὸν ὅτι ὁ Ῥώμης ἐνήργει διὰ τοῦ Βασιλέως τῆς Δύσεως Κώνσταντος καὶ ἐβοήθει τῷ δικαίῳ καὶ οὐκ ἐξ αὐτοῦ μόνου, δηλονότι ὡς οὐκ ἀπὸ δυναστείας ἢ ἐξουσίας τοῦ θρόνου τῆς Ῥώμης, ὅμως λέγομεν ὅτι ὅταν κατεπείγῃ ἀναγκαία ἐκκλησιαστικὴ χρεία, οὐ γράφουσι μόνον οἱ μεγάλοι Ἐπίσκοποι εἰς τοὺς μεγάλους ἢ καὶ εἰς τοὺς μικροὺς Ἐπισκόπους, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐλάχιστοι εἰς τοὺς μεγίστους, ὅπου καὶ Μητροπολῖται οὐχ ὡς Πατριάρχαι, ἀλλ' ὡς Ἀπόστολοι ἔγραψαν εἰς ὑπερορίους Ἐκκλησίας καὶ ἔθνη καὶ λαούς, οὐ διὰ φιλαρχίαν, ἀλλὰ διὰ ἐκκλησιαστικὴν οἰκοδομὴν κατὰ Παῦλον. καὶ ἀρκεῖ εἰς μαρτυρίαν τέσσαρά τινα, πρῶτον, ὅτι εἰς τὸν Σαμοσατέα πολλοὶ ἔγραψαν ἐλέγχοντες τὴν Αἵρεσιν, καὶ δὴ καὶ ἐκάθηραν αὐτὸν ἄνευ εἰδήσεως ἢ γνώμης ἢ βουλῆς τοῦ Ῥώμης. εἶτα εἰς τὸν Κναφέα ὅτε ἐπενόησε τὴν προσθήκην εἰς τὸ Τρισάγιον τὴν, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, οὐ μόνον Πατριάρχαι, ἀλλὰ καὶ Ἐπίσκοποι ἔγραψαν καὶ ἀνεθεμάτισαν αὐτόν, ὡς καὶ τὸν Σευῆρον ἐκάθηραν μόνοι δύο Ἐπίσκοποι Κοσμᾶς καὶ Σευηριανός, καὶ ἴδε κατωτέρω βιβλίον τέταρτον. ἔτι καὶ εἰς Νεστόριον καὶ τοὺς λοιποὺς Αἱρετικοὺς Πατριάρχας ἔγραψαν οὐ μόνον οἱ τῶν μεγάλων θρόνων Ἐπίσκοποι, ἀλλὰ καὶ οἱ τῶν μικρῶν, ὡς Ἀκάκιος Βερροίας καὶ ἄλλοι. ἔπειτα ὁ Ῥώμης Ἀδριανὸς κατὰ Φωτίου ἐν Ῥώμῃ φερόμενος ἔλεγεν εἰς τὴν τότε Σύνοδον ὅτι διὰ τὴν Αἵρεσιν ἔξεστι ταῖς ἐλάττοσιν Ἐπισκόποις κατεξανίστασθαι τῶν μειζόνων. καὶ εἰ τοῦτο ποιοῦσιν οἱ μικροὶ Ἐπίσκοποι εἰς ἀναγκαῖον καιρόν, πόσῳ μᾶλλον ἦν δίκαιον ἵνα γράφῃ ἐναντία τινῶν κακοτρόπων εἰς τὴν Ἀνατολὴν μεθ' οἵου τρόπου ἐδύνατο αὖ ὁ Ῥώμης Ἰούλιος, Πατριάρχης ὢν ὅλης τῆς Δύσεως, καὶ ἔχων συνεργοὺς

τόν τε Βασιλέα τῆς Δύσεως καὶ τοὺς ἐγκρίτους τῶν Ἀνατολικῶν Ἀρχιερέων; δεύτερον, ὅτι τὰ τῆς Ἐκκλησίας οὐ νοεῖται μόνῳ τῷ λόγῳ τῆς ἀξιώσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνάγκης, ὅθεν οἱ Πατέρες μέλη ὄντες τῆς Ἐκκλησίας συμπάσχουσιν ἀλλήλοις, καθὼς καὶ ὁ Ἰούλιος λέγει εἰς τὴν ἐπιστολήν, καὶ ἐνεργοῦσι καὶ γράφουσιν ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης καὶ ὑπερεσίας, ποτὲ μὲν διδασκαλικῶς μόνον, ποτὲ δὲ καὶ ἐλεγκτικῶς, πολλάκις δὲ καὶ κατακριτικῶς, καὶ μόνοι, καὶ μετὰ πολλῶν, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν τοιούτων γραμμάτων καὶ ἐπιτιμήσεων οὐδεὶς Ἐπίσκοπος ἔλαβεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καθόλου ἀξίωμα, ὅθεν οὐδὲ ὁ Ῥώμης ἢ ἔλαβεν, ἢ δύναται λαβεῖν, καὶ λάβε παράδειγμα ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἱερωνύμου καὶ ἄλλων. ὁ Πολύκαρπος Σμύρνης ἔγραψε πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολὴν πάνυ θαυμαστήν, ἥτις καὶ ἐπὶ Ἱερωνύμου ἀνεγινώσκετο εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπ᾽ Ἐκκλησίας, Εὐσέβιος βιβλίῳ τετάρτῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ τετάρτῳ. καὶ Κλήμης ὁ Ῥώμης ἔγραψεν εἰς Κόρινθον, ἀλλὰ καὶ ὁ Κορίνθου Διονύσιος ἐπὶ Ἀντωνίου Βήρου ἔγραψεν ἐπιστολὰς ὡς Ἀπόστολος εἰς Λακεδαιμονίους δύο, εἰς Ἀθηναίους τρεῖς, εἰς Νικομήδειαν τέσσαρας, εἰς Κρήτην πέντε, εἰς Ἄμαστριν καὶ εἰς ἄλλας Ἐκκλησίας τῆς μαύρης θαλάσσης ἕξ, εἰς Κνωσσιανοὺς καὶ Πινυτὸν τὸν Ἐπίσκοπον αὐτῶν, ὅστις καὶ δευτέραν ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ Διονυσίου ἐζήτει περιέχουσαν οὐ γάλα, ἀλλὰ στερεὰν τροφήν. ἔτι δὲ ἔγραψε καὶ εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ εἰς Σωτῆρα Ἐπίσκοπον Ῥωμαίων ὀκτώ, πρὸς γυναῖκα εὐλαβῆ Χρυσοφόραν. Βίκτωρ Ἐπίσκοπος Ῥώμης περὶ τοῦ Πάσχα εἰς πολλὰ ἔθνη ἔγραψεν ἐπιστολάς, ἀλλὰ καὶ ὁ Εἰρηναῖος Ἐπίσκοπος Λουγδούνων ἔγραψε καὶ ἐπετίμησε τὸν Ῥώμης Βίκτορα διότι ἀφώρισε τινὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀσίας, καὶ παραινεῖ αὐτὸν ἵνα μὴ σχίζῃ εὐκόλως τὴν ἑνότητα τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ διδάσκει ὁ Ἐπίσκοπος τὸν Πάπαν, καὶ δὴ καὶ ἐπιτιμᾷ. ὁ Ἱεροσολύμων Ἀλέξανδρος ἔγραψεν εἰς τοὺς Ἀντιοχεῖς διὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ Ἀντιοχείας Ἀσκληπιάδου, καὶ ἔπεμψε τὴν ἐπιστολὴν μετὰ Κλήμεντος τοῦ Στρωματέως. ὁ αὐτὸς ἔγραψεν εἰς τὴν Αἴγυπτον εἰς τοὺς Ἀντινοΐτας ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως. Σεραπίων τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει Κομόδου χειροτονηθεὶς Ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, γράφει πρὸς Καρῖνον καὶ Πόντιον, καὶ πρὸς Ῥωσσοὺς καὶ Κίλικας. Θεόφιλος Ἐπίσκοπος Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης ἔγραψε συνοδικὴν ἐπιστολὴν ἀξιόλογον περὶ τοῦ Πάσχα εἰς διαφόρους Ἐπαρχίας. Βακχύλος Ἐπίσκοπος Κορίνθου ἀπὸ προσώπου τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἀχαΐας βίβλον διοριστικὴν περὶ τοῦ Πάσχα συνέταξε. Πολυκράτης Ἐπίσκοπος Ἐφέσου ἔγραψε συνοδικῶς μετὰ τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἀσίας κατὰ Βίκτορος Ῥώμης, καὶ μάλιστα λέγει, ὅτι αἱ τῆς Ἀσίας Ἐκκλησίαι ἔχουσιν αὐθεντίαν τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου καὶ Φιλίππου ἑνὸς τῶν δώδεκα καὶ ἄλλων, καὶ ἰδὲ βιβλίου πρώτου κεφάλαιον ἑνδέκατον. ὁ Ῥώμης Κορνήλιος ἔγραψεν εἰς τὸν Ἀντιοχείας Φαβιανὸν διὰ τὴν εἰς τὴν Ῥώμην κατὰ Ναυάτου σύνοδον, ἀλλὰ καὶ Κυπριανὸς Καρθαγένης γράφων ἤλεγξε καὶ ἀντιώθη τῷ Στεφάνῳ Ῥώμης διὰ τὸ βάπτισμα, καὶ ὕστερον ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος ἔλεγεν εἰς τὸ τρίτον βιβλίον περὶ τοῦ βαπτίσματος, ὅτι ἐδύνατο ὁ Κυπριανὸς ἀντιλέγειν τῷ Ῥώμης, ἐπειδὴ τὸ πρόβλημα οὐκ ἦν διωρισμένον ὑπὸ Οἰκουμενικῆς συνόδου. Διονύσιος Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ἔγραψεν ἐξουσιαστικῶς καὶ μεγαλοφρόνως εἰς τὸν Σαμοσατέα Παῦλον, καὶ εἰς τὸν Ἀντιοχείας Φαβιανὸν περὶ μετανοίας, καὶ εἰς Κορνήλιον καὶ Ξύστον τὸν μετὰ Στέφανον, καὶ Διονύσιον τὸν μετὰ Ξύστον Ῥώμης Ἐπισκόπους, καὶ εἰς Ναυᾶτον τὸν Αἱρετικόν, καὶ εἰς Διονύσιον καὶ Φιλήμονα Ἱερεῖς Ῥώμης, καὶ εἰς Λαοδικεῖς, καὶ εἰς Κόνωνα, ἀγωνιζόμενος ἀποστολικῶς κατὰ Ναυάτου, καὶ τοῦ Σαμοσατέως Παύλου. ἔτι ἔγραψεν ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν εἰς διαφόρους παροικίας καὶ διάφορα ἔθνη, καὶ ἰδὲ ἀνωτέρω βιβλίου πρώτου κεφάλαιον δέκατον πέμπτον. ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τοῦ Σαμοσατέως σύνοδος ἔγραψε διὰ Μαλχίωνος εἰς τὸν Ἀλεξανδρείας Διονύσιον καὶ Ῥώμης Μάξιμον, καὶ εἰς πᾶσαν τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς. ὁ μέγας Ἀντώνιος ὁ μοναχὸς ἔγραψε πρὸς Ἀρσενοΐτας καὶ ἄλλους διαφόρους. ὁ Ἐμεσηνὸς Εὐσέβιος ἔγραψε πρὸς Γαλάτας ἐπὶ Κωνσταντίνου. ὁ Ἱεροσολύμων Μάξιμος εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὑπὲρ Ἀθανασίου, καὶ αὐτὸς Ἀθανάσιος εἰς πολλούς, καὶ Βασίλειος καὶ Εὐστάθιος καὶ ἄλλοι εἰς τὸν Δάμασον Ῥώμης καὶ τοὺς δυτικοὺς Ἐπισκόπους καὶ εἰς ἄλλους πολλούς. ὁ Ἱεροσολύμων Ἕρμων ἔστειλεν εἰς διάφορα ἔθνη κήρυκας Ἐπισκόπους, καὶ δὴ καὶ εἰς Σκυθίαν καὶ εἰς Χερσῶνα. ὁ Χρυσόστομος ἔγραψε τῷ Ἀντιοχείας περὶ τῶν εἰς τὰ Σαμόσατα Αἱρετικῶν, καὶ πέμπει κήρυκας παρ᾽ ἐνορίαν εἰς Λίβανον καὶ Φοινίκην. ὁ Θεολόγος μέμφεται τὸν Δάμασον διὰ τὴν καθαίρεσιν Οὐϊτελίου, γράφων εἰς Κληδόνιον. ὁ Ἀθανάσιος ἐδίδαξε τοὺς δυτικοὺς τὸ περὶ ὑποστάσεως καὶ οὐσίας. ὁ Βασίλειος παρακινεῖ τὸν Ἀθανάσιον παῦσαι τὰ σκάνδαλα τῶν σχιζομένων Ἐπισκόπων Ἀντιοχείας. ὁ μέγας Ἐπιφάνιος περὶ ἐκείνων οἳ ἔλεγον ὅτι ἡ Θεοτόκος μετὰ τὸ γεννῆσαι ὡμίλησε γάμῳ, οἵτινες καὶ Ἀντιδικομαριανῖται καλοῦνται, ἔγραψεν ἐπιστολὴν εἰς Ἀραβίαν ὡς ὁ αὐτὸς λέγει Αἱρέσει ἑβδομηκοστῇ ὀγδόῃ. Ἀλέξανδρος Θεσσαλονίκης ἔγραψεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐλέγχων τοὺς Ἀρειανούς, ὡς Ἀθανάσιος ἐπιστολῇ τοῖς τὸν μονήρη βίον διάγουσιν. ὁ Θεοδόσιος ὁ μικρὸς συμβιβάζει τὸν Ἀντιοχείας Ἰωάννην μετὰ τοῦ μακαρίου Κυρίλλου. ὁ μέγας Ἀθανάσιος τὸν Φρουμέντιον Ἰνδῶν Ἀρχιερέα ἐχειροτόνησεν. ὁ στυλίτης Δανιὴλ ἐλέγχει τὸν Βασιλίσκον Αὐτοκράτορα κατὰ πρόσωπον καὶ ὁ μοναχὸς Ὀλύμπιος. ὁ Θεοδόσιος καὶ Σάββας τὸν Ἀναστάσιον. ὁ μέγας Μάξιμος δοκιμάζει τὰ συνοδικὰ τοῦ Μαρτίνου Πάπα Ῥώμης.

Ῥώμης. ὁ Θεόδωρος καὶ Πλάτων οἱ Στουδῖται αὐθίσανται καὶ Βασιλεῦσι καὶ Πατριάρχαις. ὁ μέγας Ἰωαννίκιος διδάσκει τὸν Κωνσαντινουπόλεως Μεθόδιον περὶ τῶν χειροτονηθέντων ὑπὸ τῶν Εἰκονομάχων. ὁ Γεννάδιος Κωνσαντινουπόλεως πρῶτον, καὶ ὕστερον ὁ Ταράσιος γράφουσιν ἐγκυκλίους ἐπιστολὰς καὶ πέμπουσιν αὐτὰς ἰδίως εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Πάπα Ῥώμης περὶ Ἐπισκόπων, οὓς ἐχειροτόνουν εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ ἀργυρίων. ὁ Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος ἔτι Πρεσβύτερος ὢν μάχεται εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν μετὰ τοῦ Κύρου Ἀλεξανδρείας περὶ τῶν δύο τοῦ Χριστοῦ ἐνεργειῶν, καὶ Πατριάρχης γενόμενος, διὰ τῆς ἰδίας Συνόδου ἀναθεματίζει πρῶτος καὶ τοῦ Βασιλέως τὴν Αἵρεσιν φερόμενος κατὰ τοῦ Κωνσαντινουπόλεως, καὶ τοῦ Ῥώμης καὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας. ὁ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης Ἀκάκιος ὁ μονόφθαλμος ἐκάθηρε τὸν Κωνσαντινουπόλεως Μακεδόνιον καὶ ἀντεστήξε τὸν Εὐδόξιον, καὶ τὸ δὴ μέγιστον, ὡς μαρτυρεῖ αὐτὸς ὁ ἅγιος Ἱερώνυμος, ἐξέβαλε τὸν Ῥώμης Λιβέριον καὶ ἐχειροτόνησαν ἀντ' ἐκείνου Πάπαν Ῥώμης τὸν Φίληκα, ἀλλ' ἔμειναν ἡ Καισάρεια Καισάρεια καὶ ἡ Ῥώμη Ῥώμη, ἐπειδὴ μήτε ἀπὸ τῶν ἐνεργειῶν τῶν Ἐπισκόπων· μήτε ἀπὸ ἄλλης δυνάμεως, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν Κανόνων ἔχουσιν οἱ θρόνοι τὴν τιμήν. ἰδὲ καὶ κατωτέρω βιβλίου πέμπτου, κεφαλαίου ἑνδεκάτου Παράγραφον τεσσαρακοστὸν δεύτερον. τρίτον, ὅτι διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης καθαιρεῖται τοῦ Ῥώμης ἡ μοναρχία καὶ οὐ συνίσταται, πρῶτον, ὅτι οἱ Ἀνατολικοὶ ἔγραφον τῷ Ἰουλίῳ, καθὼς ὅτε ὁ Πάπας ἔκρινε καὶ ἐκάθηρε τὸν Ναυάτον μετὰ τῆς Δυτικῆς Συνόδου καὶ οἱ Ἀνατολικοὶ Ἐπίσκοποι ἐσιώπων, οὕτω καὶ νῦν τῶν Ἀνατολικῶν κρινόντων τὰς ὑποθέσεις τῶν Ἀνατολικῶν Ἐπισκόπων ὁ Πάπας ἡσυχαζέτω. καὶ ποῦ λοιπὸν ἡ μοναρχία τοῦ Ῥώμης; δεύτερον, ἔγραψαν αὐτῷ οἱ Ἀνατολικοὶ ὅτι ἴση ἐστὶν ἡ τιμὴ τῶν Ἐπισκόπων, καὶ ἀπὸ τοῦ μεγαλείου τῶν πόλεων Ἐπίσκοπος Ἐπισκόπου οὐ προτιμᾶται κατ' ἐξουσίαν, ὅθεν οὐδὲ ὁ Πάπας κατ' ἐξουσίαν προτιμᾶται διὰ τὸ εἶναι Ἐπίσκοπον τῆς Ῥώμης. ὁ δὲ Ἰούλιος οὐκ ἀντέγραψεν ὅτι ἡ Ῥώμη ἔχει πρωτεῖον, ἢ ἀπὸ τῆς γραφῆς ἢ ἀπὸ τοῦ Πέτρου, ἢ ἐκ συνηθείας· ἢ κατὰ παράδοσιν, ἀλλ' ἐδέχθη τὴν γνώμην καὶ ἀντέγραψεν ὅτι ἐξουσιαστικῶς Ἐπίσκοπος Ἐπισκόπου οὐ διαφέρει διὰ τὸ μέγεθος τῶν πόλεων, καὶ κατέκρινε τὸν Γρηγόριον τὸν εἰς ἀνθρωπίνην κενοδοξίαν ἐμπεσόντα καὶ ἀφέντα τὴν μικρὰν αὐτοῦ Ἐπισκοπὴν καὶ ἁρπάσαντα τὴν Ἀλεξάνδρειαν. τρίτον, ὅτι ὄντος ἑνὸς σώματος τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, καὶ δυναμένων τῶν Δυτικῶν ἀνακρίνειν τοὺς Ἀνατολικούς, καθὼς καὶ τῶν Ἀνατολικῶν, κρίνειν δηλαδὴ τοὺς Δυτικούς, ὡς συνέβη περὶ τοῦ Πάσχα, ὁ Ἰούλιος οὐ λέγει ἐγὼ κρίνω, ἐγώ εἰμι κατὰ Πέτρον βικάριος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ λίαν εὐσεβῶς ἀποκρίνεται, εἰπών, εἰ καὶ μόνος ἔγραψα ὑμῖν, ἀλλ' αὕτη ἡ γνώμη οὐκ ἔστιν ἐμοῦ μόνου, ἀλλὰ καὶ τῶν Ἐπισκόπων τῶν εὑρισκομένων ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ τοῖς λοιποῖς μέρεσι τούτοις. καὶ ἐν πολλοῖς τόποις τῆς ἐπιστολῆς τὴν Σύνοδον προβάλλει κριτὴν καὶ οὐχ ἑαυτόν, καὶ ἀνάγνωθι αὐτὴν ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀπολογίᾳ τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου, ὥστε οὐ μόνος ὁ Πάπας διορίζει, ἀλλ' αὐτὸς καὶ ἡ Σύνοδος. ἀλλὰ μήτε ἐκ τούτου ἀξίωμα μοναρχίας συνάγεται, ἐπειδὴ ὡς ἔκριναν ὁ Πάπας καὶ ἡ Σύνοδος αὐτοῦ ἐν τῇ Ῥώμῃ τὸν Νεστόριον, οὕτω συνοδικῶς τὸν αὐτὸν ἔκρινεν ὁ Κύριλλος εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὁμοίως ἔκρινε καὶ ἐκάθηρεν ὁ Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος τὴν Αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου καὶ ἐκεῖνον ἐκάθηρεν, ἀλλὰ δὴ καὶ Ἰωάννης καὶ Θεόδωρος οἱ Ἐπίσκοποι Ῥώμης πρῶτον συνοδικῶς καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Πάπας Μαρτῖνος πάλιν συνοδικῶς ἤτοι μετὰ ἑκατὸν πέντε Ἐπισκόπων καὶ ὕστερον ὁ Ἀγάθων τοὺς Μονοθελήτας ἔκριναν ἐν τῇ Ῥώμῃ μετὰ Συνόδου ἑκατὸν εἰκοσιπέντε Ἐπισκόπων, καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος κατέκρινε συνοδικῶς τὴν αὐτὴν Αἵρεσιν εἰς Ἱερουσαλὴμ πρὸ τοῦ Ἰωάννου καὶ Θεοδώρου, καὶ ὁ Μηνᾶς εἰς Βυζάντιον καὶ ὁ Ἰωάννης Ἱεροσολύμων εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ ὁ Τύρου Ἐπιφάνιος ἔκριναν καὶ κατέκριναν τὴν Αἵρεσιν Σευήρου καὶ τοὺς περὶ αὐτόν, καὶ πρὸ αὐτῶν ὁ Κωνσαντινουπόλεως Ἰωάννης ὁ Καππάδοξ, καὶ ἐπὶ τούτοις, ἔκριναν ὁ Ῥώμης Λέων καὶ ὁ Κωνσαντινουπόλεως Φλαβιανὸς τὸν Εὐτυχῆ, καὶ ἡ τετάρτη, τρίτη καὶ ἕκτη αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι οὐ μόνον τὰ τοῦ Σωφρονίου καὶ Κυρίλλου συνοδικά, ἀλλὰ καὶ τὰ Κελεστίνου καὶ Λέοντος καὶ Ἀγάθωνος ἔκριναν ὡς καὶ τὰ Μηνᾶ καὶ Ἰωάννου καὶ Ἐπιφανίου Τύρου ἐβεβαίωσεν ἡ πέμπτη, ὥστε αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι εἰσὶ τὸ ἔσχατον κριτήριον τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ἀλλ' οὐχ ἡ ῥωμαϊκὴ Σύνοδος, καὶ λοιπὸν μήτε μόνος ὁ Πάπας. τέταρτον, οὐ λέγει ὁ Ἰούλιος ὅτι οὕτως ἔδοξε τῇ ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ, ἢ ἡ Ἐκκλησία ἐστὶ τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ἢ ἄλλο τι προνόμιον τῆς νῦν τυραννίδος τοῦ Πάπα, ἀλλ' ἀποκρίνεται ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἀποδείκνυσι τὸν Γρηγόριον παράνομον, ὅτε μὴ προβιβασθέντα Ἀλεξανδρείας ὑπὸ τῆς αἰτήσεως τῶν Πρεσβυτέρων· ἢ τῶν Ἐπισκόπων, ἢ τῶν λαῶν Ἀλεξανδρείας, ἀλλὰ χειροτονηθέντα εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ σταλέντα εἰς Ἀλεξάνδρειαν οὐ μετὰ ἐκκλησιαστικῶν, ἀλλὰ μετὰ στρατιωτῶν, ὅπερ παράνομον, ἔδει γὰρ τὸν μέλλοντα γενέσθαι Ἀλεξανδρείας εἶναι ἄνθρωπον τῆς αὐτῆς τῶν Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας, καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἱερατείου καὶ τοῦ Κλήρου ἵνα μὴ παραλύωνται οἱ τῶν Ἀποστόλων Κανόνες. πέμπτον, οὐκ εἶπεν ὅτι ἔπρεπεν ἐρωτῆσαι τὸν Πάπαν, καὶ οὕτω καθαιρέσει ὑποβαλεῖν τὸν Ἀθανάσιον, ἢ προβαλεῖν τὸν Γρηγόριον, ἀλλ' ὅτι ἔπρεπε τοὺς Ἀνατολικοὺς τοιαῦτα ἐνεργοῦντας γράψαι καὶ εἰς τοὺς Δυτικοὺς ἵνα ὁρισθῇ παρὰ πάντων τὸ δίκαιον, ἐπειδὴ οἱ πάσχοντες ἦσαν Ἐπίσκοποι τῶν Ἐκκλησιῶν ἐκείνων, ὧν μόνοι οἱ Ἀπόστολοι γεγόνασι καθηγηταί. ἕκτον, ἀρνεῖται ὁ Ἰούλιος ὅτι ἔγραψε μόνος αὐτὸς

τὴν

τὴν εἰς αὐτοὺς ἐπιστολήν, καὶ λέγει γεγραφέναι αὐτὴν προτροπῇ τῆς ἐν Ῥώμῃ Συνόδου, φησὶ γάρ· εἰ καὶ μόνος ἔγραψα, ἀλλ' οὐκ ἐμοῦ μόνου ἐστὶν αὕτη ἡ γνώμη, ἀλλὰ πάντων τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ τῶν ἐν τούτοις τοῖς μέρεσιν Ἐπισκόπων, ὅθεν καὶ ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος εἰς τὴν δευτέραν ἀπολογίαν γράφων περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, οὐ λέγει οὕτως ὥρισεν ὁ Ῥώμης Ἰούλιος, ἀλλ' οὕτως ἔγραψεν ἡ ἐν Ῥώμῃ Σύνοδος διὰ Ἰουλίου, καὶ προτιμᾷ τὴν Τοπικὴν Σύνοδον τοῦ Πάπα Ἰουλίου, εἰπών, ἐπειδὴ οἱ περὶ Εὐσέβιον ἠθέτουν Ἰούλιον καὶ τὴν ἐν Ῥώμῃ Σύνοδον καὶ ἐτάραττον τὰς Ἐκκλησίας, μαθόντες οἱ θεοφιλέστατοι Βασιλεῖς Κωνστάντιος καὶ Κώνστας ἐκέλευσαν τοὺς ἀπὸ Δύσεως καὶ τῆς Ἀνατολῆς Ἐπισκόπους συνελθεῖν εἰς τὴν πόλιν σαρδῶ. ἀλλὰ δὴ καὶ ἡ ἐν Σαρδικῇ σύνοδος ἐπιστολῇ πρὸς Ἀλεξανδρεῖς λέγει περὶ τῶν Ἀνατολικῶν ἐξηγουμένη, οὐκ ἠθέλησαν εἰς τὴν Σύνοδον πάντων τῶν ἁγίων Ἐπισκόπων ἀπαντῆσαι, ἐκ δὲ τούτου φανερὰ καὶ δικαία καθέστηκεν ἡ κρίσις τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συνεπισκόπου ἡμῶν Ἰουλίου, οὐ γὰρ ἀσκέπτως βεβούλευται, ἀλλὰ μετὰ ἐπιμελείας ὥρισεν, ἔχει γὰρ Ἐπισκόπους ὀγδοήκοντα ἀληθεῖς μάρτυρας. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν, ὅτι ὁ Ἰούλιος ἔκρινε μετὰ Συνόδου, ἔχων μάρτυρας τῆς ἁγίας ζωῆς τοῦ Ἀθανασίου ὀγδοήκοντα Ἐπισκόπους, οἵτινες συγκροτήσαντες Σύνοδον ἐν Αἰγύπτῳ, ἔγραψαν ταῖς ἁπανταχοῦ προεστῶσι τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῷ Ἰουλίῳ περὶ αὐτοῦ, οἱ δὲ Εὐσεβιανοὶ εἰς οὐδὲν αὐτὴν ἐλογίσαντο, ὅθεν ἀναγκαίως ἐγένετο ἡ παροῦσα Οἰκουμενική. καὶ σημείωσαι τὸ, ὁ Πάπας βεβούλευται, ὥστε οὐκ ἔχει τὴν γνῶσιν ἀπὸ τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Χριστοῦ ἁπλῶς ὁ Ῥώμης ὅταν καλῶς λαλῇ, ἀλλὰ διὰ βουλῆς καὶ ἐξετάσεως καὶ γνώμης συνοδικῆς, ὃ καὶ παντὶ Πατριάρχῃ ἴδιον. ἐκ τούτων οὖν δείκνυται παντελὴς κατάλυσις τῆς παπικῆς μοναρχίας καὶ οὐ σύστασις. ἃ δὲ λέγει εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιστολὴν ὁ Ἰούλιος τοῖς Εὐσεβιανοῖς, ἢ ἠγνοεῖτε ὅτι τοῦτο ἔθος ἦν πρότερον γράφεσθαι ἡμῖν, καὶ οὕτως ἔνθεν ὁρίζεσθαι τὰ δίκαια. ῥητέον ὅτι ἔθος λέγει ἦν οὐ Κανών, ὥστε ἔθος τὸ πρωτεῖον τοῦ Πάπα καὶ οὐκ ἀπὸ τῆς γραφῆς ἢ τοῦ Πέτρου ὡς Βικαρίου Χριστοῦ. εἶτα δικαζομένων τῶν Ἐπισκόπων Τύρου καὶ Βηρυτοῦ, ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατόλιος ἤθροισε Σύνοδον καὶ κατέκρινε τὸν Τύρου, καταγνωσθείσης δὲ τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου ἔλεγε συνήθεια ἄνωθεν κεκράτηκε τοὺς ἐνδημοῦντας τῇ μεγαλωνύμῳ πόλει ἁγιωτάτους Ἐπισκόπους ἡνίκα καιρὸς καλέσῃ ἀνακυπτόντων τινῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων συνεῖναι καὶ διατυποῦν ἕκαστα καὶ ἀποκρίσεως ἀξιοῦν τοὺς δεομένους, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐ μόνον ἀδίκως ἀλλὰ καὶ παρ' ἐνορίας ἔκρινεν, οὐκ ὠφελήθη ἀπὸ τῆς συνηθείας ἣν προεβάλετο ἐπικρατῆσαι ἐν Βυζαντίῳ· οὕτω καὶ Ἰούλιος ζητήσας ἵνα κρίνῃ μόνος ἐκεῖνο ὅπερ ἔπρεπε κρῖναι τὴν καθόλου κοινότητα, οὐκ ἐδυνήθη ὠφελῆσαι οὐδέν, ἀδίκως τὸ ἔθος εἰπών, καὶ γὰρ οὐκ ἦν δίκαιον εἰπεῖν, πρῶτον γράφεσθαι ἡμῖν, ἀλλὰ τὸ δίκαιον ἦν εἰπεῖν, ἵνα γράψητε καὶ πρὸς ἡμᾶς· ὁ γὰρ Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος οὐκ ἔγραψε πρῶτον καὶ εἰς μόνον τὸν Ῥώμης, ἀλλ' ἔγραψεν ἑβδομήκοντα ἐπιστολὰς εἰς πάντας τοὺς ἐγκρίτους τῶν Ἐπισκόπων, καὶ ἡ ἔναγχος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπὲρ Ἀθανασίου Σύνοδος οὐκ εἰς μόνον οὐ πρῶτον τὸν ῥώμης ἔγραψεν, ἀλλ' ὡς λέγει ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀπολογίᾳ, καὶ Σωκράτης βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἑβδόμῳ ἔγραψεν εἰς τοὺς ἐγκρίτους τῶν Ἐπισκόπων καὶ εἰς τὸν Ἐπίσκοπον Ῥώμης. ὅθεν ὁ μέγας Κύριλλος γράφων κατὰ Νεστορίου τῷ μακαρίῳ Πάπᾳ Κελεστίνῳ, ὥσπερ ὑπεξηγούμενος τὸν μακάριον Ἰούλιον, οὐκ εἶπε τὰ μακρὰ ἔθη πείθουσι πρότερον γράψαι ὑμῖν, ἀλλ' ὅτι τὰ μακρὰ τῶν Ἐκκλησιῶν ἔθη πείθουσιν ἀνακοινοῦσθαι τῇ σῇ ὁσιότητι, καὶ ἰδὲ τὸν τόπον βιβλίῳ τρίτῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ πέμπτῳ, Παραγράφῳ δεκάτῳ ἐνάτῳ. καὶ εἰ καὶ ἀναγκαζόμενος οὕτως ἔγραψεν ὁ Ἰούλιος, ἀλλὰ καὶ Κύριλλος ἀνάγκης μεγίστης κατεπειγούσης ἔγραψε πρὸς Κελεστῖνον, ἀλλ' οὐκ ἐπήδησεν ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα. ὅτι δὲ ὁ Ἰούλιος ἀναγκαζόμενος ἔγραψε καὶ οὐκ εἶχε σκοπὸν περὶ μοναρχίας τοῦ Ῥώμης φανερόν ἐστιν ἐκ τῶν εἰρημένων, καὶ ἔτι γραψάντων αὐτῷ τῶν Ἀνατολικῶν ὅτι ἀσάλευτον ἔχει τὴν ἰσχὺν τὴν ἰδίαν ἑκάστη Σύνοδος, οὐκ ἀπεκρίθη ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ Πάπας τῆς Συνόδου, ἢ ὅτι ὁ πρῶτος θρόνος οὐ κρίνεται ὡς ἔγραψεν ὁ Πάπας Ἰωάννης πρὸς Βασίλειον τὸν Μακεδόνα, ἀλλ' εἶπεν ὅτι μείζων ἐστὶν ἡ Σύνοδος ἡ ἐν Νικαίᾳ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, καὶ ἀπὸ τῆς καθολικῆς ἀθετεῖ τὴν μερικὴν καὶ οὐκ ἀπὸ τῆς ἰδίας ἰσχύος. κατέστρεψε τοίνυν καὶ τὸ παρὸν τῶν παπιστῶν φλυαρίδιον.

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ ΙΑ'.

Ἀνθυποφορὰ παπιστῶν, τὸ μὴ δεῖν παρὰ γνώμην τοῦ ῥώμης τὰς Ἐκκλησίας κανονίζειν, καὶ τὰ Σωκράτους καὶ Ἑρμείου ῥητὰ περὶ Ἰουλίου τῶν περὶ Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον ὑπερμαχήσαντος προσφερόντων εἰς σύστασιν μοναρχίας τοῦ Ῥώμης, καὶ λύσις ταύτης ἐκ τῆς τῶν μερικῶν καὶ κοινῶν διακρίσεως.

Ἀνθυποφέρουσιν οἱ παπισταὶ πρῶτον, λέγει ὁ Σωκράτης, ὅτι ὁ Ἰούλιος ἐμέμφθη τοὺς Εὐσεβιανοὺς μὴ καλέσαντας αὐτὸν εἰς τὴν Σύνοδον, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Νόμου κελεύοντος μὴ δεῖν παρὰ γνώμην τοῦ Ῥώμης τὰς Ἐκκλησίας κανονίζειν, βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἑβδόμῳ καὶ ὅτι Ἀθα-

Ἀθανάσιον καὶ τοὺς λοιποὺς ὁ Ἰούλιος ἅτε προνόμια τῆς ἐν Ῥώμῃ Ἐκκλησίας ἐχούσης παῤῥησιαστικοῖς γράμμασιν ὠχύρωσε καὶ τὸν οἰκεῖον ἑκάστου τόπον ἀπέδωκε, καθαπτόμενος τῶν προπετῶς καθελόντων αὐτοὺς, Σωκράτης βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ πέμπτῳ. καὶ ὁ Ἑρμείας, ὁ Ἰούλιος μαθὼν τὰ ἑκάστου ἐγκλήματα, ἐπειδὴ πάντας ὁμονοοῦντας εὗρε περὶ τοῦ δόγματος τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ὡς ὁμοδόξους αὐτοὺς εἰς κοινωνίαν προσήκατο, οἷα δὲ τῆς πάντων κηδεμονίας αὐτῷ προσηκούσης διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ θρόνου, ἑκάστου τὴν ἰδίαν Ἐκκλησίαν ἀπέδωκε, βιβλίῳ τρίτῳ, κεφαλαίῳ ὀγδόῳ. καὶ λοιπὸν οἱ ἀντικείμενοι ἐκ τούτων βούλονται συμπεράναι τὸ ἀνωτέρω εἰρημένον, ὅτι δηλαδὴ ὁ Ῥώμης ἔχει γενικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ ῥητέον, ὁπότε τινὲς τῶν Πατριαρχῶν εἰσὶν Αἱρετικοὶ, καὶ εἷς ἀπομένει ὀρθόδοξος, ἀθροίζει Συνόδους ὅπως δυνηθῇ πρὸς βοήθειαν τῆς Ἐκκλησίας. ὅτε δὲ μένουσι πολλοὶ ὀρθόδοξοι καὶ Πατριάρχαι καὶ Μητροπολῖται ἰδίως πρῶτον καὶ ὕστερον κοινῶς σκέπτονται πρὸς σωτηρίαν τῆς Ἐκκλησίας, ὁπότε δὲ ἄλλως γίγνονται, αἰσχρά εἰσιν ὡς ἔδειξαν τὰ παρόντα τοῦ Ἰουλίου, καὶ ἐκεῖνα (ἵνα ἀφήσωμεν τὰ πολλὰ) τῶν Παπῶν μετὰ Φλαβιανοῦ Ἀντιοχείας καὶ Ἀκακίου Κωνσταντινουπόλεως. οἱ Εὐσεβιανοὶ οὖν Πατριάρχας καθελόντες καὶ τὴν πίστιν παραχαράξαντες οὐκ ἐκάλεσαν τὸν Ῥώμης, τὸ δὲ ποιῆσαι τοὺς μερικοὺς τὰ κοινὰ χωρὶς τῆς γνώμης τοῦ κοινοῦ ἐστὶ παράνομον. διὸ οὐκ εἶπον ὁ Σωκράτης ὅτι ὁ Ῥώμης κανονίζει τὰς Ἐκκλησίας (καθότι τοῦτο οὔτε ἐγένετό ποτε οὔτε γενήσεται, καὶ δῆλον ὅτι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ οὐδείς ἐστι Κανὼν τοῦ Ῥώμης, εἰ δὲ καὶ εἰσὶ Κανόνες τινῶν πατέρων, ἀλλ' ἡ κοινότης αὐτοὺς δοκιμάσασα ἔδωκεν ἵνα ἔχωσιν ἐν τῇ κοινότητι τὸ κῦρος. ὅθεν εἶπεν ἀνωτέρω ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ὅτι δέχεται τοὺς ἐκτεθέντας ἢ βεβαιωθέντας Κανόνας παρὰ τῶν ἁγίων Συνόδων) ἀλλ' εἶπε μὴ δεῖν παρὰ γνώμην τοῦ Ῥώμης, ὡσεὶ ἔλεγον ὅταν ἡ Ἐκκλησία περὶ τῶν κοινῶν κανονίζει, οὐ κανονίζει παρὰ γνώμην τοῦ Ῥώμης, ὅπερ ἐννοεῖται ὅταν ὀρθοδοξῇ, καὶ πασίδηλον ἀπὸ τῆς πέμπτης Συνόδου, ἥτις τοῦ Ῥώμης Βιγιλίου παρατραπέντος, παρὰ γνώμην ἐκείνου ἐκανόνισε τὴν Ἐκκλησίαν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τοῦ οἷα τῆς πάντων κηδεμονίας αὐτῷ προσηκούσης διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ θρόνου ἑκάστου τὴν ἰδίαν Ἐκκλησίαν ἀπένειμε ῥητοῦ, ὃ περὶ Ἰουλίου Πάπα φησὶν ὁ Ἑρμείας, καθ' ὃ μονάρχην τὸν Ῥώμης φασὶν οἱ παπισταὶ εἶναι, καὶ περὶ τῆς σαφηνείας τοῦ ῥητοῦ, καὶ ἀναιρέσεως τῆς τοιαύτης ἐξουσίας τοῦ Ῥώμης, καὶ περὶ τοῦ πόθεν ἔχει τὴν ἀρχὴν ἡ Ἔκκλητος.

Ἀλλὰ φασὶν ὅτι ὁ Ἑρμείας λέγει περὶ τοῦ Ἰουλίου, οἷα τῆς πάντων κηδεμονίας αὐτῷ προσηκούσης διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ θρόνου ἑκάστου τὴν ἰδίαν Ἐκκλησίαν ἀπένειμε, βιβλίῳ τρίτῳ, κεφαλαίῳ ὀγδόῳ. καὶ λοιπὸν φασὶν, ἔχει ὁ Ῥώμης ἐξουσίαν ἐπὶ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπειδήπερ Πατριάρχας βάλλει καὶ ἐκβάλλει. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, τὴν μέριμναν πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν ἔχει ὁ Ῥώμης, ἀλλ' οὐ μόνος, καὶ δῆλον ἀπὸ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων ἐν τῷ ὀγδόῳ Παραγράφῳ καὶ κατωτέρω ἐν πολλοῖς. δεύτερον, ὁ Ἑρμείας ἀμφιλαφής ἐστιν, ὅθεν καὶ ἐν τούτοις καταφρονεῖται, καθότι μαρτυρίαν αὐτοῦ εἰπόντες οἱ Λατῖνοι ἐν τῇ Φλωρεντινῇ Συνόδῳ, καὶ ἀποκρουσθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἡσύχασαν βιασθέντες ὑπὸ τῆς ἀληθείας. τοὺς γὰρ ἁγίους δεχόμεθα εἰς μαρτυρίαν, τοὺς ἱστορικοὺς δὲ δεχόμεθα ἐφ' ὅσον λέγουσιν ἀληθῶς τὰ γεγονότα, καὶ τὰ παρὰ τῶν ἁγίων ἐνεργηθέντα ἢ λαληθέντα, ἐξ ἑαυτῶν δὲ γνωμοδοτοῦντας περὶ τῶν θείων δογμάτων παραιτούμεθα. τοῦτο αὐτὸ βεβαιοῖ καὶ αὐτὸς μόνος ὁ Ἑρμείας λέγων, δογμάτων δὲ χάριν κρινέτωσαν οἷς τοῦτο ποιεῖν θέμις, οὐδὲ γὰρ ταῦτα συγγράφειν προὐθέμην, οὔτε ἱστορίᾳ πρέπον, ἢ ἔργον μόνα τὰ ὄντα ἀφηγεῖσθαι μηδὲν οἰκεῖον ἐπεισαγούσῃ, βιβλίῳ τρίτῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ πέμπτῳ. ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ Σωκράτης δικαιοῖ τὸν Καισαρείας Εὐσέβιον τὸν Ἀρειανὸν ὡς ὀρθόδοξον, καὶ τὸν ἄθεον Ὠριγένην βιβλίῳ ἕκτῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ τρίτῳ. τῶν δὲ τοιούτων ἡ ἀφ' ἑαυτῶν γνώμη ἀσύστατος, οὐ μόνον ὅτι οὐκ εἰσὶν ἅγιοι, ἀλλὰ καὶ διότι τῆς εὐθύτητος ἀπολείπονται, καὶ διὰ ταῦτα λέγει Λεόντιος ὁ σχολαστικὸς ἐν τῇ τρίτῃ πράξει τῆς ἱστορίας αὐτοῦ, μέχρι τῶν πράξεων τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κεκανόνισται ἡμῖν δέχεσθαι τὰς ἱστορίας ἁπλῶς, τὰ δὲ μετέπειτα οὐχ ἁπλῶς καταδεχόμεθα. ἔτι ὁ Σωκράτης λέγει περὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Κυρίλλου ταῦτα, ἰστέον ὅτι Κύριλλος ὕστερον κατηγορεῖτο, καὶ διατί μὲν, οὐκ ἔχω φράσαι, καθῃρέθη δὲ, ὅτι πολλάκις ἐπὶ τὸ κριθῆναι καλούμενος ἐφεξῆς δύο ἐνιαυτῶν διέφυγε, τὰς κατηγορίας εὐλαβούμενος, καθαιρεθεὶς δ' ὅμως, Ἐκκλήτου βιβλίον τοῖς καθελοῦσι διαπεμψάμενος, μεῖζον ἐπεκαλέσατο δικαστήριον, οὗ τῇ Ἐκκλήτῳ καὶ ὁ Βασιλεὺς Κωνστάντιος ἐγεγόνει σύμψηφος. τοῦτο μὲν οὖν μόνος καὶ πρῶτος παρὰ τὸ σύνηθες τῷ ἐκκλησιαστικῷ Κανόνι Κύριλλος ἐποίησεν, Ἐκκλήτοις ὡς ἐν δημοσίῳ δικαστηρίῳ χρησάμενος, βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ τεσσαρακοστῷ. ἐν τούτοις σημείωσαι ὅτι ὁ καθαιρεθεὶς δύναται ζητεῖν ἀνα-

χρι-

κριθῆναι πρὸς ἑτέραν Σύνοδον ὡς ὁ μέγας Ἀθανάσιος λέγει, Πέτρος Ἀλεξανδρείας Μελίτιον ἐν κοινῇ Συνόδῳ τῶν Ἐπισκόπων καθεῖλεν, ἀλλὰ Μελίτιος οὐ πρὸς ἑτέραν Σύνοδον κατέφυγεν, οὐδὲ ἐσπούδασεν ἀπολογήσασθαι. ἀπολογία δευτέρα. κατὰ οὖν τὸν τρόπον τοῦτον ἔλεγεν ὁ Ἰούλιος ὅτι ἡ ἑτέρα Σύνοδος ἀνακρίνει τὰ τῆς ἑτέρας. οὐκ εἶπεν ὁ Ἀθανάσιος οὔτε ὁ Ἰούλιος ἀναθεωρεῖσθαι τὰ τῆς μιᾶς Συνόδου εἰς τὸν Πάπαν, ἀλλ' εἰς ἑτέραν Σύνοδον πληρεστέραν δηλονότι γίνεσθαι τὴν ἀνάκρισιν καὶ ἀπολογίαν. δέον ὅμως πρῶτον κρίνεσθαι ἐν νομίμῳ Συνόδῳ, καὶ εἰ κατακριθείη, εἰς μείζονα ἀνακρίνεσθαι, καὶ λέγω νόμιμον, ἐπειδὴ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἀπέβαλε τὴν ἐν Καισαρείᾳ Σύνοδον διὰ τὴν ἔχθραν τοῦ ταύτης Ἀρχιερέως Εὐσεβίου. καὶ κατὰ μονομέρειαν κατακριθεὶς ἐν τῷ Μαρεώτῃ, καὶ ἐν τῇ ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδῳ, καὶ κριτὴν καὶ ἐνάγοντα κατ' αὐτοῦ τὴν ἐν Τύρῳ οὖσαν, ὡς παρανόμους ἀπέβαλε ταύτας, καὶ ἐζήτει ἀνακριθῆναι ὑπὸ τῆς ἐν Ῥώμῃ Συνόδου ὡς νομίμου καὶ ἐντελεστέρας. ὁ δὲ Κύριλλος μὴ ἀπαντήσας ἀπολογήσασθαι ἐν αἷς ἐκαλεῖτο Συνόδοις νομίμοις οὔσαις, καὶ γὰρ οὐκ ἐδυνήθη κατ' αὐτῶν εἰπεῖν μέμψιν τινά, μεῖζον ἐπεκαλέσατο δικαστήριον, πρῶτος καὶ μόνος τοῦτο ποιήσας. συνάγεται ὅμως ἐκ τούτων ὅτι οὐκ ἦν ὃ ἐπεκαλέσατο μεῖζον δικαστήριον τὸ τοῦ Ῥώμης. δεύτερον, εἰ πρῶτος καὶ μόνος ὁ Κύριλλος Ἐκκλήτου δικαστήριον ἐπεκαλέσατο, δῆλον ὅτι πρὸ τούτου οὐκ ἦν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὄνομα Ἐκκλήτου, ἢ καταφυγή τις πρὸς τὸ τοῦ Ῥώμης δικαστήριον. εἰ δὲ καὶ ἡ ἐν Σαρδικῇ τοῦτο περὶ τοῦ Ῥώμης πρωτίστη εἶπε, ἀλλ' ὡς ἄνομον οὐδέποτε ἐνήργησεν, οὔτε ἠκούσθη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ καθόλου. διὰ τοῦτο ὁ Σωκράτης μεμφόμενος τὸν Κύριλλον λέγει, ὅτι πρῶτος καὶ μόνος ὁ Κύριλλος τὴν Ἔκκλητον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἰσήγαγε, μὴ ἔχων προηγούμενον παράδειγμα οὔτε ἀπὸ τῆς γραφῆς οὔτε ἀπὸ τῶν Κανόνων οὔτε ἀπὸ τοῦ ἔθους πρὸς βεβαίωσιν τῆς γνώμης αὐτοῦ, ἐβεβαίωσε δὲ ταύτην ὁ Βασιλεὺς ὡς ἀπὸ τῶν πολιτικῶν Νόμων ληφθεῖσαν. οὐκ οἶδεν ἄρα ὁ ταῦτα γράφων Σωκράτης τὸν Πάπαν πρῶτον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὥστε τοὺς πάντας ἀνακρίνειν ὡς μονάρχης καὶ ἀναμάρτητος Ἄρχων, ἀλλ' ἅπερ εἶπε περὶ τοῦ Ῥώμης, εἶπε καθ' ὃν τρόπον ἡρμηνεύσαμεν αὐτὰ ἀνωτέρω. ἔπειτα τοῦτο οὐκ εἶπεν ὁ Ἰούλιος, ἀλλ' ὅτι ἔθος ἦν πρότερον γράφεσθαι ἡμῖν, καὶ οὕτως ἐντεῦθεν ὁρίζεσθαι τὰ δίκαια, ὅπερ σκοτεινὸν ὄν, δέχεται τὴν λύσιν παρὰ τῶν ἀνωτέρω ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ εἰρημένων. καὶ γὰρ εἶπεν, ἔδει γραφῆναι πᾶσιν ἡμῖν, ἵνα οὕτως ὁρισθῇ παρὰ πάντων τὸ δίκαιον, τουτέστιν ὑπὸ τῆς δυτικῆς Συνόδου, καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ Πάπα ὡς ἐξ ἀποκαλύψεως, ἢ τῆς διαδοχῆς τοῦ Πέτρου. καὶ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας Ῥωμαίων, οὐ παρά τινων μόνων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς.

τρίτον λέγει ὁ αὐτὸς, μαθὼν δὲ ὁ Ῥωμαίων Ἐπίσκοπος τὰ ἑκάστου (τῶν περὶ Ἀθανάσιον) ἐγκλήματα, ἐπειδὴ πάντας ὁμονοοῦντας εὗρε περὶ τὸ δόγμα τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ὡς ὀρθοδόξους αὐτοὺς εἰς κοινωνίαν προσήκατο, εἶτα δὲ τῆς πάντων κηδεμονίας αὐτῷ προσηκούσης (ἐπειδὴ οἱ λοιποὶ Πατριαρχικοὶ θρόνοι ὑπὸ Αἱρετικῶν κατείχοντο) διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ θρόνου (ἐπειδὴ αὐτὸς ἔμενε μόνος Πατριάρχης ὀρθόδοξος) ἑκάστῳ (ὡς ὁμόδοξος ὁμοδόξῳ) τὴν ἰδίαν Ἐκκλησίαν ἀπένειμε, καθὼς δηλονότι ἐπὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου ὁ Γεννάδιος ἀπένειμε τὸν θρόνον Ἀντιοχείας τῷ Μαρτυρίῳ, καὶ ἐδίωξε τὸν Κναφέα, καὶ ὁ μέγας Εὐστάθιος ἐχειροτόνησε καίτοι ἄθρονος ὢν Κωνσταντινουπόλεως τὸν Εὐάγριον, καὶ ὁ Μελέτιος Ἀντιοχείας ἐβεβαίωσε τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον τῷ Ναζιανζηνῷ. πλὴν ὡς ὁ Εὐστάθιος μόνος χειροτονήσας τὸν Εὐάγριον, ἐξωρίσθη σὺν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Βάλεντος, καὶ ὁ Μαρτύριος ἀποκατασταθεὶς ὑπὸ μόνου τοῦ Γενναδίου, καταφρονηθεὶς ἔφυγε, καὶ ὁ Ναζιανζηνὸς Γρηγόριος ὑπὸ μόνου τοῦ Μελετίου βεβαιωθεὶς, ἀνεχώρησε τοῦ θρόνου, οὕτω καὶ Ἰούλιος φιλοτιμηθεὶς ὅτι ἐκλήθη αἱρετὸς κριτὴς ὑπὸ τῶν Εὐσεβιανῶν, καὶ μόνος ἄνευ καθολικῆς Συνόδου τοὺς θρόνους τοῖς περὶ Ἀθανάσιον ἀπονείμας, οὐδὲν ὠφέλησεν, ἐδιώχθησαν γὰρ μετὰ καὶ τῆς εἰς αὐτὸν ὕβρεως. καὶ τούτων γενομένων ἐπ' ὄψει τῆς Οἰκουμένης, οὐδὲν ἔμελλε τῷ Βασιλεῖ τῶν Ἑσπερίων. γενομένης δὲ καθολικωτέρας Συνόδου ἐν Σαρδικῇ, καὶ ἀποδούσης τοὺς θρόνους τοῖς πατράσι, λέγει ὁ Σωκράτης, τοῦ Κωνσταντίου μὴ διδόντος ὡς ὥρισεν ἡ Σύνοδος τοὺς θρόνους, ὁ Κώνστας ἠπείλησε τὸν ἀδελφὸν καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς, ὀχυρώσας καὶ ἰδίοις γράμμασι καὶ τῆς Συνόδου, βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ εἰκοστῷ δευτέρῳ. οὐδὲ μία δὲ μνήμη τοῦ Ἰουλίου. τοσοῦτον δὲ μόνον εἶπεν ἡ Σύνοδος ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτῆς ἐπιστολῇ, ὅτι ὁ Ἰούλιος ἔκρινε δικαίως, καὶ ὅτι εἶχεν ὀγδοήκοντα Ἐπισκόπους μάρτυρας. οὐκ ἔφη δὲ ὅτι διὰ τὸ σὺ εἶ Πέτρος, καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς, ἐμπνεῖτο ἐν τῷ νοῒ τοῦ Ἰουλίου ὥστε ἐνεργεῖν αὐτὸν ἀναμαρτήτως ἐν τοῖς περὶ πίστεως, ἀλλ' ὅτι εἶχε μάρτυρας συνιστῶντας αὐτοῦ τὴν δικαιοκρισίαν, ὅπερ ἐγγίνεται παντὶ Ἐπισκόπῳ δικαίως οὕτως ἐνεργοῦντι. ἔλεγε γὰρ ἡ ἐν Καρθαγένῃ Σύνοδος ἐπιστολῇ πρὸς Κελεστῖνον ζητοῦντα Ἔκκλητον ἐν τῇ Ἀφρικῇ, τίς ποτε πιστεύσει ἐνί, ᾧ δήποτε δύνασθαι τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐμπνεῦσαι τὴν δικαιοσύνην, τοῖς δὲ ἀναριθμήτοις εἰς Σύνοδον συναθροισμένοις Ἱερεῦσιν ἀρνεῖσθαι; εἶτα ἡ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος ἐν τῷ προσφωνητικῷ αὐτῆς λέγει, τὸ ἐν Σαρδικῇ ἐξῆρχεν ὁ Ὅσιος, καὶ οὐδὲ μία μνήμη τοῦ Πάπα Ἰουλίου. περὶ δὲ τοῦ Ὁσίου λέγει ἔτι ὁ Σωκράτης βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ τριακοστῷ πρώτῳ ὅτι ἐν Σιρμίῳ ὁ Βασιλεὺς μετεπέμπετο τὸν Ὅσιον ἢ πειθοῖ ἢ ἀνάγκῃ τοῖς

παρεῖναι ὁμοφωνῆσαι. τούτου γὰρ γενομένου, μέγιστον ἐδόκει μαρτύριον ὑπάρχειν τῆς ἐκείνου πίστεως, εἶχε γὰρ ὁ Ὅσιος Ἐπίσκοπος μικρᾶς πόλεως τῆς Κορδούβης μείζω δόξαν τοῦ Ἐπισκόπου Ῥώμης, ὅθεν ὁ μέγας Ἀθανάσιος μέγαν καὶ πατέρα τῶν Ἐπισκόπων αὐτὸν ἐκάλεσε, καὶ ὑπὸ Βασιλέων καὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου προτάττεται τοῦ Ῥώμης, καὶ ἐν τῇ ἐν Σαρδικῇ ἐνομοθέτει περὶ τοῦ Ῥώμης ὡς εἴρηται κατωτέρω. ἄλλως πάντα τὴν θρυλουμένην ἐν τοῖς ὠσὶ τῶν ἀφρόνων μοναρχίαν τοῦ Πάπα ἕως τοῦ ἄδου καταῤῥάξουσι, ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ Κωνστάντιος ἀπελθόντι πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τῆς Συνόδου, τῷ Ἀθανασίῳ εἶπεν αὐτῷ, τὸν θρόνον τὸν σαυτοῦ ψήφῳ τῆς Συνόδου καὶ ἡμετέρᾳ νεύσει ἀπείληφας, Σωκράτης βιβλίῳ τρίτῳ, κεφαλαίῳ εἰκοστῷ τρίτῳ. οὐδὲ μία δὲ ἰδικὴ μνήμη τοῦ Ῥώμης ἢ τῆς Συνόδου αὐτοῦ.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ ΙΓʹ.

Περὶ Παπιστῶν διὰ Πέτρου Ἀρκουδίου λεγόντων γράψαι τὸν Ἰούλιον Ῥώμης τοῖς Ἀρειανοῖς ὅτι ἔχει παρὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ τοῦ τῆς ἐν Νικαίᾳ Κανόνος τὴν Ἔκκλητον, ὅπερ ψεῦδος αὔτικρυς ἐνταῦθα διὰ πολλῶν ἀποδείξεων δείκνυται.

Ἔτι λέγουσιν οἱ αὐτοὶ διὰ Πέτρου τοῦ Ἀρκουδίου ὡς ὁ Ἰούλιος γράφει τοῖς Ἀρειανοῖς καὶ παλιλλογεῖ ὅτι καὶ παρὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου γέγονε Κανὼν διὰ τὴν Ἔκκλητον τοῦ Ῥώμης, ὅπερ εἰ ἦν ψεῦδος, οὐκ ἂν ὑπέφερον αὐτὸ οἱ Ἀρειανοί, ἀλλ' ἀντέλεγον. Ἀλλὰ ῥητέον ὡς καὶ ἐν ἄλλοις οὕτω καὶ ἐν τούτῳ, μεμπτέοι εἰσὶν οἱ Λατῖνοι διὰ τὴν ἐθελοκακουργίαν αὐτῶν, καθότι ὁ Ἰούλιος τοῦτο οὐκ εἶπε, καὶ βέβαια εἰ ἔλεγε τοῦτο, ἤκουον ὅτι οὐκ εἶπεν ἀλήθειαν, ἃ δὲ εἶπεν ὁ Ἰούλιος εἰσὶ ταῦτα, διατοῦτο οἱ ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν μεγάλῃ Συνόδῳ οὐκ ἄνευ Θεοῦ βουλήσεως συνεχώρησαν ἐν ἑτέρᾳ Συνόδῳ τὰ τῆς προτέρας ἐξετάζεσθαι, καὶ εἰ τὸ ἔθος τοῦτο παλαιὸν τυγχάνον, μνημονευθὲν δὲ καὶ γραφὲν ἐν τῇ μεγάλῃ Συνόδῳ, καὶ τὰ ἑξῆς. τούτοις τοῖς λόγοις ὁ Ἰούλιος οὐ λέγει ὅτι ἡ Σύνοδος ἡ ἐν Νικαίᾳ συνεχώρησε καὶ ἔγραψε περὶ τοῦ Ῥώμης Κανόνα Ἐκκλήτου. οὐ λέγει τὴν ἐν Ῥώμῃ Σύνοδον ἀνακρίνειν Σύνοδον παρ' ἐνορίαν, καὶ μάλιστα ἐν εἰρήνης καιρῷ, καθὼς νῦν βούλονται οἱ Ῥωμαῖοι, ἀλλ' ὑπαινίττεται τὸν πέμπτον αὐτῆς Κανόνα λέγοντα, περὶ τῶν ἀκοινωνήτων γενομένων καθ' ἑκάστην Ἐπαρχίαν κρατείτω ἡ γνώμη, καὶ τὰ ἑξῆς. εἶτα ἐπιφέρει, ἐξεταζέσθω δὲ μὴ μικροψυχίᾳ ἢ φιλονεικίᾳ, ἤ τινι τοιαύτῃ ἀηδίᾳ τοῦ Ἐπισκόπου ἀποσυνάγωγοι γεγένηνται. ἵνα δὲ τοῦτο λαμβάνῃ τὴν πρέπουσαν ἐξέτασιν, δὶς τοῦ ἔτους Σύνοδον γίνεσθαι τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἐπαρχίας. γράφει δὲ καὶ ἡ ἐν Καρθαγένῃ Σύνοδος τῷ Ῥώμης Κελεστίνῳ, ἐπειδὴ τοῦτο καὶ τῇ ἐν Νικαίᾳ Συνόδῳ ὁρισθὲν εὐχερῶς εὕροι ἡ σὴ σεβασμιότης. εἰ γὰρ καὶ περὶ κατωτέρων Κληρικῶν καὶ περὶ λαϊκῶν φαίνεται ἐκεῖ παραφυλάττεσθαι, πόσῳ μᾶλλον τοῦτο περὶ Ἐπισκόπων βούλεται παραφυλαχθῆναι. λέγομεν οὖν καὶ ἡμεῖς, φησὶν ὁ Ἰούλιος, εἰ περὶ τῶν συμβαινόντων ἐν τῇ Συνόδῳ τῆς Ἐπαρχίας γίνεται ἀνάκρισις ὑπὸ τελεωτέρας Συνόδου, πῶς οὐκ ἔχει σκοπὸν οὗτος ὁ ταῦτα διοριζόμενος τῆς ἐν Νικαίᾳ Κανὼν ἵνα ἡνίκα ἂν Σύνοδός τις γενικὴ παρατραπεῖσα ἀντικείμενα τῇ πίστει ἐκθήσοιτο, ἑτέρα γενικὴ νομικὴ καὶ κανονικὴ Σύνοδος ἀθροισθεῖσα διορθώσῃ τὰ κακῶς ὁρισμένα, καὶ ἀποβάλῃ τὰ παρὰ Κανόνας ἐκτεθέντα; ταῦτα ὁ Ἰούλιος διά τε τῶν λέξεων ῥητῶς, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων νοητῶς. ἀλλ' ἐλθέτω ὁ λόγος ἐπὶ τὸ προκείμενον. τοῦτο οὖν τὸ ἔθος ἀρχαῖον ὄν, ἤτοι ἀποστολικόν, ἡ Σύνοδος συνεχώρησεν, ἤγουν ἐδέχθη καὶ ἔγραψεν, ὅπερ ἐπὶ τῆς Ἐπαρχίας ὁρισθὲν γίνεσθαι ὁ Ἰούλιος ἐξέλαβε κοινότερον διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ὥστε ἔλεγε καθὼς τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου συνοδικῶς θεωρούμενα ἀνακρίνει ἑτέρα καὶ μείζων Σύνοδος ἡ τῆς Ἐπαρχίας δηλονότι, οὕτω καὶ τὰ παρὰ μιᾶς Συνόδου θεωρούμενα καὶ ἀμφιβαλλόμενα ἢ ἀπαρεσκόμενα ἑτέρα Σύνοδος τελεωτέρα θεωρῆσαι ἐστὶν εὔλογον. καὶ ἵνα μὴ νομισθῇ ἐξουσιαστικῶς ἀποφαίνεσθαι, εἶπε τινὰς αἰτίας δι' ἃς δίκαιον τὴν μίαν Σύνοδον ἀναθεωρεῖν τὰ τῆς ἑτέρας, τελεωτέρα δὲ ἐνομίζετο ἡ ἐν Ῥώμῃ διὰ τὸ πλῆθος τῶν συμφωνούντων αὐτῇ καὶ τῇ ἐν Νικαίᾳ Συνόδῳ Ἐπισκόπων καὶ λαῶν, ἤτοι τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑσπερίων καὶ πασῶν τῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Δύσεως, ἃς εἴπομεν ἀνωτέρω, καὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς Συνόδου, καὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει λαοῦ, καὶ τῶν λοιπῶν ἐγκρίτων ἁπανταχοῦ ὀρθοδόξων Ἐπισκόπων. ὁ μέγας Βασίλειος ἐπιστολῇ δευτέρᾳ πρὸς Ἀθανάσιον λέγει περὶ τῶν Δυτικῶν παρακινῶν τὸν ἅγιον ἵνα ἐνεργήσῃ ἐλθεῖν αὐτοὺς εἰς βοήθειαν, τάχα ἄν τις γένοιτο τοῖς κοινοῖς ὄφελος τῶν τε κρατούντων τὸ ἀξιόπιστον τοῦ πλήθους δυσωπουμένων, καὶ τῶν ἑκασταχοῦ λαῶν ἀκολουθέντων αὐτοῖς ἀναντιῤῥήτως. διὸ καὶ ὁ Ἰούλιος ἐν ταῖς πρὸς τοὺς Εὐσεβιανοὺς ἐπιστολαῖς συχνάκις ἀναφέρει τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον, καὶ τὸν Ἀρειανὸν Σεκοῦνδον καθῃρημένον ὑπ' αὐτῆς, δεξαμένους εἰς κοινωνίαν ἐλέγχει αὐτοὺς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὡς ἀθετήσαντας τὸν Κανόνα, δηλονότι τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου πρὸς καταφρόνησιν αὐτῆς, καὶ τοσαῦτα εἰπὼν καὶ ἀγωνιζόμενος καὶ παλιλλογῶν, ὡς ὁ Ἀρκούδιός φησιν, ὁ Ἰούλιος, οὐκ εἶπεν ἢ τό, σὺ εἶ Πέτρος, ἢ τὰς κλεῖς, ἢ τό, κεφαλὴ τῆς

Ἐκκλη-